

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG

PHẠM NGỌC TRÂM

QUẢN LÝ DI TÍCH ĐÌNH LINH ĐÀM,
PHƯỜNG HOÀNG LIỆT, QUẬN HOÀNG MAI,
THÀNH PHỐ HÀ NỘI

LUẬN VĂN THẠC SĨ QUẢN LÝ VĂN HÓA
KHÓA 11 (2019 - 2021)

Hà Nội, 2023

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG

PHẠM NGỌC TRÂM

QUẢN LÝ DI TÍCH ĐÌNH LINH ĐÀM,
PHƯỜNG HOÀNG LIỆT, QUẬN HOÀNG MAI,
THÀNH PHỐ HÀ NỘI

LUẬN VĂN THẠC SĨ

Chuyên ngành: Quản lý văn hóa

Mã số: 8319042

Người hướng dẫn khoa học: TS. Nguyễn Thị Thu Hoài

Hà Nội, 2023

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan luận văn này với đề tài “*Quản lý di tích Đình Linh Đàm, phường Hoàng Liệt, quận Hoàng Mai, thành phố Hà Nội*” là công trình nghiên cứu của riêng tôi dưới sự hướng dẫn của PGS.TS Nguyễn Thị Thu Hoài và những nội dung được trình bày trong luận văn này hoàn toàn trung thực. Các số liệu và kết quả đưa ra trong luận văn này chưa từng được công bố trong bất kỳ công trình nào khác. Tôi xin chịu trách nhiệm hoàn toàn với lời cam đoan trên.

Hà Nội, ngày 10 tháng 12 năm 2023

Tác giả luận văn

Phạm Ngọc Trâm

DANH MỤC CHỮ VIẾT TẮT

BQL	Ban quản lý
DSVH	Di sản văn hóa
LSVH	Lịch sử văn hóa
Nxb	Nhà xuất bản
QLVH	Quản lý văn hóa
TNCS	Thanh niên cộng sản
UBND	Ủy ban nhân dân
VH	Văn hóa
VH, TT & DL	Văn hóa, Thể thao và Du lịch

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
Chương 1: NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ QUẢN LÝ DI TÍCH VÀ DI TÍCH ĐÌNH LINH ĐÀM	10
1.1. Các khái niệm cơ bản	10
1.1.1. Di tích lịch sử văn hóa	10
1.1.2. Quản lý Nhà nước về văn hóa	12
1.1.3. Quản lý di tích lịch sử văn hóa	15
1.2. Các văn bản quản lý	16
1.2.1. Văn bản của Trung ương.....	16
1.2.2. Văn bản của thành phố Hà Nội và quận Hoàng Mai	18
1.3. Nội dung về quản lý di tích lịch sử văn hóa	20
1.4. Khái quát về phường Hoàng Liệt và di tích Đình Linh Đàm	21
1.4.1. Giới thiệu về phường Hoàng Liệt, quận Hoàng Mai.....	21
1.4.2. Những giá trị tiêu biểu của di tích Đình Linh Đàm.....	23
1.4.3. Vai trò của công tác quản lý đối với di tích Đình Linh Đàm	32
Tiểu kết.....	33
Chương 2: THỰC TRẠNG QUẢN LÝ DI TÍCH ĐÌNH LINH ĐÀM.....	35
2.1. Chủ thể quản lý và cơ chế phối hợp.....	35
2.1.1. Sở Văn hóa và Thể thao thành phố Hà Nội	35
2.1.2. Phòng Văn hóa và Thông tin quận Hoàng Mai.....	36
2.1.3. Ban quản lý di tích lịch sử văn hóa trên địa bàn quận Hoàng Mai	37
2.1.4. Cộng đồng dân cư	38
2.1.5. Cơ chế phối hợp giữa các chủ thể quản lý	39
2.2. Quản lý nguồn lực cơ sở vật chất và tài chính	42
2.2.1. Quản lý cơ sở vật chất của Đình	42
2.2.2. Quản lý tài chính	43
2.3. Các hoạt động quản lý di tích đình Linh Đàm	44
2.3.1. Triển khai thực hiện và ban hành văn bản quản lý nhà nước	44
2.3.2. Tuyên truyền, phổ biến pháp luật về bảo vệ di tích	48
2.2.3. Tu bổ, tôn tạo di tích kiến trúc - nghệ thuật đình Linh Đàm	51
2.3.4. Nghiên cứu, sưu tầm và phát huy giá trị di tích đình Linh Đàm	58

2.3.5. Quản lý và tổ chức lễ hội tại di tích	60
2.3.6. Kiểm tra, giám sát và thi đua khen thưởng.....	67
2.4. Đánh giá chung	70
2.4.1. Những kết quả đạt được	70
2.4.2. Hạn chế	72
Tiểu kết.....	74
Chương 3: ĐỊNH HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG QUẢN LÝ DI TÍCH ĐÌNH LINH ĐÀM	76
3.1. Định hướng của các cấp về quản lý di tích quốc gia	76
3.1.1. Định hướng của Trung ương.....	76
3.1.2. Định hướng của Thủ đô Hà Nội.....	79
3.1.3. Định hướng của quận Hoàng Mai và phường Hoàng Liệt.....	81
3.2. Những thuận lợi, khó khăn trong việc nâng cao hiệu quả quản lý di tích đình Linh Đàm	82
3.2.1. Thuận lợi	82
3.2.2. Khó khăn	84
3.3. Đề xuất các nhóm giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý di tích Đình Linh Đàm	84
3.3.1. Nhóm giải pháp về chủ thể quản lý và văn bản quản lý di tích	85
3.3.2. Nhóm giải pháp về nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của những thành phần tham gia chỉ đạo, tổ chức và thực hiện công tác quản lý ...	93
3.3.3. Công tác tu bổ, tôn tạo, khai thác tương xứng với điều kiện cơ sở vật chất mới.....	97
3.3.4. Công tác tuyên truyền về giá trị, ý nghĩa văn hóa, lịch sử của di tích cần được đẩy mạnh và mở rộng với đối tượng.....	101
3.3.5. Công tác tổ chức lễ hội.....	106
Tiểu kết.....	107
KẾT LUẬN.....	109
TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	113
PHỤ LỤC	118

MỞ ĐẦU

1. Lý do chọn đề tài

Trong dòng chảy lịch sử của vùng đất Hoàng Mai, làng Linh Đàm (hay Linh Đường) từ thời phong kiến đã kết hợp với làng Đại Từ thành xã Linh Đàm, từ sau hoà bình lập lại là một thôn thuộc xã Hoàng Liệt, huyện Thanh Trì nay thuộc phường Hoàng Liệt, quận Hoàng Mai. Làng có ngôi đình được xây dựng quy mô vào năm Chính Hoà thứ 19 (1698), ban đầu là đình chung với làng Đại Từ kề cận, sau trở thành tâm điểm sinh hoạt tín ngưỡng và văn hoá chung của các làng xã xung quanh đầm Linh Đàm. Đình đã bị phá huỷ trong kháng chiến chống Pháp, sau đó được xây dựng lại theo quy mô cũ. Với nhiều giá trị lịch sử văn hoá cũng như kiến trúc, nghệ thuật được lưu giữ, Đình Linh Đàm được Bộ Văn hoá - Thông tin xếp hạng là Di tích kiến trúc - nghệ thuật theo Quyết định số 1460/VH ngày 28/6/1996.

Nhiều năm trở lại đây, phường Hoàng Liệt là địa bàn có tốc độ đô thị hoá bậc nhất trong quận, kéo theo đó là sự phát triển của hạ tầng và dân cư. Mật độ đô thị dày đặc và gia tăng dân số cơ học chóng mặt khiến hạ tầng cơ sở của phường Hoàng Liệt phải chịu áp lực quá lớn. Theo Quyết định số 144/2004/QĐ-UB của UBND thành phố Hà Nội về việc phê duyệt quy hoạch chi tiết cải tạo, chỉnh trang làng Linh Đàm thì khu vực Đình Linh Đàm là di tích quốc gia được bảo vệ theo pháp luật tuy nhiên sự phát triển của nhà cao tầng và các loại hình dịch vụ quanh hồ Linh Đàm (trong đó có khu vực đầm Linh Đàm gắn liền với tích thờ Thủy thần và các lễ hội truyền thống của làng) cũng ảnh hưởng tới không gian văn hoá chung của làng truyền thống. Hoàng Liệt trước đây là xã thuần nông với khoảng 4500 hộ (14.000 người) nhưng khi được chuyển đổi thành phường, dân số nơi đây tăng đột biến gấp gần 5 lần. Mặt khác, đình làng vốn là giá trị biểu tượng của người dân địa phương, đình Linh Đàm cũng như lễ hội làng được

người cao tuổi trong làng coi trọng và đặc biệt quan tâm tới việc kế tục, bảo tồn. Tuy nhiên, người dân từ các địa phương khác chuyển đến định cư tại đây cũng ảnh hưởng đến văn hoá truyền thống của làng Linh Đàm xưa nay được gìn giữ. Do có nhiều người dân từ nơi khác chuyển tới, đồng thời dân cư gốc tại đó cũng dần di chuyển đến các khu vực khác sinh sống nên sự tham gia các hoạt động văn hóa truyền thống không còn thường xuyên, liên tục như trước. Cùng với đó, trải qua thời gian, đình làng Linh Đàm đã xuống cấp và một số hiện vật được lưu giữ trong đình cũng cần được phục chế để đảm bảo giá trị nguyên mẫu.

Như vậy, gìn giữ văn hoá truyền thống nơi đây đang đứng trước những thách thức cần được cân bằng với sự phát triển đô thị hiện đại.

Xuất phát từ thực tiễn quản lý di tích Đình làng Linh Đàm đang gặp những thách thức trước sự phát triển và thay đổi của đô thị hoá, với mong muốn những nét đẹp văn hoá truyền thống của đình làng Linh Đàm được lưu giữ và phát huy, tác giả lựa chọn đề tài "*Quản lý di tích Đình Linh Đàm, phường Hoàng Liệt, quận Hoàng Mai, thành phố Hà Nội*" để nghiên cứu và hoàn thành luận văn tốt nghiệp thạc sĩ, chuyên ngành Quản lý văn hoá.

2. Tình hình nghiên cứu

Lĩnh vực văn hoá đã có rất nhiều công trình nghiên cứu về di tích lịch sử văn hoá, đều hàm chứa nhiều giá trị và tư liệu quý giá. Trong quá trình nghiên cứu, tác giả đã tiếp cận những công trình nghiên cứu về di sản văn hoá vật thể giúp tác giả có cái nhìn tổng quan, được tổng hợp qua các nhóm vấn đề chung:

2.1. Tư liệu về Di tích và Đình làng

Đề tài về di tích, đặc biệt là các đình làng là đề tài hay và ý nghĩa, thu hút nhiều tác giả nghiên cứu và thể hiện qua các tác phẩm. Đó là nguồn tư liệu phong phú và quý giá không chỉ trong kho tàng văn hóa dân tộc mà còn là hệ thống nghiên cứu quan trọng lưu truyền lại cho thế hệ sau.

Từ những tư liệu tổng hợp của quốc gia như *Cuốn Di tích lịch sử văn hóa Việt Nam* của nhiều tác giả do Nguyễn Lan Phương biên soạn, đã giới thiệu một số di tích lịch sử văn hóa tiêu biểu của Việt Nam, đặc biệt là các di tích được xếp hạng Di tích quốc gia đặc biệt. Đây có thể coi là cuốn cẩm nang tổng quan về các địa danh văn hóa, lịch sử, danh lam thắng cảnh đất nước Việt Nam, là tài sản quý giá của cộng đồng các dân tộc Việt Nam và cũng là một bộ phận của di sản văn hóa nhân loại [27]. Cùng với đó, *Cuốn Di tích lịch sử văn hoá và danh thắng Việt Nam* của tác giả Dương Văn Sáu (2008) được sử dụng trong công tác giảng dạy tại các bậc đào tạo chuyên ngành, là tài liệu khoa học quan trọng trong công tác quản lý và bảo tồn di sản văn hóa Việt Nam [29].

Cuốn Diễn biến kiến trúc truyền thống Việt vùng Châu thổ sông Hồng của tác giả Trần Lâm Biền (2008) đã giới thiệu những khái niệm cơ bản về diễn biến kiến trúc của người Việt, một góc sáng trong đời sống tinh thần, vừa có bản sắc riêng lại vừa hấp thu được tinh hoa của các nền văn minh lớn của nhân loại. Nghiên cứu về kiến trúc cổ truyền Việt Nam cũng là tìm về một mạch nguồn bản sắc dân tộc, trong đó phần nào cũng phản ánh được tính chất xuyên suốt, đa dạng trong thống nhất của lịch sử và văn hoá Việt Nam [5].

Đi sâu vào tìm hiểu những tư liệu mang tính địa phương cụ thể như cuốn *Hà Nội - Danh thắng và di tích* của tác giả Lưu Minh Trị (2010), cung cấp những thông tin tư liệu, tổng hợp và đầy đủ nhất thể hiện được những nét tiêu biểu, đặc trưng của văn hoá Thăng Long - Hà Nội nhìn từ danh lam thắng cảnh và di tích lịch sử văn hóa. Tác giả Lưu Minh Trị hiện là Chủ tịch Hội Di sản văn hóa Thăng Long - Hà Nội, chủ trì và biên soạn nhiều công trình nghiên cứu về làng quê, di tích lịch sử văn hóa của Thủ đô. Qua các tác phẩm đó, tác giả nhận thấy rõ những yếu tố vật thể và phi vật thể

trên hòa quyện vào nhau và tích hợp lại thành văn hóa làng, lưu truyền từ thế hệ trước sang thế hệ sau [38].

Về quản lý di tích Đình làng Việt Nam, cũng là tài liệu quan trọng để tham khảo trong luận văn của tác giả: *Cuốn Đình Việt Nam* của Hà Văn Tấn, Nguyễn Văn Kự (2014, Nxb Khoa học xã hội) là một ấn bản phong phú cả về hình thức và nội dung. Ngoài những hình ảnh minh họa đẹp và chân thực, cuốn sách là một nguồn tư liệu quý giá tổng quan về Đình với 3 phần: Mở đầu là bài Tổng luận Đình Việt Nam của Giáo sư Hà Văn Tấn về Nguồn gốc của Đình, Kiến trúc Đình qua thời gian và không gian, Điều khắc Đình làng, Thần và tín ngưỡng ở Đình, Lễ hội ở Đình... Phần tiếp theo, giới thiệu 100 ngôi Đình từ Bắc vào Nam, từ những ngôi Đình xưa nhất thuộc thời Mạc (thế kỷ XVI) đến những ngôi Đình mới xây dựng gần đây. Phần cuối, tác giả tổng hợp danh sách 1070 ngôi Đình được Nhà nước Quyết định xếp hạng Di tích Quốc gia đặc biệt và Di tích Quốc gia [30].

Sau những tham khảo về di sản văn hóa và quản lý văn hóa như trên, tác giả đã tìm hiểu các tài liệu lịch sử về Thủy thần Bảo Ninh Vương và đình làng Linh Đàm. Được minh họa rõ nét nhất về hình ảnh Thủy thần là cuốn *Lĩnh nam chích quái* (Nxb Kim Đồng), một ấn phẩm kỷ niệm 60 năm thành lập Nhà xuất bản được đầu tư công phu về hình ảnh và chất lượng sách [24].

Tác giả tổng hợp và kế thừa kết quả nghiên cứu của những người đi trước, đây là những tài liệu tham khảo giá trị gồm các luận văn, luận án đã có về các di tích lịch sử tại địa phương:

- Luận văn Thạc sĩ chuyên ngành Quản lý văn hóa của tác giả Nguyễn Thị Phương với đề tài Quản lý di tích lịch sử văn hóa trên địa bàn huyện Mê Linh, năm 2011, Trường Đại học Văn Hóa Hà Nội.

- Luận văn Thạc sĩ chuyên ngành Quản lý văn hóa của tác giả Trương Hùng Minh với đề tài Quản lý di tích lịch sử văn hoá Đình Giàn,

phường Xuân Đình, quận Bắc Từ Liêm, thành phố Hà Nội, Luận văn Thạc sĩ chuyên ngành Quản lý văn hóa, năm 2017, Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương.

- Luận văn Thạc sĩ chuyên ngành Quản lý văn hóa của tác giả Nguyễn Thị Phương Loan với đề tài Công tác quản lý di tích đền - đình Kim Liên, phường Phương Liên, quận Đống Đa, thành phố Hà Nội, Luận văn Thạc sĩ chuyên ngành Quản lý văn hóa, năm 2017, Trường Đại học Sư phạm Nghệ thuật Trung ương.

2.2. Tư liệu về Quản lý văn hoá

Từ những tư liệu quý giá về di tích và đình làng như thế, tác giả cũng tiếp cận các công trình nghiên cứu về quản lý bảo tồn di tích để thấy được tầm quan trọng cũng như tính cấp thiết của công tác quản lý văn hóa đối với việc bảo tồn, gìn giữ các giá trị lịch sử văn hóa của Thủ đô và đất nước:

Cuốn *Quản lý và khai thác di sản văn hóa trong thời kỳ hội nhập* của nhiều tác giả (Nxb. Đại học Quốc gia TP HCM) là công trình nghiên cứu tập hợp nhiều bài viết về thực trạng công tác quản lý, bảo tồn và phát huy di sản văn hóa ở Việt Nam trong giai đoạn hiện nay. Quyển sách tập trung 37 bài viết được quy thành bốn nội dung chính: di sản và công tác quản lý, bảo tàng và di tích trong hội nhập và phát triển, di sản văn hóa và phát triển du lịch, di sản văn hóa nhìn từ công tác bảo tồn và phát huy giá trị. Trong đó, nhiều bài viết nêu lên được các bằng chứng xác đáng về thực trạng của công tác quản lý, bảo tồn và phát huy di sản văn hóa Việt Nam trong thời kỳ hội nhập. Nhiều bài viết đã đưa ra các ý kiến đáng lưu tâm, đánh giá đúng đắn tầm quan trọng của công tác quản lý di sản văn hóa hiện nay bằng các số liệu nghiên cứu định tính và định lượng vô cùng cụ thể [23].

Cùng với đó là những cuốn như *Việt Nam công tác quản lý di sản văn hoá* của tác giả Trương Quốc Bình (2010) [7], *Bảo tồn di tích lịch sử văn hoá* của tác giả Trịnh Thị Minh Đức (2007) [10] đều là những nghiên cứu có

giá trị về công tác quản lý di sản văn hóa mà qua đó ta thấy được việc bảo vệ và phát huy các di sản lịch sử văn hóa không chỉ là một lĩnh vực khoa học sâu sắc mà còn là hoạt động mang tính thực tiễn xã hội cao.

2.3. Tư liệu về phương án tu bổ, tôn tạo và bảo tồn di tích Đình Làng Linh Đàm

Thông qua các phương pháp khảo sát và phỏng vấn đối với những người tham gia quản lý di tích Đình làng Linh Đàm, tác giả đã được tiếp cận với các tư liệu về thiết kế tu bổ, tôn tạo di tích. Trong đó, các đơn vị chuyên môn đã đánh giá thực trạng của Đình rất cụ thể về số lượng, chất lượng các cơ sở vật chất hiện có, đồng thời dự báo về tính bền vững của công trình nếu không được tu bổ. Các phương án tu bổ, tôn tạo được đưa ra cụ thể kèm phương án bảo vệ môi trường; an ninh; hệ thống điện, nước... để vừa đảm bảo các quy định chuyên môn và vừa đáp ứng các tiêu chí của việc quản lý di tích lịch sử văn hóa.

Cùng với đó, tác giả đã tiếp cận với các văn bản về việc triển khai số hóa và công nghệ hóa đối với các di tích lịch sử. Đây là một điểm mới, sáng tạo trong công tác bảo tồn, gìn giữ văn hóa địa phương có ứng dụng công nghệ, phù hợp với tiến trình hiện đại hóa văn hóa của Thủ đô và đất nước.

3. Mục đích và nhiệm vụ nghiên cứu

3.1. Mục đích nghiên cứu

Nghiên cứu này nhằm mục đích tìm ra các giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả quản lý di tích trong bối cảnh đô thị hoá, thông qua quá trình đi sâu khảo sát những vấn đề chung và thực trạng liên quan đến quản lý di tích Đình Linh Đàm, phường Hoàng Liệt, quận Hoàng Mai.

Từ đó, luận văn phân tích và đánh giá việc ứng dụng công nghệ trong công tác bảo tồn và gìn giữ di tích đình làng trên địa bàn thành phố Hà Nội.

3.2. Nhiệm vụ nghiên cứu

Để đạt được mục đích nghiên cứu đề ra, chúng tôi xác định các nhiệm vụ nghiên cứu sau:

- Tập hợp, nghiên cứu hệ thống tài liệu về quản lý di tích và di tích Đình làng Linh Đàm.

- Hệ thống hóa các khái niệm về quản lý di tích, quản lý văn hóa,... có liên quan đến đề tài.

- Khảo sát, đánh giá thực trạng công tác quản lý di Đình Linh Đàm.

- Đề xuất các giải pháp, kiến nghị và đặc biệt thu hút sự quan tâm của thể hệ trẻ nhằm nâng cao hiệu quả công tác quản lý di tích Đình Linh Đàm.

4. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu

4.1. Đối tượng nghiên cứu

Hoạt động quản lý di tích Đình Linh Đàm, phường Hoàng Liệt, quận Hoàng Mai, thành phố Hà Nội.

4.2. Phạm vi nghiên cứu

4.2.1. Phạm vi nội dung

Quản lý di tích Đình Linh Đàm, phường Hoàng Liệt, quận Hoàng Mai, Hà Nội

4.2.2. Phạm vi không gian

Tại di tích Đình Linh Đàm ở phường Hoàng Liệt, quận Hoàng Mai, thành phố Hà Nội.

4.2.3. Phạm vi thời gian

Nghiên cứu này tập trung vào việc quản lý di tích đình Linh Đàm từ năm 1996 đến nay. Đây là mốc thời gian di tích được Bộ Văn hóa - Thông tin công nhận là Di tích Kiến trúc - Nghệ thuật cấp quốc gia theo QĐ số 1460-QĐ/VH ngày 28/6/1996.

5. Phương pháp nghiên cứu

Trong quá trình thực hiện luận văn, tác giả sử dụng các phương pháp nghiên cứu chính như sau:

- Phương pháp phân tích, tổng hợp tư liệu: tìm hiểu, thu thập những nghiên cứu, những tài liệu có liên quan.

- Phương pháp khảo sát, điền dã: tiến hành khảo sát thực địa bằng quay phim, chụp ảnh và phỏng vấn những đối tượng có liên quan đến công tác quản lý Đình Linh Đàm.

- Phương pháp tiếp cận liên ngành: tìm hiểu và liên kết thông tin liên quan từ các ngành lịch sử, văn hoá học, xã hội học, khảo cổ học... đặc biệt là kiến trúc và nghệ thuật.

6. Đóng góp của luận văn

Từ việc nghiên cứu thực trạng công tác quản lý di tích Đình Linh Đàm, luận văn góp phần đề xuất những giải pháp nhằm nâng cao quản lý di tích Đình Linh Đàm trong thời gian tới.

Từ việc phân tích, đánh giá việc ứng dụng công nghệ trong công tác bảo tồn và gìn giữ di tích đình làng trên địa bàn Thành phố, luận văn góp phần làm căn cứ để triển khai mô hình “*Mã hóa dữ liệu “địa chỉ đỏ” trên địa bàn thành phố Hà Nội phục vụ công tác tuyên truyền giáo dục cho thanh thiếu nhi Thủ đô*”.

Luận văn là nguồn tư liệu tham khảo cho việc nghiên cứu, tìm hiểu về di tích Đình Linh Đàm.

7. Cấu trúc của luận văn

Ngoài phần mở đầu, kết luận, phụ lục và danh mục tài liệu tham khảo, luận văn được chia thành 03 chương:

Chương 1: Những vấn đề chung về quản lý di tích và di tích đình Linh Đàm

Chương 2: Thực trạng quản lý di tích đình Linh Đàm

Chương 3: Định hướng và giải pháp nâng cao hiệu quả hoạt động quản lý di tích đình Linh Đàm

Chương 1

NHỮNG VẤN ĐỀ CHUNG VỀ QUẢN LÝ DI TÍCH VÀ DI TÍCH ĐÌNH LINH ĐÀM

1.1. Các khái niệm cơ bản

1.1.1. Di tích lịch sử văn hóa

Theo Luật Di sản văn hóa sửa đổi, “DSVH bao gồm DSVH phi vật thể và DSVH vật thể, là sản phẩm tinh thần, vật chất có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học, được lưu truyền từ thế hệ này qua thế hệ khác ở nước Cộng hòa Xã hội Chủ nghĩa Việt Nam” [28, tr.10].

Di sản văn hóa chính là những giá trị do con người sáng tạo ra, là tài sản văn hóa quý giá của mỗi cộng đồng, thể hiện trình độ phát triển kinh tế và trình độ tổ chức, quản lý xã hội của cộng đồng đó.

Di sản văn hóa phi vật thể là sản phẩm tinh thần gắn với cộng đồng hoặc cá nhân, vật thể và không gian văn hóa liên quan, có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học, thể hiện bản sắc của cộng đồng, không ngừng được tái tạo và được lưu truyền từ thế hệ này sang thế hệ khác bằng truyền miệng, truyền nghề, trình diễn và các hình thức khác [28, tr.11].

Di sản văn hóa phi vật thể tồn tại trong tiềm thức, tinh thần của con người, nó mang rất nhiều giá trị như các tri thức dân gian, nghệ thuật trình diễn, các tập quán, phong tục, lối sống, nếp sống,... được hình thành trong quá trình sinh sống, sản xuất của cộng đồng người, được chắt lọc, gìn giữ, sáng tạo và lưu truyền từ thế hệ này qua thế hệ khác thông qua các hình thức truyền miệng, truyền nghề.

“*Di sản văn hóa vật thể* là sản phẩm vật chất có giá trị lịch sử, văn hóa, khoa học, bao gồm di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh, di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia” [28, tr.11]. Như vậy, di sản văn hóa vật thể

chính là những sản phẩm do con người sáng tạo ra trong quá trình hàng nghìn năm lao động và sản xuất, được lưu truyền qua các thế hệ ở dạng vật chất cụ thể mà chúng ta có thể nhìn thấy, sờ thấy, chạm vào được, đó chính là những hiện vật xác định được về hình khối, màu sắc, hình dáng, kích thước, cả thời gian và không gian tồn tại. Vì vậy, di sản văn hóa vật thể luôn luôn đứng trước thách thức bởi sự tác động của thời gian, của thiên nhiên và con người. Nếu không có những giải pháp bảo tồn và phát huy đúng đắn, di sản văn hóa vật thể rất dễ bị mai một, thậm chí đứng trước nguy cơ biến mất.

Di tích là một bộ phận của di sản văn hóa, nó là thành tố quan trọng và là thông điệp từ quá khứ gửi lại cho các thế hệ sau. Thực tiễn nghiên cứu cho thấy, thuật ngữ di tích được đề cập đến trong nhiều tài liệu và nghiên cứu.

Theo cuốn giáo trình *Bảo tồn di tích lịch sử văn hóa*: “Di tích là các loại dấu vết của quá khứ, chủ yếu là nơi cư trú và mộ táng của người xưa được khoa học nghiên cứu. Theo nghĩa di tích văn hóa thì nó là di sản văn hóa lịch sử bất động” [9, tr. 553].

Từ điển Bách khoa Việt Nam đưa ra lí giải về di tích như sau: “Di tích là các loại dấu vết của quá khứ, là đối tượng nghiên cứu của chuyên ngành khảo cổ học, sử học... Di tích là di sản văn hóa lịch sử được pháp luật bảo vệ, không ai được tùy tiện dịch chuyển, thay đổi, phá hủy” [41, tr.667].

Theo *Từ điển Tiếng Việt* (Hoàng Phê chủ biên): “Di tích là các dấu vết của quá khứ, chủ yếu là nơi cư trú và mộ táng của người xưa được khoa học nghiên cứu. Theo nghĩa di tích văn hóa thì nó là di sản văn hóa bất động” [26, tr.456].

Tác giả đồng tình với lí giải về di tích theo *Từ điển Bách khoa Việt Nam*. Theo đó, di tích không chỉ được hiểu đơn thuần là di vật cổ, mộ, lăng tẩm, lăng mộ... mà gồm rất nhiều những dấu vết do quá khứ để lại, đặc biệt những di tích này phải được pháp luật bảo vệ, không ai được phép tùy tiện

dịch chuyển, thay đổi, phá hủy hệ thống các di tích đó.

Các di tích được hình thành từ hoạt động lao động sáng tạo của con người trong quá trình dựng nước và giữ nước, tồn tại dưới dạng vật chất cụ thể vừa phong phú vừa đa dạng về các loại hình. Trải qua thời gian những sản phẩm đó được tồn tại đến ngày nay, có những sản phẩm mang những giá trị có tính chất tiêu biểu, đặc trưng về lịch sử văn hóa, khoa học nên được công nhận là di tích.

1.1.2. Quản lý Nhà nước về văn hóa

Tư tưởng và quan điểm về “quản lý” đã có từ lâu, nhưng phải đến cuối thế kỷ XIX, đầu thế kỷ XX mới có các sách và nghiên cứu khoa học về vấn đề này. Người khởi xướng là Fredrich Winslow Taylor với cuốn sách *Các nguyên tắc quản lý theo khoa học*. Tiếp đó là Warren Bennis, một chuyên gia nổi tiếng về nghệ thuật lãnh đạo hay Mariparker Follit, nhà khoa học chính trị, triết học Mỹ đều có những nhận định về quản lý đáng để tham khảo.

Theo *Từ điển Bách khoa Việt Nam* [41]: “Quản lý” khi là động từ sẽ mang ý nghĩa: “Quản” là trông coi và giữ gìn theo những yêu cầu nhất định, “Lý” là tổ chức và điều khiển các hoạt động theo yêu cầu nhất định. Hiểu theo ngôn ngữ Hán Việt, công tác “quản lý” là thực hiện hai quá trình liên hệ chặt chẽ với nhau “quản” và “lý”. Quá trình “quản” gồm sự coi sóc, giữ gìn, duy trì hệ thống ở trạng thái “ôn định”; quá trình “lý” gồm việc sửa sang, sắp xếp, đổi mới đưa hệ thống vào thế “phát triển”. Nếu người quản lý chỉ lo việc “quản” tức là chỉ lo việc coi sóc, giữ gìn thì tổ chức dễ trì trệ; tuy nhiên nếu chỉ quan tâm đến việc “lý”, tức là chỉ lo việc sắp xếp, tổ chức, đổi mới mà không đặt trên nền tảng của sự ổn định, thì hệ thống sẽ phát triển không bền vững. Nhìn chung, trong “quản” phải có “lý” và trong “lý” phải có “quản”, làm cho hoạt động của hệ thống luôn ở trạng thái cân

bằng. Sự quản lý đưa đến kết quả đích thực bền vững đòi hỏi phải có mưu lược, nghệ thuật làm cho hai quá trình “quản” và “lý” tích hợp vào nhau.

Theo giáo trình *Quản lý hành chính nhà nước* [13] của Học viện Hành chính Quốc gia, “quản lý là sự tác động chỉ huy, điều khiển các quá trình xã hội và hành vi hoạt động của con người để chúng phát triển phù hợp với quy luật, đạt tới mục đích đã đề ra và đúng ý chí của người quản lý”.

Có thể nói, khi bàn đến hoạt động quản lý và người quản lý cần khởi đầu từ khái niệm “tổ chức”. Do tính đa nghĩa của thuật ngữ này nên ở đây luận văn chỉ nói đến tổ chức như một nhóm có cấu trúc nhất định những con người cùng hoạt động vì một mục đích chung nào đó mà để đạt được mục đích gì đó một con người riêng lẻ không thể đạt đến. Bất luận một tổ chức có mục đích gì, cơ cấu và quy mô ra sao đều cần phải có sự quản lý và có người quản lý để tổ chức hoạt động và đạt được mục đích của mình. Từ những định nghĩa và quan niệm trên, bằng sự trải nghiệm của bản thân, tác giả luận văn có thể đưa ra quan niệm về quản lý như sau: *Quản lý là sự tác động liên tục có tổ chức, có định hướng, có mục đích, có kế hoạch của chủ thể quản lý đến đối tượng quản lý để chỉ huy, điều khiển, liên kết các yếu tố tham gia vào hoạt động thành một chỉnh thể thống nhất, điều hòa hoạt động của các khâu một cách hợp quy luật nhằm đạt đến mục tiêu xác định trong điều kiện biến động của môi trường.*

Quản lý là hiện tượng tồn tại trong mọi chế độ xã hội. Bất kỳ ở đâu, lúc nào con người có nhu cầu kết hợp với nhau để đạt mục đích chung đều xuất hiện quản lý. Quản lý trong xã hội nói chung là quá trình tổ chức điều hành các hoạt động nhằm đạt được những mục tiêu và yêu cầu nhất định dựa trên những quy luật khách quan. Xã hội càng phát triển, nhu cầu và chất lượng quản lý càng cao.

Quản lý Nhà nước về văn hóa là sự quản lý của Nhà nước đối với

toàn bộ hoạt động văn hóa của quốc gia bằng quyền lực của Nhà nước thông qua Hiến pháp, pháp luật và cơ chế chính sách nhằm đảm bảo sự phát triển của nền văn hóa dân tộc.

Khái niệm “quản lý văn hóa” trong xã hội hiện đại được hiểu là công việc của nhà nước, được thực hiện thông qua việc ban hành quy chế, chính sách, tổ chức triển khai, kiểm tra và giám sát việc thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật trong lĩnh vực văn hóa, đồng thời nhằm góp phần phát triển kinh tế - xã hội của từng địa phương và cả nước. Nhìn vào thực tiễn, không khó để nhận thấy, quản lý văn hóa còn được hiểu là sự tác động chủ quan bằng nhiều hình thức, phương pháp của *chủ thể* quản lý (các cơ quan đảng, nhà nước, đoàn thể, các cơ cấu dân sự, các cá nhân được trao quyền và trách nhiệm quản lý) đối với *khách thể* (mọi thành phần/thành tố tham gia và làm nên đời sống văn hóa) nhằm đạt được *mục tiêu* mong muốn (bảo đảm văn hóa là nền tảng tinh thần của xã hội, nâng cao vị thế quốc gia, cải thiện chất lượng sống của người dân...).

Quản lý văn hóa là một lĩnh vực cụ thể và cần được nghiên cứu vì:

Thứ nhất, hoạt động văn hóa là một hoạt động sáng tạo, các sản phẩm văn hóa mang giá trị lưu truyền từ đời này sang đời khác, làm phong phú cho cuộc sống con người. Hoạt động đó đòi hỏi phải có những không gian dành riêng, giúp cho sức tưởng tượng của chủ thể có khả năng sáng tạo theo khả năng của mình.

Thứ hai, hoạt động văn hóa là hoạt động tư tưởng, có khả năng gây “hiệu ứng” (tốt hoặc xấu) trong xã hội.

Thứ ba, hoạt động văn hóa là hoạt động kinh tế, một nguồn lực trực tiếp cho sự phát triển kinh tế - xã hội [12].

Quản lý văn hóa là một nội dung rất rộng, bao gồm nhiều lĩnh vực. Ở phạm vi hẹp, quản lý văn hóa có thể được hiểu là việc thực hiện các hoạt

động quản lý của các cơ quan từ Trung ương đến địa phương trong lĩnh vực văn hóa, nhằm xây dựng và phát triển nền văn hóa của quốc gia nói chung, địa phương nói riêng.

Đảng và Nhà nước Việt Nam luôn quan tâm công tác xây dựng pháp luật trong lĩnh vực quản lý văn hóa và đã có những bước tiến quan trọng. Nhiều văn bản pháp luật về lĩnh vực này được ban hành, sửa đổi, bổ sung. Các Luật, Pháp lệnh, Thông tư ... được ban hành, giúp công tác quản lý nhà nước về văn hóa dễ dàng, hiệu quả hơn. Hệ thống tổ chức bộ máy quản lý nhà nước về văn hóa được quan tâm xây dựng theo hướng tinh gọn, nâng cao chất lượng phục vụ người dân, phát huy vai trò của các cơ quan giám sát, thanh tra, kiểm tra để ngăn ngừa và xử lý kịp thời các sai phạm.

1.1.3. Quản lý di tích lịch sử văn hóa

Từ những quan niệm, khái niệm trên ta cũng thấy quản lý là một hoạt động cần thiết trong xã hội, đặc biệt là trong lĩnh vực văn hóa nói chung và Di tích LSVH nói riêng. Quản lý di tích LSVH được đặt ra trong các bối cảnh lịch sử, hiện tại và trong tương lai, nó luôn là việc làm cần thiết trong tiến trình bảo tồn DSVH của dân tộc.

Điều 54, *Luật Di sản văn hóa* nêu đầy đủ các nội dung quản lý nhà nước về DSVH cho từng loại hình di sản. Song, để công tác quản lý di tích lịch sử - văn hóa đạt kết quả cao, cần có sự phối hợp đồng bộ, của các cơ quan, đơn vị liên quan, từ đó thể hiện rõ vai trò của các khoa học quản lý và cơ quan quản lý trong công tác bảo tồn.

Qua nghiên cứu, tác giả đưa ra quan niệm về quản lý di tích lịch sử văn hóa như sau: Quản lý di tích lịch sử văn hóa là những hoạt động hướng tới việc bảo tồn, gìn giữ các di tích chống lại sự tàn phá của thiên nhiên, con người để từ đó thực hiện các hình thức khai thác, phát huy có hiệu quả các di tích góp phần vào sự phát triển kinh tế - xã hội. Cũng có thể hiểu

Quản lý di tích lịch sử văn hóa là hoạt động của cơ quan quản lý các cấp và cộng đồng hướng tới việc bảo tồn, phát huy giá trị của di tích lịch sử văn hóa góp phần vào sự phát triển kinh tế, văn hóa xã hội.

1.2. Các văn bản quản lý

1.2.1. Văn bản của Trung ương

Trong những năm qua, Đảng, Nhà nước, cơ quan chức năng, các cấp chính quyền đã ban hành Luật, các văn bản quy phạm pháp luật, kế hoạch về quản lý DSVH nói chung, quản lý di tích LSVH nói riêng. Trong phạm vi của luận văn, chúng tôi đã tìm hiểu, nghiên cứu một số Luật và văn bản tiêu biểu, là căn cứ pháp lý quan trọng trong quản lý DSVH của đất nước và quản lý di tích quốc gia đình Linh Đàm trên địa bàn phường Hoàng Liệt, thành phố Hà Nội.

Luật Di sản văn hóa năm 2001 và *Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật di sản văn hóa năm 2009* đã cụ thể hóa đường lối, chính sách của Đảng và Nhà nước ta, tạo điều kiện thuận lợi cho việc xã hội hóa các hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị DSVH, mở rộng phạm vi điều chỉnh DSVH phi vật thể là một vấn đề mà đã được nhiều quốc gia đề cập tới. Luật tạo cơ sở pháp lý để triển khai các hoạt động cần thiết trong việc bảo vệ, phát huy giá trị DSVH; xác định rõ quyền hạn, nghĩa vụ của tổ chức, cá nhân và chủ sở hữu đối với DSVH, chỉ rõ những việc được làm và không được làm, những hành vi bị nghiêm cấm, cơ chế khen thưởng, tôn vinh những người có công, xử phạt các hành vi vi phạm di tích; trách nhiệm của các Bộ, ban, ngành có liên quan ở Trung ương, địa phương trong việc quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị của DSVH.

Quyết định số 1706/QĐ-BVHTT, ngày 24/7/2001 của Bộ Trưởng Bộ VHTT về việc phê duyệt Quy hoạch tổng thể bảo tồn và phát huy giá trị lịch sử - văn hóa và danh lam thắng cảnh đến năm 2020.

Nghị định số 98/2010/NĐ-CP, ngày 21/09/2010 của Thủ tướng Chính phủ về việc Quy định chi tiết thi hành một số điều của Luật Di sản văn hóa và Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Di sản văn hóa đã quy định chi tiết việc bảo vệ và phát huy giá trị di tích lịch sử văn hóa, danh lam thắng cảnh; việc quản lý di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia, tổ chức và hoạt động của bảo tàng; việc khen thưởng đối với tổ chức, cá nhân phát hiện và giao nộp di vật, cổ vật, bảo tàng quốc gia.

Thông tư 09/2011/TT-BVHTTDL, ngày 14/7/2011 của Bộ trưởng Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch về việc quy định nội dung hồ sơ khoa học để xếp hạng di tích lịch sử - văn hóa và danh lam thắng cảnh đã hướng dẫn về nội dung khoa học để xếp hạng di tích lịch sử văn hóa và danh lam thắng cảnh cấp tỉnh, di tích quốc gia, di tích quốc gia đặc biệt.

Nghị định số 70/2012/NĐ-CP, ngày 18/9/2012 của Thủ tướng Chính phủ về việc quy định thẩm quyền, trình tự, thủ tục lập, phê duyệt quy hoạch, dự án bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích lịch sử văn hóa, danh lam thắng cảnh. Nghị định nhằm hướng dẫn cụ thể hóa *Luật Di sản văn hóa năm 2001* và *Luật sửa đổi, bổ sung một số điều của Luật Di sản văn hóa năm 2009*; các vấn đề về quy hoạch bảo tồn và khôi phục di tích lịch sử.

Thông tư số 17/2013/TT-BVHTTDL, ngày 30/12/2013 của Bộ trưởng Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch về việc hướng dẫn xác định chi phí lập quy hoạch, dự án, báo cáo kinh tế - kỹ thuật bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích. Trong đó có các nội dung liên quan đến di tích lịch sử - văn hóa, danh lam thắng cảnh sử dụng 30% vốn nhà nước trở lên.

Thông tư số 15/2019/TT-BVHTTDL, ngày 31/12/2019 của Bộ trưởng Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch về việc quy định chi tiết một số quy định về bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích. Thông tư này quy định về điều kiện năng lực và điều kiện hành nghề của tổ chức, cá nhân tham gia

lập quy hoạch bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích, dự án bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích, báo cáo kinh tế - kỹ thuật bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích, thiết kế bản vẽ thi công bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích và thi công bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích; nội dung hồ sơ thiết kế tu bổ di tích, thẩm quyền thẩm định hồ sơ thiết kế tu bổ di tích; thi công tu bổ di tích.

Quyết định số 1909/QĐ-TTg, ngày 12/11/2021 của Thủ tướng Chính phủ về việc phê duyệt Chiến lược phát triển văn hóa đến năm 2030 đề ra một số nhiệm vụ cụ thể cho công tác bảo vệ và phát huy di sản văn hóa dân tộc như: Hoàn thành việc lập nhiệm vụ quy hoạch và quy hoạch bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích. Tập trung đầu tư bảo quản, tu bổ, phục hồi các di tích quốc gia đặc biệt, di sản thế giới, di tích lịch sử văn hóa có giá trị tiêu biểu, phục vụ giáo dục truyền thống và phát triển kinh tế; gắn kết bảo tồn, phát huy di sản văn hóa với phát triển du lịch; Đổi mới, nâng cao chất lượng giáo dục di sản văn hóa trong và ngoài nhà trường bằng việc đa dạng hóa mô hình, phương thức, quy mô; tăng cường xã hội hóa hoạt động giáo dục di sản; Thực hiện số hóa và lập bản đồ số di tích quốc gia đặc biệt, di tích quốc gia, bảo vật quốc gia, di sản tư liệu. Nâng cấp và khai thác có hiệu quả ngân hàng dữ liệu về di sản văn hóa của 54 dân tộc Việt Nam phù hợp với yêu cầu của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư.

1.2.2. Văn bản của thành phố Hà Nội và quận Hoàng Mai

Trong Chương trình 06-CTr/TU, ngày 17-3-2021, của Thành ủy về “*Phát triển văn hóa, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, xây dựng người Hà Nội thanh lịch văn minh, giai đoạn 2021-2025*”, ngoài các nội dung trọng tâm, trọng điểm, góp phần phục hồi kinh tế - xã hội, đảm bảo an ninh, quốc phòng trên địa bàn Thủ đô, thì ưu điểm nổi bật của Chương trình 06 là tạo nên sự đột phá, bước tiến mới quan trọng trong chiến lược phát triển văn hóa, con người Thủ đô. Cùng với đó, Thành ủy Hà Nội ban hành Nghị

quyết số 09-NQ/TU về phát triển công nghiệp văn hóa Thủ đô với định hướng đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045 là chương trình công tác lớn riêng về phát triển văn hóa của Hà Nội.

Quyết định số 48/2016/QĐ-UBND, ngày 17/11/2016 của Chủ tịch UBND thành phố Hà Nội về việc ban hành quy chế quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị DT LSVH và danh lam thắng cảnh trên địa bàn thành phố Hà Nội bao gồm 05 chương và 22 điều: Chương II, từ điều 04 đến điều 09 đề cập đến bảo vệ, phát huy giá trị di tích, kiểm kê, xếp hạng, quản lý hiện vật tại di tích, quản lý các hoạt động phát huy tại di tích, sử dụng nguồn thu từ di tích. Chương III: Bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích (từ Điều 10 đến Điều 16). Chương IV: Quản lý, phân công quản lý di tích (từ Điều 17 đến Điều 20).

Kế hoạch số 120/KH-UBND, ngày 01/6/2017 của Chủ tịch UBND thành phố Hà Nội về việc khắc phục những tồn tại, hạn chế đối với việc nâng cao hiệu quả công tác quản lý di tích, quản lý lễ hội trên địa bàn thành phố Hà Nội, nội dung kế hoạch có 02 vấn đề là: Công tác quản lý di tích, trong đó bao gồm các cơ quan và cấp quản lý, trách nhiệm các cấp quản lý đầu tư và huy động nguồn lực phát huy sức mạnh trong cộng đồng trong tu bổ, bảo tồn, phát huy di tích. Tăng cường kiểm tra, huy động bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích; Công tác quản lý lễ hội; tăng cường công tác tuyên truyền, vận động nhân dân thực hiện nếp sống văn minh trong lễ hội, quản lý tốt các hoạt động xung quanh lễ hội.

Quyết định số 31/2021/QĐ-UBND, ngày 29/12/2021 của Chủ tịch UBND thành phố Hà Nội về việc sửa đổi, bổ sung một số điều của quy chế quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa và danh lam thắng cảnh trên địa bàn thành phố Hà Nội có sửa đổi một số điều và bãi bỏ Điều 19, Điều 20 về quy chế quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa và danh lam thắng cảnh trên địa bàn thành phố Hà Nội.

UBND quận Hoàng Mai đã ban hành Kế hoạch số 20/KH-UBND ngày 17/1/2023 về việc thực hiện nhiệm vụ lĩnh vực Văn hóa thông tin, Thể dục thể thao, Du lịch, Bưu chính viễn thông, tần số vô tuyến điện năm 2023 và Chào mừng kỷ niệm 20 năm Ngày thành lập quận Hoàng Mai (25/11/2003-25/11/2023). Trong kế hoạch đã nêu rõ việc các đơn vị phối hợp với nhau thực hiện các lĩnh vực trong đó có Văn hóa thông tin và đặc biệt là hoạt động quản lý di sản văn hóa trên địa bàn.

Ngày 27/2/2023 UBND quận Hoàng Mai đã ban hành kế hoạch số 92/KH-UBND về việc Tổ chức kiểm tra hoạt động kinh doanh dịch vụ Văn hóa, Thể thao, quảng cáo, di tích trên địa bàn Quận Hoàng Mai năm 2023. Kế hoạch đã đề ra các mục đích cụ thể trong đó lĩnh vực văn hóa cần kiểm tra các hoạt động lễ hội trong các di tích; kiểm tra các hoạt động kinh doanh dịch vụ văn hóa...

Với hệ thống văn bản trên của thành phố Hà Nội nói chung và của quận Hoàng Mai nói riêng, Ban quản lý các di tích trên địa bàn quận và cộng đồng dân cư đã lấy đó làm căn cứ quan trọng để thực hiện các hoạt động quản lý đối với đình Linh Đàm.

1.3. Nội dung về quản lý di tích lịch sử văn hóa

Công tác quản lý di tích lịch sử văn hóa chính là việc định hướng, tạo các hành lang pháp lý và hỗ trợ các điều kiện, nguồn lực cho công tác tổ chức, quản lý về di sản văn hóa, từ đó phát huy được các giá trị của di tích lịch sử văn hóa theo hướng tích cực, đáp ứng nhu cầu khoa học, thẩm mỹ của công chúng. Hoạt động quản lý di tích lịch sử văn hóa tại Việt Nam được thể chế bằng hệ thống các quy chế quy định các nội dung hoạt động trong lĩnh vực văn hóa, di tích lịch sử,... đó chính là hệ thống các văn bản pháp quy như Luật, Nghị định, Thông tư, Quy chế,... Hệ thống văn bản này đảm bảo tính đồng bộ, có giá trị pháp lý cao, phù hợp với yêu cầu thực tế, là kim chỉ nam cho công tác quản lý.

Để công tác quản lý di tích lịch sử văn hóa đạt hiệu quả cao, góp phần bảo tồn và phát huy được những giá trị văn hóa tốt đẹp của dân tộc, Nhà nước cũng như thành phố Hà Nội đã ban hành những văn bản pháp lý làm cơ sở cho hoạt động công tác bảo tồn, quản lý các di tích lịch sử - văn hóa.

Những nội dung cơ bản về quản lý nhà nước trong lĩnh vực DSVH được đề cập cụ thể tại Điều 54 và Điều 55 của Luật di sản văn hóa. Tại Điều 54, Mục 1, chương 5 gồm 08 nội dung cơ bản xoay quanh di tích như: Xây dựng, ban hành và chỉ đạo thực hiện các chính sách, chiến lược; tổ chức, chỉ đạo thực hiện công tác bảo vệ và phát huy giá trị di tích, hoạt động huy động nguồn lực, hợp tác thực hiện và các hoạt động thanh tra, kiểm tra, khen thưởng có liên quan.

Trong phạm vi của đề tài, trên cơ sở nghiên cứu nội dung quản lý nhà nước về DSVH, tác giả đưa ra khung nghiên cứu về hoạt động quản lý tại di tích Đình Linh Đàm bao gồm 6 nội dung chính sau:

1. Triển khai thực hiện và ban hành văn bản quản lý nhà nước.
2. Tuyên truyền, phổ biến pháp luật về bảo vệ di tích.
3. Tu bổ, tôn tạo di tích kiến trúc - nghệ thuật đình Linh Đàm.
4. Nghiên cứu, sưu tầm và phát huy giá trị di tích Đình Linh Đàm.
5. Quản lý và tổ chức lễ hội tại di tích.
6. Kiểm tra, giám sát và thi đua khen thưởng.

Những nội dung này được triển khai trong chương 2 và là cơ sở đề ra các giải pháp sau khi đánh giá những hạn chế ở chương 3.

1.4. Khái quát về phường Hoàng Liệt và di tích Đình Linh Đàm

1.4.1. Giới thiệu về phường Hoàng Liệt, quận Hoàng Mai

Quận Hoàng Mai được thành lập năm 2003 và có 14 phường trực thuộc. Trên địa bàn quận có tổng số 56 di tích lịch sử văn hóa có giá trị và được nhân dân trong quận gìn giữ, bảo tồn, tôn tạo.

Đình Linh Đàm nằm ở vị trí đẹp, cao thoáng phía trước là đầm nước rộng trông ra đường 70B thuộc phường Hoàng Liệt, quận Hoàng Mai, thành phố Hà Nội. Trước Cách mạng tháng Tám năm 1945, Hoàng Liệt thuộc tổng Thanh Liệt huyện Thanh Trì, tỉnh Hà Đông. Sau này lập xã mới gọi là xã Hoàng Liệt, huyện Thanh Trì, tỉnh Hà Đông. Từ năm 1961 đến nay thuộc huyện Thanh Trì, ngoại thành Hà Nội.

Ngày nay, Hoàng Liệt là một phường thuộc quận Hoàng Mai, thành phố Hà Nội. Phường Hoàng Liệt có diện tích tự nhiên là 4,85 km², dân số 120.000 người, mật độ dân số là 24.742 người/km². Phía Đông giáp phường Yên Sở, Tây giáp xã Thanh Liệt, huyện Thanh Trì, Nam giáp các xã Tam Hiệp, Tứ Hiệp và thị trấn Văn Điển, huyện Thanh Trì; Bắc giáp các phường Đại Kim, Thịnh Liệt.

Sông Tô Lịch chảy đến Hoàng Liệt thì nhận thêm nước của sông Sét đổ vào, rồi chảy qua cống điều tiết Thanh Liệt, sang huyện Thanh Trì. Phần lớn hồ Linh Đàm nằm ở phường Hoàng Liệt.

Hoàng Liệt trước thuộc huyện Thanh Trì, bao gồm các làng Bằng Liệt, Linh Đàm, Tứ Kỳ, Pháp Vân. Phường Hoàng Liệt được thành lập từ toàn bộ xã Hoàng Liệt và một phần xã Tứ Hiệp của huyện Thanh Trì. Khu đô thị mới bán đảo Linh Đàm, khu đô thị Pháp Vân - Tứ Hiệp, Khu đô thị Tây Nam Linh Đàm, khu đô thị Bắc Linh Đàm; Bến xe Nước ngầm, điểm bắt đầu tuyến đường cao tốc Pháp Vân - Cầu Giẽ ở phường này.

Hiện nay quá trình đô thị hóa diễn ra rất nhanh tại phường. Tại khu bán đảo Linh Đàm, hàng chục tòa nhà chung cư cao tầng mọc lên ngày càng nhiều, hiện phường có trên 82 tòa chung cư cao tầng. Cư dân chủ yếu là dân di cư đến nên không gắn bó mật thiết với các di tích và hoạt động tín ngưỡng trên địa bàn sinh sống.

1.4.2. Những giá trị tiêu biểu của di tích Đình Linh Đàm

1.4.2.1. Giá trị lịch sử

Linh Đàm xưa kia là một làng quê cổ nằm về phía Nam của Thủ đô Hà Nội. Đây là vùng đất nằm trong địa bàn sinh tụ chính của cư dân Việt cổ. Các tín hiệu khảo cổ học: Văn Điển, Chùa Thông, Thanh Mai nằm cách làng không xa chính là những vật chứng đích thực về xóm làng cổ xưa có bề dày lịch sử hàng ngàn năm. Qua việc khai quật các nhà khoa học đã thu được nhiều hiện vật đồ đá, đồ gốm có hoa văn trang trí đẹp. Trên cơ sở đó các nhà nghiên cứu đã đi đến kết luận rằng : Vào khoảng hậu kỳ đồ đá mới cách ngày nay chừng 4000 năm nơi đây đã là địa bàn sinh tụ chính của cư dân nông nghiệp Việt cổ.

Trải qua các giai đoạn phát triển của lịch sử, vùng đất này ngày một trù phú. Cư dân ngày càng đông đúc trở thành một cộng đồng làng xã truyền thống. Cũng từ đó các di tích tôn giáo của làng được ra đời và ngày càng hoàn chỉnh nhằm thoả mãn nhu cầu về tôn giáo tín ngưỡng của cộng đồng cư dân địa phương.

Hoàng Liệt xưa kia là một trong những làng quê cổ ven đô có truyền thống lịch sử và văn hoá lâu đời. Linh Đàm đã hình thành và bảo lưu được nhiều tập quán của một làng quê nông nghiệp và ngư nghiệp cổ truyền. Trải qua bao thế hệ nhân dân còn gìn giữ dấu tích văn hoá của nhiều thời đại lịch sử kế tiếp nhau mà đến nay mọi người có thể chiêm ngưỡng ở những ngôi đình, chùa mái cong cổ kính .

Linh Đàm, Bằng Liệt, Tứ Kỳ (xã Hoàng Liệt), Tụ Liệt (xã Tam Hiệp), Đại Từ (xã Đại Kim), Hữu Thanh Oai (xã Hữu Hoà) và Lê Xá huyện Thanh Oai (có truyền thuyết thờ một vị thủy thần có công làm mưa cứu lúa cho 5 xã 7 làng, Đình Linh Đàm thờ học trò Chu Văn An có tên là Bảo Ninh Vương mà trong sách "Lĩnh Nam Chích Quái" gọi là "Thần Chằm Lâm Đàm").

Sự tích vị thần có thể tóm tắt như sau : "Vào đời Đại Khánh Chu Văn An dạy học ở xã Cung Hoàng người đến học rất đông. Trong số đó có một thư sinh sớm sớm đến nghe giảng. Thầy rất khen tính cần mẫn nhưng không ai biết tung tích quê quán. Đồng học có kẻ để ý dò la, thấy người đó đến đám lau sậy bên bờ Lân Đàm (có tên là Liên Đàm - nay là Linh Đàm) thì biến mất. Sáng hôm sau lại từ đó xuất hiện. Trò đem việc này trình lên thầy, thầy bảo: "Việc dạy dỗ của thánh nhân không phân biệt người đến học thuộc loại nào, đừng nên đối xử khác với bạn, trong thâm tâm thầy biết là thủy thần. Gặp lúc trời làm hạn hán, ruộng đồng cả khu khô nẻ, mạ lúa vàng úa. Trước cảnh tượng đó thầy họp toàn trường nói với các học trò : "Trời giáng đại hạn, không ai biết được lẽ huyền vi của thiên cơ. Ruộng đất của xã áp cháy khô, trong đó có cả mấy thửa ruộng dành cho trường học, sao có thể không động lòng. Có ai vì dân, vì cả ta cứu sống cả một địa phương được không?"

Toàn trường nín lặng, chỉ có người học trò kỳ lạ sau giây phút khảng khái đứng dạy thừa thầy: "Luật trời rất nghiêm, mệnh lệnh của thầy cũng rất trọng. Trái ý trời không thể tránh khỏi tội nhưng huỷ thân mình để hoàn thành điều nhân, lời dạy của thánh nhân từ xưa không thể bỏ nay sao dám từ chối. Song việc cuối cùng xảy ra có điều gì lạ, xin được đoái thương". Nói xong người học trò ấy lấy nghiên bút, đổ nước mài mực, dùng bút thấm mực vẩy khắp bốn phương. Lập tức mây đen kéo tới bủa kín ngang trời, một trận mưa tầm tã, nước mưa đen như mực. Hàng ngàn mẫu ruộng của 5 xã 7 làng quanh vùng đầy nước, lúc mạ được cứu sống lại, nhân dân rất đổi vui mừng, vỗ tay nhảy múa. Đột nhiên có tiếng sét long trời lở đất ở ngoài đồng, có tin đồn: có một đầu rồng bị chém đứt rớt từ trên không xuống. Thầy nghe tin đó trong lòng xót thương vô hạn bèn chống gậy ra đồng, sai các học trò hiệp sức cùng dân làng mai táng chu đáo rồi

mới ra về. Nhân dân các vùng lân cận kéo đến giúp sức sau đó lập đền thờ để tưởng nhớ công đức của thần.

Về sau, các triều vua sắc phong cho thần là "Thượng đẳng thần" và cho phép bầy làng quanh vùng lập miếu thờ. Câu chuyện huyền sử trên cứ dài thêm mãi trong hoài niệm của dân gian và cố định bằng những địa danh lịch sử: Đầm mực - Chỗ nghiên mực bị ném rơi xuống biển thành cái đầm nước đen gọi là đầm mực ở thôn Quỳnh Đô, còn quân bút rơi xuống làng Tả Thanh Oai (có tên là làng Tó) vì thế làng này trở thành làng văn nổi tiếng có danh nho như: Ngô Thì Sĩ, Ngô Thì Nhậm, Nguyễn Nha v.v... còn 7 làng nổi tiếng về ứng nghiệm mỗi khi làm lễ cầu mưa [1].

Hiện nay, mộ Đức thánh Bảo Ninh Vương vẫn còn được bảo lưu tại khu đất cầu Brou thuộc xã Thanh Liệt, huyện Thanh Trì (trên đường 70 Văn Điển đi Hà Đông) mặc dù ngôi mộ nằm giữa dòng nước chảy quanh năm, qua bao đời vẫn còn nguyên vẹn. Vừa qua đã được cơ quan và nhân dân quan tâm tu bổ xây lại mộ.

Trong thời kỳ kháng chiến chống Mỹ đình làm kho hậu cần để tiếp viện cho miền Nam đồng thời làm nơi đóng quân cho bộ đội (Cục Quân nhu - Tổng cục hậu cần Bộ Quốc phòng trong những năm 1969 - 1973).

Về niên đại xây dựng: Đình Linh Đàm hiện không còn giữ được văn bản gì nói về thời gian xây dựng đình. Song căn cứ vào các tấm bia, căn cứ vào các tư liệu hiện còn như thần phả, sắc phong và khối kiến trúc hiện còn bảo lưu được có thể khẳng định Linh Đàm có niên đại xây dựng sớm, ít nhất là thời Lê.

- Theo tấm bia dựng ngày lành tháng 9 năm thứ 19 niên đại Chính Hoà (1698) ghi lại việc bà Nguyễn Thị Ngọc Tốt, người bản xã cùng các quan viên lo việc công sửa đình được bản xã bầu làm hậu thần. Chúng ta có thể khẳng định trước đó đã có đình.

- Căn cứ vào cuốn thân phả do động các đại học sĩ Nguyễn Bính soạn thảo năm đầu niên hiệu Hồng Phúc (1572) đến năm Vĩnh Hựu thứ 6 (1740) do Nguyễn Hiền sao lại bản chính. Đây cũng là tư liệu minh chứng lúc đó đã có đình.

- Căn cứ vào đạo sắc phong sớm nhất hiện còn đang lưu giữ tại đình ngày 17-5 niên hiệu Cảnh Hưng thứ 44 (năm 1783) ta có thể khẳng định trước đó đã có đình [1].

Trải qua thời gian tồn tại lâu dài, đến nay khối kiến trúc của đình không còn giữ được dáng vẻ khởi dựng ban đầu của nó. Sàn gỗ trước đây hiện không còn. Đình Linh Đàm hiện nay có kiến trúc tiêu biểu của thời kỳ cuối Lê đầu Nguyễn khá rộng rãi và hoàn chỉnh.

1.4.2.2. Giá trị kiến trúc

Đình Linh Đàm là một công trình kiến trúc cổ và đẹp nên có giá trị kiến trúc nghệ thuật cao. Ngôi đình có quy mô kiến trúc bề thế, được tọa lạc trên một địa thế đẹp; là công trình kiến trúc nổi bật và được quan tâm nhiều nhất ở địa phương. Căn cứ vào khối kiến trúc cùng các di vật hiện còn trong đình, đình Linh Đàm được xếp vào loại di tích lịch sử - kiến trúc nghệ thuật.

Với thời gian dài tồn tại, đình Linh Đàm đã trải qua nhiều lần trùng tu, sửa chữa lớn. Chính vì vậy cấu trúc hiện nay mang đậm nét của cuối thời Lê đầu thời Nguyễn, với những kết cấu kiến trúc chạm nổi bong kênh các đề tài rồng, cúc, văn xoắn hoa lá cách điệu trên các đầu con xà, con giường nét chạm chắc khoẻ phóng khoáng đã để lại một bức tranh sinh động mang nhiều giá trị nghệ thuật. Cùng với các bức cuốn thư gỗ, hoành phi, các bức cửa võng gỗ sơn son thiếp vàng đã tôn thêm vẻ đẹp lộng lẫy uy nghiêm cho ngôi đình cổ. Khối kiến trúc vật chất hiện còn cùng với các hiện vật quý như hệ thống văn hoá, sắc phong các đồ thờ họ đã góp phần làm giàu thêm cho kho hiện vật quý hiếm của nước nhà.

Các bộ phận kiến trúc của Đình được bố cục hợp lý trong một tổng thể chung thống nhất bao gồm :

Đại đình: Có quy mô kiến trúc lớn hơn cả rộng và thoáng gồm 5 gian 2 mái. Nhà lợp ngói ta, các mũi ngói nhô cao đều có trật tự. Bờ nóc đắp kiểu bờ đĩnh, ở chính giữa nóc đắp nổi hình 2 con rồng châu vào mặt trời. Hai đầu hồi chạm nổi hình hổ phù trông khá dữ tợn. Phía trước được mở các cửa bức bàn gỗ, sát hao đầu hồi về phía trước là 2 cột trụ biểu xây gạch cao to trên cùng là hình 4 con chim phượng chụm đuôi vào nhau tạo thành hình trái gành. Hàng hiên đình Linh Đàm rộng 1,2m được lát đá xanh ở phía trước cửa chính là hình hai con rồng bằng đá.

Kiến trúc bên trong của đình:

Kết cấu các bộ vì kèo hiên 3 dạng chính: Vì kèo chông giường giá chiêng bẩy hiên, giá chiêng chông giường kẻ hiên và vì ván mê, ở gian giữa cửa đại đình kết cấu vì kèo giá chiêng chông giường bẩy hiên. Ở đây các con xà và các con giường đều được làm bằng những thân gỗ tròn, trang trí được tập trung trên đầu các con giường được kết cấu với nhau trang trí các hoạ tiết vân mây hoa lá, đầu cuối cùng của bộ chông giường thể hiện to cao hơn những đầu trên, các hoạ tiết vặn xoắn xoáy tròn và hình hoa cúc 2 lớp cánh. Các vì kèo gian bên có kết cấu tương tự như gian giữa. Phần trang trí trên các con kẻ hiên và bẩy hiên cùng đề tài với hoạ tiết các vân xoắn lớn và đao mác. Ở đây đao mác tạo được với phần to, khoẻ hơn nét trạm chắc chắn, đao mác thể hiện nhấn tới tận đuôi (nghệ thuật cuối thế kỷ XVIII).

Sát 2 gian đầu hồi của toà đại đình trang trí trạm trở nổi hình mặt hổ trông khá dữ tợn. Nhìn chung với các đề tài trang trí: Vân xoắn, đao mác... thể hiện mây mưa, sấm chớp với một ước nguyện của người dân Việt Nam xưa nay: Cầu mưa thuận, gió hoà, được mùa, no đủ, cuộc sống vui tươi hạnh phúc. Nhìn chung toà đại bái có quy mô kiến trúc rộng và

thoáng, thoả mãn chức năng chính của đình vừa là nơi hội họp của làng xã vừa là nơi thờ tự - nơi diễn ra các nghi lễ trong các ngày hội làng.

Hậu cung:

Hậu cung đình Linh Đàm nối liền gian giữa đại bái về phía sau tạo thành kết cấu hình chữ Công. Hậu cung là một ngôi nhà 3 gian được xây theo kiểu đầu hồi bít đốc. Bộ vì kèo được làm theo lối chồng giường giá chiêng. Hậu cung được xây kín 3 phía, phía trước mở các cửa bức bàn gỗ: Bộ cửa được chạm thủng kết hợp chạm lõng trông rất đẹp sinh động.

Ở vị trí cao nhất và trang trọng nhất đặt các đồ thờ tự: Hia, mũ, áo và long ngai bài vị của thần bằng chữ Hán sơn son thếp vàng: "Linh Phu Khải Thánh Phối Thiên Tuyên Hoá Tồi Linh Thần" nghĩa là : Bài vị của Linh Phu Khải Thánh.

Trên các bộ phận kiến trúc gỗ của đình đều được quan tâm trang trí bằng những nét chạm khắc tỉ mỉ, tinh tế nhằm giảm bớt sự nặng nề cho bộ khung và tăng thêm giá trị thẩm mỹ cho toàn bộ công trình. Trang trí kiến trúc được thể hiện trên các thanh giường, đầu bẩy cột nách; các đồ án được hoàn tất bằng sự kết hợp của kỹ thuật, chạm khắc khác nhau, đề tài trang trí phong phú đa dạng trên từng bộ phận chứng tỏ người nghệ nhân xưa đã lựa chọn những mô típ và kỹ thuật thể hiện phù hợp tạo ra sự hài hòa cho toàn bộ công trình.

Di tích đình Linh Đàm còn bảo lưu được nhiều di vật quý có giá trị bao gồm:

- Thần phả: Hiện còn giữ một cuốn thần phả do đông các đại học sĩ Nguyễn Bính soạn vào năm Hồng Phúc 1572.

- Sắc phong: Tổng số sắc phong hiện còn đang lưu giữ tại đình có 15 đạo do các triều đại vua trước đây phong cho thần. Sắc có niên đại sớm nhất đề ngày 17 tháng 5 năm Cảnh Hưng thứ 44 (1783) sắc có niên đại muộn nhất năm Khải Định thứ 9 (1924).

- Bia đá: Hiện trong đình còn 2 tấm bia đá "Hậu thân bi ký" một tấm có niên đại Cảnh Hưng thứ 42 (1781) một tấm có niên đại Bảo Đại thứ 2 (1926); 2 con rồng đá (thế kỷ XVIII).

Các đồ thờ tự: 1 bức cửa võng gỗ sơn son thiếp vàng; 2 bức hoành phi gỗ sơn son thiếp vàng; 2 bức cuốn thư gỗ; 1 án thư gỗ, 1 bát hương đá; 1 bộ kiệu gỗ sơn son thiếp vàng (thế kỷ XIX); 2 bộ tam sự, 1 bộ mũ áo thờ; 1 bộ long ngai bài vị. Ngoài ra còn một số đồ thờ tự khác như : Lọ hoa, cây nến, mâm đồng, bộ bát bửu v.v...

1.4.2.3. Giá trị văn hóa

Tồn tại đến ngày nay, đình Linh Đàm đã trải qua một thời kỳ dài trong lịch sử dân tộc. Trong qua trình đó, ngôi đình đã có nhiều gắn bó chặt chẽ với đời sống sinh hoạt văn hoá tôn giáo của nhân dân địa phương. Đó là nơi tôn thờ tưởng niệm về một vị thần có công với dân có quan hệ gắn bó mật thiết với nhân dân Linh Đàm nói riêng và nhân dân 7 làng quanh vùng nói chung - vị thần gắn liền với cư dân nông nghiệp Việt cổ - vị thần đã làm ra mưa gió cứu lúa chống hạn đưa lại cuộc sống ấm no hạnh phúc cho nhân dân.

Với sự phát triển của khoa học hiện đại, việc thờ thủy thần Bảo Ninh Vương ở đình Linh Đàm phản ánh nhiều mặt về đời sống văn hoá tinh thần của cư dân nông nghiệp trồng lúa nước trước đây. Sự tích lịch sử của người học trò có ý nghĩa này được đề cao đã khẳng định vị trí của danh nhân Chu Văn An trong lịch sử giáo dục nước nhà. Câu chuyện truyền thuyết về việc giảng dạy của nhà giáo Chu Văn An có một sức mạnh lạ kỳ khiến thủy thần cũng phải lên trần tìm đến thầy để học. Trong truyện, ông đã nêu cao tinh thần "Hữu giáo vô loại" của đạo nhỏ, không từ chối việc dạy dỗ đối với bất kỳ người nào, miễn là thực sự có ý muốn học tập. Đồng thời, sức cảm hóa của người thầy đã sâu sắc đến mức khiến người học trò

thủy thần đã tự nguyện hy sinh cả tính mạng của mình để làm mưa cứu hạn cho dân. Chu Văn An là một tấm gương tiêu biểu cho truyền thống tốt đẹp của dân tộc, đặc biệt đối với giới trí thức và nhất là trong ngành giáo dục. Đức tính ham học hỏi và ý thức trau dồi sự học chân chính đặc dụng nhất, quyết tâm chăm lo sửa mình và dạy người, đức tính cứng cỏi khảng khái không màng danh lợi, luôn chăm lo đến lợi ích của cộng đồng. Mặt khác qua thái độ tôn kính của quần chúng đối với Chu Văn An ta còn thấy thể hiện rõ tinh thần hiếu học đề cao "kính thầy trọng đạo" của nhân dân ta đây chính là nền tảng lâu dài văn hóa rực rỡ ngàn năm của dân tộc.

Lễ hội của đình: Dân Linh Đàm tổ chức hội làng truyền thống vào ngày mùng 10 tháng 2 âm lịch, cụ thể diễn ra như sau:

Ngày 9 tháng 2 dân làng dọn dẹp vệ sinh đường, ngõ xóm và lau rửa các đồ tế lễ đình, lắp ráp kiệu. Xưa làng có hai giáp (giáp Thượng và giáp Đông), mỗi giáp có một ao chung. Ngày nay, trai đình tát ao đánh cá chọn con to để hôm sau làm cỗ thờ.

Ngày 10 tháng 2, dân làng Linh Đàm tổ chức lễ hội truyền thống. Sau những nghi lễ tế thần do các cụ ông dạy sáng từ năm giờ, làng tung bồng vào cuộc rước. Hai cỗ kiệu bát công sơn son thiếp vàng được kê đặt ngay ngắn ở trước cửa đình. Cụ thủ từ cùng các vị chức sắc của làng vào hậu cung mang long ngai bài vị đức thánh Bảo Ninh và một chóc nước lớn ra đặt vào một kiệu, vào hậu cung đem chiếu bài vị bà chúa Trần Thị Ngọc Tể (thờ hậu) ra đặt vào kiệu thứ hai. Đám rước được tiến hành theo trật tự sau: đi đầu là đội cờ, tiếp đến là đội nhạc trống, đàn bát âm, đặc biệt đội nhạc có một chiếc công lớn do một cụ già đánh tạo ra hiệu lệnh dẫn đội kiệu thánh. Sau đó là kiệu đức thánh Bảo Ninh do 18 thanh niên chưa có gia đình đôi vai nghênh nước tục gọi là kiệu thánh ông. Tiếp đó là kiệu bà chúa Trần do 18 con gái làng chưa chồng đôi vai rước, tục gọi kiệu bà chúa. Phù giá kiệu là người cầm lọng, cầm tàn và dân làng.

Hội rước khởi hành vào hồi bảy giờ sáng từ đình làng đi quanh làng Linh Đàm, qua làng Đại Từ xuống tới khu vực Tụ Liệt - Tam Hiệp - Thanh Trì. Tương truyền, đầm Tụ là dấu tích nơi đức thánh Bảo Ninh bị trời phạt. Các cỗ kiệu được đặt bên bờ vực Tụ, các bô lão đón chóc nước xuống và tế lễ chọn giờ tốt lấy nước cho vào chóc đón tay nhau đưa chóc nước vào kiệu làm lễ tạ và rước kiệu đức thánh Bảo Ninh, kiệu bà chúa họ Trần về đình làng, hoàn giá thánh vào cung, lại đặt chóa nước vào ban thờ thánh. Nước này dùng làm nước cúng thần quanh năm.

Bô lão quanh làng tiếp tục tổ chức tế lễ. Điều đặc biệt là mâm cỗ cúng Thủy thần gồm những cá to đánh bắt từ ao làng đều phải chặt bỏ đầu, có món nướng, rán hoặc nấu dấm rượu và nghệ. Việc cỗ cúng có kèm bỏ đầu liên quan đến sự tích vị thủy thần làng Linh Đàm thờ bị trời phạt đánh mất đầu chỉ còn thân xác nổi lên ở đầm.

Ngoài ngày lễ hội làng hàng năm vào ngày 16 tháng Tám âm lịch là ngày hóa của Thành hoàng làng, nhân dân thôn Linh Đàm tổ chức làm lễ tại đình. Trước đây, các bô lão đại diện các thôn trong tổng tụ họp ở miếu Gàn, tương truyền là nơi thủy thần từ đầm Linh Đàm hiện thân thành người đến Cung Hoàng học thầy Chu Văn An bàn tổ chức tế lễ, sau đó các bô lão đi thắp hương đức thánh Bảo Ninh ở Thanh Liệt. Việc rước lễ trước tiên từ đình làng đến miếu Gàn, hạ kiệu cỗ trước miếu để quan viên, bô lão vào tế. Tế xong đến chiều các thôn rước kiệu trở lại đình làng. Sau hòa bình lập lại việc tổ chức rước lễ và tế hàng tổng không còn duy trì như trước nữa.

Ngày hội ở đình Linh Đàm còn có tổ chức các trò diễn dân gian như đánh cờ người, bắt vịt, bơi thuyền trên đầm.

Đối với nhân dân địa phương, ngôi đình đã trở thành trung tâm sinh hoạt văn hóa của cộng đồng cư dân, nơi cầu nguyện mỗi khi trời làm hạn hán, lũ lụt đều được linh ứng. Ngày nay, ngôi đình đã trở thành niềm vinh dự tự hào về truyền thống văn hóa của người dân Linh Đàm.

1.4.3. Vai trò của công tác quản lý đối với di tích Đình Linh Đàm

Khai thác các di tích lịch sử - văn hóa đúng tiềm năng góp phần vào việc phát triển du lịch văn hóa tâm linh, cải thiện, nâng cao đời sống vật chất, tinh thần cho nhân dân. Từ đó, từng bước làm thay đổi bộ mặt kinh tế - xã hội, thúc đẩy quá trình phát triển, đóng góp tích cực cho sự phát triển chung của quận Hoàng Mai. Tất cả những giá trị tốt đẹp của văn hóa thông qua hoạt động du lịch có thể tạo nên sự phát triển tích cực nhất đối với con người và xã hội. Kinh tế du lịch phát triển đem lại nhiều cơ hội cho việc bảo tồn và phát huy giá trị của di sản như nguồn lợi kinh tế, các dự án quy hoạch bảo tồn và phát huy giá trị di tích được triển khai. Bởi vậy, có thể nói kinh tế du lịch phát triển tạo điều kiện để bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị của di tích nói chung, di tích lịch sử - văn hóa nói riêng.

Giữ gìn và phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa là bảo vệ, bồi đắp nền tảng tinh thần tiến bộ và lành mạnh của xã hội, góp phần vào sự phát triển bền vững đất nước đang được các địa phương hết sức quan tâm. Để việc khai thác và phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa có hiệu quả, đem lại nguồn lợi hữu ích, thiết thực cho xã hội cần đảm bảo sự hài hòa trong bảo tồn và phát huy. Việc khai thác có hiệu quả nguồn tài nguyên di tích lịch sử - văn hóa không chỉ thu được nguồn lợi kinh tế trực tiếp, giải quyết vấn đề xã hội và còn đem lại hiệu quả cao trong hoạt động giới thiệu, quảng bá về văn hóa, con người Việt Nam, góp phần vào việc giữ gìn và phát huy giá trị các di tích một cách hiệu quả nhất. Các hoạt động về gìn giữ, bảo tồn và phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa như một mạch nguồn tự thân, duy trì và tạo nên sức sống mãnh liệt. Vì thế, hoạt động khai thác giá trị tiềm năng của các di tích lịch sử - văn hóa cần chú trọng đến phát triển bền vững của du lịch, văn hóa và cả môi trường một cách hiệu quả và nhân văn.

Các di tích lịch sử - văn hóa hầu hết là các công trình được xây dựng lâu đời nên chịu nhiều tác động từ môi trường thiên nhiên và môi trường xã hội. Trong quá trình tồn tại, các di tích luôn phải đối mặt với nhiều nguy cơ, dẫn tới sự xuống cấp, hư hỏng theo thời gian, cùng với đó là những nguy cơ đe dọa đến sự bền vững của môi trường tại khu di tích đó. Do vậy, quản lý nhà nước về di sản văn hóa là hạn chế những tác động xấu của các di tích trước sự ảnh hưởng của môi trường tự nhiên và môi trường xã hội. Đối với đình Linh Đàm, nhờ có hoạt động quản lý của cộng đồng và UBND phường Hoàng Liệt, phòng Văn hóa - Thông tin quận Hoàng Mai mà công tác trùng tu tôn tạo gần đây đã được tiến hành nhanh chóng, thuận lợi, phục hồi lại vẻ đẹp vốn có trước đây của đình.

Bên cạnh đó, đình Linh Đàm cũng nằm trong khu dân cư, do quá trình lịch sử cũng như quá trình đô thị hóa mạnh mẽ giai đoạn gần đây, nên di tích bị lấn chiếm nghiêm trọng, làm ảnh hưởng đến môi trường cảnh quan di tích cũng như môi trường sống của người dân. Nhiệm vụ của hoạt động của các nhà quản lý phát hiện sớm và ngăn chặn hoạt động chống lấn chiếm, giải phóng mặt bằng, trong khu vực khoanh vùng bảo vệ di tích và khu vực bảo vệ cảnh quan. Vì thế, quản lý nhà nước về di tích còn góp phần ổn định môi trường sống cho người dân và bảo quản được môi trường cảnh quan cho di tích.

Tiểu kết

Như vậy, trong chương 1, tác giả đã tiếp cận hệ thống tư liệu để đưa ra các khái niệm cơ bản liên quan đến đề tài luận văn. Dưới góc độ quản lý di sản văn hóa, hệ thống hóa các văn bản quản lý từ trung ương đến văn bản của quận Hoàng Mai và phường Hoàng Liệt. Căn cứ vào Luật Di sản văn hóa và thực tiễn của đình, tác giả đã xây dựng nội dung quản lý di sản văn hóa và khung phân tích của luận văn. Nghiên cứu sử liệu về di tích đình Linh Đàm, tác giả đã

giới thiệu khái quát về đình, các giá trị tiêu biểu dưới góc độ lịch sử, văn hóa, kiến trúc, nghệ thuật. Trong đó giá trị văn hóa và kiến trúc - nghệ thuật là đặc sắc hơn cả. Những giá trị này vẫn còn tồn tại đến ngày nay giúp cho đình Linh Đàm trở thành một trung tâm sinh hoạt văn hóa, tín ngưỡng của người dân nơi đây. Cũng trong chương 1, tác giả luận văn khẳng định vai trò của quản lý nhà nước đối với hoạt động văn hóa của đình Linh Đàm. Để công tác bảo tồn và phát huy được những giá trị văn hóa tiêu biểu của đình thì công tác quản lý đóng vai trò quan trọng.

Chương 2

THỰC TRẠNG QUẢN LÝ DI TÍCH ĐÌNH LINH ĐÀM

2.1. Chủ thể quản lý và cơ chế phối hợp

2.1.1. Sở Văn hóa và Thể thao thành phố Hà Nội

Theo Quyết định số 49/2016/QĐ-UBND, ngày 09/12/2016 của UBND thành phố Hà Nội về việc quy định chức năng, nhiệm vụ, quyền hạn và cơ cấu tổ chức của Sở Văn hóa và Thể thao thành phố Hà Nội, Sở VH-TT chịu trách nhiệm quản lý các lĩnh vực văn hóa và thể thao, trong đó có nội dung quản lý di tích lịch sử văn hóa và lễ hội; là cơ quan đầu mối tham mưu và chỉ đạo, giúp UBND Thành phố quản lý các di tích LSVH trong toàn thành phố; trong công tác quản lý các di tích LSVH, Sở VH-TT thành phố Hà Nội có trách nhiệm:

Tổ chức lập hồ sơ khoa học các di tích; phối hợp với UBND quận Hoàng Mai xét chọn và làm thủ tục trình UBND Thành phố và Bộ Văn hoá, Thể thao và Du lịch ra quyết định xếp hạng di tích. Cùng với đó, Sở Văn hóa và Thể thao có trách nhiệm tổng hợp và lập kế hoạch 5 năm và kế hoạch năm về bảo tồn DT LSVH của toàn Thành phố, trong đó có các DT LSVH của quận Hoàng Mai để trình UBND thành phố phê duyệt. Với chức năng, nhiệm vụ của Sở, Sở chỉ đạo hướng dẫn về chuyên môn nghiệp vụ, đào tạo và bồi dưỡng cán bộ làm công tác quản lý DT LSVH; Duyệt quy hoạch, thiết kế, tu bổ, tôn tạo các DT LSVH do UBND quận Hoàng Mai đề nghị; Định kỳ hoặc đột xuất kiểm tra việc quản lý, bảo vệ và sử dụng các di tích trên địa bàn. Sở có quyền tạm thời đình chỉ việc tu bổ và sử dụng di tích nếu thấy có những vi phạm về nội dung tu bổ và mục đích sử dụng đã được duyệt. Đồng thời, báo cáo với thường trực UBND Thành phố để xem xét, xử lý kịp thời; Sơ kết, tổng kết, tổ chức các chuyên đề về công tác quản lý DT LSVH cũng như đề ra phương hướng nhiệm vụ của công tác này trên toàn Thành phố.

Để thực thi công tác quản lý DT LSVH, Sở VH-TT đã thành lập Ban quản lý Di tích và Danh thắng Hà Nội. Đây là đơn vị sự nghiệp cấp II trực tiếp thực hiện các hoạt động quản lý DT LSVH của toàn Thành phố, trong đó có các DT LSVH của quận Hoàng Mai. Sở VH-TT đã phối hợp với quận Hoàng Mai xây dựng kế hoạch tu bổ, tôn tạo các hạng mục di tích đình Linh Đàm; hướng dẫn chuyên môn nghiệp vụ, phê duyệt quy hoạch, thiết kế, tu bổ, tôn tạo DT LSVH đình Linh Đàm do UBND quận Hoàng Mai đề nghị; hướng dẫn phường Hoàng Liệt thanh quyết toán theo đúng quy định.

2.1.2. Phòng Văn hóa và Thông tin quận Hoàng Mai

UBND quận Hoàng Mai giao cho Phòng VH-TT quận chịu trách nhiệm quản lý các lĩnh vực văn hóa - xã hội, trong đó có nội dung quản lý di tích và tín ngưỡng.

Phòng VH-TT quận là đầu mối về công tác quản lý DT LSVH của quận Hoàng Mai, có trách nhiệm tham mưu cho UBND quận duyệt kế hoạch ngắn hạn, dài hạn về công tác quản lý DT LSVH trên địa bàn; tổng hợp và trình UBND quận Hoàng Mai duyệt kế hoạch quản lý các DT LSVH của các phường đơn đốc, kiểm tra việc thực hiện kế hoạch đó.

Phòng VH-TT kiểm tra định kỳ và đột xuất, việc giữ gìn, bảo quản và sử dụng các DT LSVH trên địa bàn quận Hoàng Mai; có quyền đình chỉ tạm thời việc tu bổ và sử dụng di tích nếu thấy có những vi phạm về nội dung tu bổ và mục đích sử dụng đã được duyệt. Đồng thời, báo cáo ngay với thường trực UBND quận và Sở VH, TT và Du lịch Hà Nội để xem xét, xử lý kịp thời.

Phòng VH và TT là đơn vị hướng dẫn chuyên môn, nghiệp vụ, đào tạo và bồi dưỡng lực lượng làm công tác quản lý DT LSVH của quận; chuẩn bị các văn bản cần thiết báo cáo UBND quận hoặc trình UBND Thành phố (thông qua Sở VH - TT Hà Nội) duyệt về khen thưởng, xử phạt

cá nhân, tập thể có thành tích hoặc vi phạm việc bảo vệ và sử dụng DT LSVH.

Khi nhận được công văn, tờ trình về việc xin cải tạo hệ thống hành lang, tu sửa các hạng mục ở đình Linh Đàm, UBND quận Hoàng Mai giao phòng VH-TT hướng dẫn phường Hoàng Liệt lập hồ sơ để trình các cấp có thẩm quyền phê duyệt theo quy định.

2.1.3. Ban quản lý di tích lịch sử văn hóa trên địa bàn quận Hoàng Mai

Ban quản lý di tích lịch sử văn hóa trên địa bàn quận Hoàng Mai (sau đây gọi là Ban quản lý di tích) là tổ chức được UBND quận ra quyết định thành lập. Thông thường, Ban quản lý di tích có thời gian thực hiện nhiệm vụ theo nhiệm kỳ của Chủ tịch UBND quận và được kiện toàn lại khi cần thiết.

Căn cứ Quyết định số 39/QĐ-UBND, ngày 19/7/2021 của UBND quận Hoàng Mai về việc kiện toàn lại Ban quản lý di tích, thành phần của tổ chức này gồm có đầy đủ đại diện lãnh đạo và công chức các bộ phận của UBND; đại diện lãnh đạo các cơ quan, đơn vị, đoàn thể, tổ chức chính trị xã hội, cộng đồng dân cư trên địa bàn quận; trong đó, đồng chí Chủ tịch UBND là Trưởng ban, 02 đồng chí Phó Chủ tịch UBND là Phó Trưởng ban.

Hiện nay, trên địa bàn quận Hoàng Mai có 56 di tích lịch sử văn hóa. Vì vậy, Ban quản lý di tích sẽ trực tiếp chỉ đạo, tổ chức, thực hiện những công tác liên quan đến di tích lịch sử-văn hóa trên địa bàn quận Hoàng Mai, cụ thể như sau: Xây dựng Kế hoạch, dự trù kinh phí thực hiện việc tu bổ DTLSVH do UBND quận Hoàng Mai quản lý. Tổ chức, phân công nhiệm vụ bảo vệ, giữ gìn DT LSVH trên địa bàn quận cho các thành viên trong Ban Quản lý di tích theo phân cấp. Viết bài tuyên truyền nâng cao ý thức của nhân dân địa phương trong việc bảo vệ, trùng tu, tôn tạo di tích lịch sử - văn hoá. Thường xuyên kiểm tra, đôn đốc việc sử dụng DT

LSVH trên địa bàn các phường, kịp thời phát hiện, phòng ngừa, ngăn chặn những sai trái, xâm phạm, đề nghị cơ quan chức năng xử lý vi phạm theo quy định. Hằng năm, ban quản lý trực tiếp xây dựng kế hoạch tổ chức Lễ hội truyền thống tại các di tích trong đó có di tích đình Linh Đàm và trực tiếp kiểm tra, theo dõi các hoạt động trong và ngoài các khu di tích; thường xuyên kiểm kê và kiểm tra các công trình, đơn nguyên, kịp thời phát hiện những cơ sở vật chất đã xuống cấp, tham mưu cho UBND các phường báo cáo cấp trên.... Căn cứ đóng góp của các tập thể và cá nhân liên quan, ban quản lý đề xuất UBND quận khen thưởng các tập thể, cá nhân có thành tích cao trong việc bảo vệ, phát huy giá trị của di tích.

Thực tế trong thời gian qua, Ban quản lý di tích đã chỉ đạo bộ phận chức năng phối hợp với các đơn vị hữu quan, cộng đồng dân cư thực hiện tương đối đầy đủ nội dung quản lý di tích đình Linh Đàm. Đặc biệt, việc tu bổ, tôn tạo Đình Linh Đàm đã được Ban quản lý triển khai, thực hiện đúng quy định, đạt hiệu quả khá cao. Tuy nhiên, vẫn còn một số nội dung quản lý đối với Đình Linh Đàm chưa thực hiện được, hoặc có chất lượng chưa cao...

2.1.4. Cộng đồng dân cư

Cộng đồng dân cư tổ dân phố 12 (gọi tắt là tổ dân phố) phường Hoàng Liệt là một nhân tố quan trọng trong việc quản lý di tích Đình Linh Đàm; Tổ trưởng Tổ dân phố số 12 là thành viên của Ban quản lý di tích lịch sử văn hóa trên địa bàn quận Hoàng Mai; là người nắm bắt, tiếp thu, triển khai các nội dung, kế hoạch về di tích đình Linh Đàm, theo chỉ đạo của Ban quản lý di tích và UBND quận.

Trong những năm qua, Tổ dân phố 12 đã bầu Ban trị sự trực tiếp quản lý đình, đề cử ông Từ (người có uy tín, phẩm hạnh tốt đẹp và am hiểu về đền) thường xuyên trông coi và hương khói cho các ngày tuần, ngày lễ... Tổ dân phố có kế hoạch, phân công các cụ bà và cụ ông trong Hội

người cao tuổi hằng ngày, hằng tuần thay phiên nhau lao động vệ sinh, chăm sóc cảnh quan và trực tiếp phục vụ trong các hoạt động, công việc của đình.

Tổ dân phố đã thực hiện việc đại diện cho nhân dân giám sát công tác quản lý di tích Đình Linh Đàm của các cơ quan chức năng; trực tiếp tham gia quản lý, tu bổ, tôn tạo, tổ chức lễ hội, bảo tồn và phát huy các giá trị của Đình Linh Đàm.

Bên cạnh tổ dân phố, tham gia vào hoạt động quản lý đình Linh Đàm còn có Mặt trận tổ quốc, Hội Cựu chiến binh, Hội người cao tuổi, Đoàn Thanh niên của phường và các Hội tôn giáo đã tích cực góp công sức vào quá trình tu bổ, tôn tạo đình Linh Đàm. Đặc biệt vào các dịp lễ trọng của đình như lễ hội chính diễn ra vào ngày 10 tháng 2 âm lịch hằng năm sự tham gia của các cụ ông, cụ bà,... trong phường đã đóng góp quan trọng vào việc tổ chức thành công lễ hội của đình.

2.1.5. Cơ chế phối hợp giữa các chủ thể quản lý

Mỗi chủ thể trong công tác quản lý có những hoạt động riêng biệt nhưng đều có sự phối kết hợp để đảm bảo thực hiện tốt nhiệm vụ chung đó là quản lý di tích đúng theo những giá trị văn hóa được bảo tồn qua nhiều thế hệ.

Quá trình quản lý di tích đình Linh Đàm được thực hiện nhất quán theo phân cấp quản lý cụ thể. Về mặt hành chính nhà nước là sự quản lý từ UBND thành phố Hà Nội xuống đến quận Hoàng Mai rồi đến UBND Hoàng Liệt. Về mặt chuyên môn, đình Linh Đàm chịu sự quản lý từ Bộ VH-TT-DL, Sở Văn hóa và Thể thao thành phố Hà Nội, BQLĐT và danh thắng Hà Nội. Trong thực hiện cơ chế phối hợp quản lý di tích, Ban Quản lý di tích lịch sử văn hóa quận Hoàng Mai, UBND phường Hoàng Liệt, UBND quận có vai trò quan trọng, trực tiếp tham gia việc quản lý di tích và

định hướng cho cộng đồng trong công tác quản lý di tích quốc gia đình Linh Đàm.

Sự phối hợp này được tuân thủ theo quy định từ trên xuống và từ dưới lên, cơ quan quản lý các cấp luôn thực hiện chức năng chỉ đạo, giám sát kiểm tra việc thực hiện các chương trình, dự án được triển khai cụ thể cho đình Linh Đàm. Ngược lại cơ quan quản lý cấp dưới có trách nhiệm thường xuyên báo cáo lên cơ quan quản lý cấp trên về tình hình di tích với các nội dung cụ thể như: 1/Tình trạng kỹ thuật của di tích; 2/Việc bảo vệ hiện trạng của di tích; 3/Công tác quản lý, tổ chức lễ hội; 4/ Nguồn lực và việc huy động, sử dụng có hiệu quả ra sao... Xét theo nguyên tắc phối hợp có tính hệ thống từ cơ quan quản lý nhà nước ở cấp thành phố đến đơn vị trực tiếp nhất là Ban Quản lý di tích.

Trên thực tế, việc thực hiện cơ chế phối hợp quản lý giữa các cấp đã được thực hiện đồng bộ và có hệ thống, mang lại những kết quả khả quan trong công tác quản lý tại đình Linh Đàm. Nội dung của quy chế phối hợp gồm xây dựng và thực hiện quy hoạch, kế hoạch, chính sách bảo tồn, phát huy giá trị các di tích đình Linh Đàm; lập hồ sơ khoa học di tích, di sản văn hóa phi vật thể và sưu tầm hiện vật lịch sử văn hóa; thực hiện quy hoạch, đề án, dự án tu bổ di tích, sinh thái, cảnh quan và môi trường; thanh tra, kiểm tra xử lý vi phạm trong công tác bảo tồn, phát huy giá trị di tích; tuyên truyền, quảng bá, tổ chức lễ hội, thu hút khách tham quan gắn với phát triển du lịch, dịch vụ. Sở Văn hóa và Thể thao thành phố và UBND quận Hoàng Mai ký kết Quy chế phối hợp tổ chức các hoạt động tham quan, trùng tu di tích, nhằm tăng cường công tác tuyên truyền quảng bá văn hóa, du lịch thông qua các hoạt động trải nghiệm đa dạng và giàu tính nhân văn tại di tích đình Linh Đàm; giáo dục truyền thống tới thế hệ trẻ, đặc biệt là tầng lớp học sinh, sinh viên thông qua hình thức trải nghiệm thực tế tại di

tích đình Linh Đàm; việc tổ chức hoạt động trải nghiệm sẽ liên kết điểm du lịch tại di tích đình Linh Đàm với các điểm du lịch khác trong thành phố nhằm phát triển chuỗi du lịch lịch sử - giáo dục tại Hà Nội. Phòng Văn hóa và Thông tin quận Hoàng Mai cần tư vấn cho lãnh đạo mở các lớp bồi dưỡng chuyên môn ngắn hạn về văn hóa, quản lý văn hóa, về nghiệp vụ bảo tồn, bảo tàng cho lực lượng quản lý các di tích trên địa bàn quận; đồng thời nâng cao nhận thức của người dân phường Hoàng Liệt về bảo tồn di tích gắn với phát triển du lịch, đẩy mạnh phát triển du lịch cộng đồng.

Theo Quy chế phối hợp trong công tác bảo tồn, phát huy giá trị di tích lịch sử văn hóa của quận, Sở Văn hóa và Thể thao thành phố Hà Nội và UBND quận Hoàng Mai sẽ thường xuyên thông báo các hoạt động phát sinh; định kỳ 6 tháng, hằng năm có trách nhiệm gửi các báo cáo hoạt động để các bên cùng nắm bắt thông tin, thuận lợi cho công tác phối hợp bảo tồn và phát huy giá trị di tích trên địa bàn.

Thời gian qua, đặc biệt trong giai đoạn 2015-2020, công tác quản lý nhà nước về di tích trên địa bàn thành phố Hà Nội đã đạt được nhiều thành tích quan trọng, đặc biệt là công tác bảo vệ và phát huy giá trị các di tích lịch sử - văn hóa. Hoạt động phối hợp giữa các cấp có sự nhịp nhàng, thống nhất và đồng bộ. Sở Văn hóa và Thể thao Hà Nội đã chỉ đạo, hướng dẫn UBND quận Hoàng Mai, UBND phường Hoàng Liệt, Ban Quản lý di tích lịch sử văn hóa của quận thực hiện công tác quản lý đình Linh Đàm theo các quy định của pháp luật về di sản văn hóa.

Các tổ chức đoàn thể như Hội người cao tuổi, Hội Phụ nữ, Công an phường, Hội Cựu chiến binh, Đoàn thanh niên... và người dân phường Hoàng Liệt có vai trò quan trọng và tham gia trực tiếp vào việc quản lý các di tích này. Trong công tác quản lý di tích lịch sử đình Linh Đàm, có sự phân cấp rõ ràng của mỗi cấp và mỗi đơn vị trực thuộc thực hiện các hoạt

động quản lý, bảo tồn, tôn tạo và phát huy giá trị di tích đình Linh Đàm. Sở Văn hóa và Thể thao giao các phòng chức năng như phòng Quản lý di sản văn hóa, phòng Xây dựng nếp sống văn hóa và Gia đình, Thanh tra Sở thực hiện quản lý nhà nước về di tích lịch sử - văn hóa, lễ hội tại di tích,.... Phòng Văn hóa và Thông tin quận Hoàng Mai hướng dẫn chuyên môn nghiệp vụ về lĩnh vực văn hóa, di sản văn hóa, di tích lịch sử - văn hóa, thực hiện công tác bảo vệ và phát huy giá trị di tích, phối hợp với các cơ quan liên quan để kiểm tra, thanh tra tại các di tích lịch sử đình Linh Đàm.

2.2. Quản lý nguồn lực cơ sở vật chất và tài chính

2.2.1. Quản lý cơ sở vật chất của Đình

Trong những năm qua, Đảng ủy, UBND quận Hoàng Mai và phường Hoàng Liệt đã tiến hành nhiều phương thức huy động, quản lý và sử dụng các nguồn lực để đáp ứng cho công tác quản lý, bảo tồn, phát huy giá trị của di tích quốc gia đình Linh Đàm. Bên cạnh nguồn lực được Nhà nước cấp, chính quyền địa phương đã tuyên truyền, vận động các đơn vị, tổ chức, cá nhân, doanh nghiệp, công đồng dân cư, nhân dân trong và ngoài địa bàn tham gia ủng hộ, đóng góp tinh thần, vật chất, con người; đồng thời thực hiện việc quản lý, sử dụng một cách tương đối hợp lý, hiệu quả, nhờ đó đã đạt được những thành tựu đáng kể.

Phường Hoàng Liệt đã đẩy mạnh công tác huy động nguồn lực vật chất cho các hoạt động quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị của đình Linh Đàm. Vận động các tổ chức, cá nhân, cộng đồng dân cư, con em Linh Đàm trên mọi miền tổ quốc đã công đức để tu bổ, tôn tạo di đình Linh Đàm. Nguồn kinh phí này được UBND phường trực tiếp đứng ra thu nhận và có kế hoạch chi tiết về sử dụng.

Qua khảo sát thực tế cho thấy, ngoài hình thức công đức bằng tiền mặt, các tập thể cá nhân còn công đức đồ thờ tự, hay sức lao động trong

việc bảo vệ, tu bổ, giữ gìn di tích. Tiêu biểu như: Gia đình ông Nguyễn Văn Thanh ủng hộ xây dựng công tam quan của chùa, Gia đình ông Nguyễn Vinh ủng hộ chuông đồng, đỉnh, hạc... Công đức của các tập thể, cá nhân đều có sổ sách ghi lại và được khắc trên bia công đức ở đình.

2.2.2. Quản lý tài chính

Trên cơ sở nguồn kinh phí được Nhà nước cấp, UBND phường Hoàng Liet, UBND quận Hoàng Mai phân bổ cho việc tu bổ, tôn tạo và tổ chức lễ hội hằng năm theo báo cáo, đề xuất của Ban quản lý các di tích lịch sử văn hóa của quận; kinh phí các năm không giống nhau, thường từ 15 triệu đến 20 triệu. Bên cạnh đó, UBND phường Hoàng Liet đã sử dụng kinh phí của địa phương hỗ trợ cho công tác quản lý di tích đình Linh Đàm mỗi năm 3.000.000 đồng.

Trong công tác quản lý tài chính, hàng năm, Ban Quản lý các di tích của quận Hoàng Mai xây dựng kế hoạch quản lý, sử dụng kinh phí hoạt động một cách cụ thể trình UBND phê duyệt. Nguồn tài chính của di tích bao gồm các nguồn từ Ngân sách nhà nước và nguồn kinh phí huy động từ xã hội hóa. Nguồn ngân sách là các chương trình tu bổ, phục hồi, tu sửa di tích được Trung ương và thành phố đầu tư, cấp kinh phí thông qua các chương trình mục tiêu, chương trình công trợ; nguồn kinh phí xã hội hóa là nguồn kinh phí được huy động từ nhân dân, do nhân dân đóng góp và các nguồn huy động hợp pháp khác. Các nguồn lực này sử dụng cho hoạt động lễ hội, bảo tồn và phát huy giá trị di tích, mua sắm trang thiết bị, cơ sở vật chất phục vụ hoạt động của di tích. Trong thời gian qua, tại di tích đình Linh Đàm chưa có nguồn kinh phí từ nguồn thu dịch vụ.

Nguồn tài chính chi cho các hoạt động tu bổ, tôn tạo, mua sắm, sửa chữa cơ sở vật chất, trang thiết bị phục vụ di tích cũng được UBND phường quản lý một cách công khai, minh bạch, thực hiện nghiêm theo Luật Ngân sách nhà nước; việc quản lý tài chính của di tích có sự phân công cụ thể tới

từng tổ chức, cá nhân. Theo đó, lễ hội do phường tổ chức và quản lý, nguồn kinh phí tổ chức lễ hội được huy động từ nguồn xã hội hóa, sau khi lễ hội kết thúc UBND phường sẽ tổng kết các khoản thu, chi. Số kinh phí còn lại (nếu có) sẽ được giao cho cho tổ dân phố 12 và các cụ để dùng trong các hoạt động thường xuyên tại di tích. Đối với nguồn chi lớn, phường sẽ có văn bản xin chủ trương, ý kiến chỉ đạo của UBND quận đảm bảo thực hiện thống nhất, đúng quy định. Các cấp quản lý nhà nước đều nêu cao tinh thần tiết kiệm, chống tham nhũng, lãng phí trong công tác quản lý tài chính của di tích. Sau các đợt phát động ủng hộ hay lễ hội, UBND phường Hoàng Liệt đều tiến hành tổng kết, công khai các khoản thu chi trên hệ thống truyền thanh để nhân dân nắm được và cùng tham gia giám sát.

Đình Linh Đàm chưa thực hiện việc bán vé tham quan. Nguồn thu kinh phí từ việc đặt lễ của nhân dân, du khách được giao cho Ban trị sự, Ban chấp tác quản lý, sử dụng vào việc hương đăng, sắm sửa lễ vật cúng trong các ngày rằm, mừng một hằng tháng...

2.3. Các hoạt động quản lý di tích đình Linh Đàm

2.3.1. Triển khai thực hiện và ban hành văn bản quản lý nhà nước

Hoạt động triển khai thực hiện và ban hành văn bản quản lý nhà nước một cách kịp thời, phù hợp tình hình thực tiễn giúp công tác bảo tồn và phát huy giá trị di tích đình Linh Đàm đạt hiệu quả cao.

UBND thành phố Hà Nội đã kịp thời ban hành và phê duyệt kế hoạch bảo vệ khẩn cấp đối với các di tích quốc gia trọng điểm, ban hành quy định cụ thể danh mục di tích ưu tiên đầu tư và huy động nguồn lực xã hội hóa để tu bổ, tôn tạo. Cùng với đó là Quy chế bảo vệ và phát huy giá trị di tích trên địa bàn thành phố và cơ chế phối hợp liên ngành để quản lý di vật, cổ vật trong các di tích lịch sử.

Nhận thức được vai trò của hoạt động bảo vệ và phát huy các giá trị của di tích đối với sự phát triển kinh tế của thành phố, UBND thành phố Hà Nội đã ban hành các chỉ thị, quyết định về di tích như:

Chỉ thị số 05/2002/CT-CT ngày 16 tháng 5 năm 2002 của Chủ tịch UBND thành phố về việc “Triển khai thi hành Luật Di sản văn hoá”. Chỉ thị này chính là tiền đề cho hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị các di tích của thành phố.

Quyết định số 48/2016/QĐ-UBND của UBND Thành phố Hà Nội về việc ban hành Quy chế quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa và danh lam thắng cảnh trên địa bàn thành phố Hà Nội. Quyết định 31/2021/QĐ-UBND Hà Nội sửa đổi, bổ sung Quy chế quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di tích lịch sử văn hóa và danh lam thắng cảnh. Những văn bản này có tính định hướng một cách lâu dài cho hoạt động quản lý di tích trên địa bàn thành phố Hà Nội nói chung và quận Hoàng Mai nói riêng.

Việc quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di tích đình Linh Đàm được thực hiện theo các quy định pháp luật về di sản văn hóa, đặc biệt theo quy định phân cấp quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di tích lịch sử văn hóa, danh lam thắng cảnh trên địa bàn thành phố Hà Nội tại Quyết định số 31/2021/QĐ-UBND; các văn bản chỉ đạo của UBND quận Hoàng Mai và phòng Văn hóa và Thông tin của quận.

Căn cứ tình hình thực tế hàng năm, UBND quận Hoàng Mai giao cho Ban Quản lý các DTLS của quận những nhiệm vụ quan trọng của năm và các hoạt động lễ hội, bảo tồn và phát huy giá trị di tích trong năm. Vì vậy, đòi hỏi Ban Quản lý các di tích phải lên những kế hoạch cụ thể, chi tiết từng tháng, từng quý, từng năm. Ngoài kế hoạch hoạt động hàng năm, căn cứ nhiệm vụ UBND quận giao, Ban quản lý các DTLS lập kế hoạch tổ chức các hoạt động, đảm bảo các hoạt động của di tích được

triển khai thực hiện đúng quy định, đáp ứng nhu cầu văn hóa tín ngưỡng của nhân dân.

Khi tổ chức, cá nhân phát hiện di tích có dấu hiệu xuống cấp hoặc bị xâm hại, kịp thời thông báo cho UBND phường Hoàng Liet, BQLDT để kịp thời kiểm tra, xây dựng phương án bảo vệ, báo cáo UBND quận, Sở Văn hóa và Thể thao theo quy định.

Việc ban hành các văn bản pháp lý kịp thời, bám sát chủ trương, định hướng của Đảng và Nhà nước, tạo điều kiện quyết định đối với việc bảo tồn và phát huy giá trị di tích lịch sử văn hóa, tạo cơ sở pháp lý, góp phần định hướng, cụ thể hóa, kịp thời hỗ trợ hoạt động bảo tồn và phát huy giá di tích, giải quyết các khó khăn, vướng mắc để huy động tổng hợp các nguồn lực cho công tác quản lý di tích đình Linh Đàm.

Bà N. - Phòng Văn hoá và Thông tin quận Hoàng Mai, đơn vị quản lý cấp quận cho biết:

Phòng Văn hóa và Thông tin quận Hoàng Mai đã tham mưu cho UBND thành phố ban hành Quy chế quản lý di tích trên địa bàn, tham mưu Hội đồng nhân dân Thành phố ban hành nghị quyết riêng về bảo tồn và phát huy giá trị DSVH trên địa bàn thành phố nói chung, di tích lịch sử đình Linh Đàm nói riêng, tạo cơ sở để các cấp, các ngành cùng toàn thể cộng đồng cùng chung tay bảo vệ di sản [PVS, ngày 22/8/2022].

Về hoạt động tham mưu quản lý nhà nước về phát huy giá trị di tích trong chức năng quyền hạn của Phòng VH-TT có chức năng nhiệm vụ trong tham mưu quản lý nhà nước về di sản văn hóa, tức là tham mưu ban hành các văn bản có nội dung chuyên môn sâu như rà soát, kiểm kê hiện vật, đồ thờ tự, lập hồ sơ xếp hạng, hồ sơ trùng tu, tôn tạo nhằm hỗ trợ cho hoạt động quản lý di tích đình Linh Đàm có hiệu quả nhất. Bên cạnh đó

phòng cũng tham mưu UBND quận Hoàng Mai triển khai các văn bản của Trung ương, thành phố về công tác quản lý hoạt động của các di tích, lễ hội trên địa bàn quận nói chung và quản lý, bảo tồn, phát huy giá trị di tích lịch sử đình Linh Đàm nói riêng; hướng dẫn UBND phường Hoàng Liệt tổ chức các hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị di tích, lễ hội, các hoạt động văn hóa văn nghệ tại di tích theo đúng quy định của pháp luật; phối hợp với cơ quan thông tấn, báo chí tăng cường công tác tuyên truyền, quảng bá, giới thiệu về công tác bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hóa vật thể và phi vật thể tại di tích đình Linh Đàm.

Thực hiện chỉ đạo của UBND quận Hoàng Mai, phòng VH-TT đã ban hành các văn bản về việc tiến hành công tác quản lý tại các di tích trên địa bàn quận, tiêu biểu như:

Công văn số 05/VHTT-HC, ngày 10/2/2022 của Phòng VH-TT về việc thực hiện chi trả kinh phí hỗ trợ Ban quản lý di tích các phường và thực hiện ký hợp đồng người trông coi các di tích đã được xếp hạng trên địa bàn quận năm 2022.

Công văn số 41/VHTT-HC, ngày 26/8/2022 của Phòng VH-TT về việc rà soát, đề xuất tu sửa cấp thiết các di tích trên địa bàn năm 2022.

Công văn số 24/VHTT-HC, ngày 14/9/2022 của Phòng VH-TT về việc rà soát, đề xuất tu sửa cấp thiết các di tích đã xếp hạng trên địa bàn năm 2022.

Trong những năm qua, cấp ủy Đảng, chính quyền phường Hoàng Liệt luôn bám sát các văn bản chỉ đạo của Đảng, nhà nước, các cơ quan chức năng để thực hiện hoạt động quản lý di tích kiến trúc - nghệ thuật quốc gia đình Linh Đàm; nhận thức đúng vị trí, vai trò, tầm quan trọng của việc xây dựng, ban hành, thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật. Chính vì vậy, các văn bản đã được ban hành tương đối kịp thời, về cơ bản đáp

ứng được yêu cầu quản lý nhà nước đối với DT LSVH ở phường; chất lượng các văn bản ngày càng được nâng cao, khắc phục được phần nào tình trạng ban hành văn bản trái thẩm quyền, giao quyền chồng chéo, đảm bảo tính hợp pháp, hợp hiến, tính khả thi, mang lại nhiều kết quả tốt trong quá trình thực hiện.

Các hoạt động quản lý, tu bổ, tôn tạo di tích lịch sử đình Linh Đàm được UBND phường Hoàng Liệt thực hiện theo kế hoạch đã đề ra. UBND Hoàng Liệt đã tham mưu, phối hợp với Phòng Văn hóa và Thông tin, Sở Văn hóa và Thể thao thành phố HN đề nghị UBND thành phố, Bộ VH, TT&DL triển khai tu bổ di tích lịch sử đình Linh Đàm theo quy định.

2.3.2. Tuyên truyền, phổ biến pháp luật về bảo vệ di tích

Xác định công tác tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật đóng vai trò quan trọng trong hoạt động tổ chức thực hiện pháp luật, nhằm nâng cao kiến thức và hiểu biết pháp luật cho cán bộ, nhân dân, góp phần ngăn ngừa, hạn chế các hành vi vi phạm pháp luật do thiếu kiến thức về pháp luật. Đối tượng tuyên truyền chủ yếu tập trung vào người dân trên địa bàn phường Hoàng Liệt. Người dân được tiếp cận một cách đầy đủ, có hệ thống những quy định về quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị Di sản, các quy định về phân vùng bảo vệ Di sản, đặc biệt là việc thực hiện các quy định về quản lý trật tự xây dựng - một nội dung khá mới mẻ, nhưng có liên quan trực tiếp đến cuộc sống của từng hộ dân trong phạm vi Di sản.

Trong những năm, thực hiện chủ trương của Đảng và Nhà nước về bảo tồn và phát huy giá trị các di sản văn hóa gắn với phát triển du lịch bền vững. Đây là giai đoạn các chủ trương, chính sách và hệ thống các quy định pháp luật về công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị Di sản được bổ sung, hoàn thiện đánh dấu bởi việc ra đời hàng loạt các văn bản quan trọng. Vì vậy, nội dung tuyên truyền, tiếp tục phổ biến các chủ trương, các quy

định pháp luật về bảo vệ di sản, bảo vệ môi trường bám sát với nội dung các văn bản chỉ đạo.

Hiện nay, công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di tích đình Linh Đàm đã đi vào nề nếp, sự phối hợp giữa các sở, ngành, địa phương đã chặt chẽ, kịp thời, hệ thống các văn bản quy phạm pháp luật về quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di sản cơ bản đầy đủ, hệ thống mốc giới khoanh vùng khu vực bảo vệ, phân định vùng lõi, vùng đệm di tích được triển khai thực hiện.

Ông C. - Ủy ban nhân phường Hoàng Liệt, quận Hoàng Mai cho biết:

Phường đã thực hiện tuyên truyền pháp luật về di sản văn hóa bằng nhiều hình thức như phát loa, lồng vào các cuộc họp sinh hoạt của tổ dân phố,... từng bước nâng cao nhận thức của người dân về bảo tồn và phát huy giá trị các di sản văn hóa trên địa bàn, từ đó khơi dậy ý thức tự nguyện, tự giác chung tay bảo vệ của người dân và thu hút được nhiều nguồn lực từ việc xã hội hóa cho việc bảo tồn di sản [PVS, ngày 4/5/2022].

Nhận thức của người dân về Luật DSVH và vấn đề bảo tồn, phát huy di tích là vô cùng quan trọng đối với mỗi địa phương. Do đó, UBND phường Hoàng Liệt đã tập trung thông tin, tuyên truyền về đường lối, chính sách của Đảng, pháp luật của Nhà nước đến toàn thể cán bộ, đảng viên, học sinh,... và nhân dân tại địa bàn về bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa, di tích lịch sử văn hóa. Thông qua hoạt động tuyên truyền nâng cao nhận thức của nhân dân về bảo vệ và phát huy các giá trị di tích.

Hoạt động tuyên truyền, phổ biến, giáo dục pháp luật về văn hóa đã đạt những kết quả tích cực, vai trò, trách nhiệm của chính quyền, cán bộ chủ chốt đại diện tổ chức, đoàn thể các tổ dân phố, các phường trên địa bàn quận Hoàng Mai được nâng lên, đặc biệt là kiến thức pháp luật về trật tự

xây dựng, quản lý, sử dụng đất đai trong phạm vi di tích đã được phổ biến sâu rộng đến các đội ngũ cán bộ, đảng viên và các tầng lớp nhân dân tại các phường vì vậy các hành vi vi phạm về trật tự xây dựng, quản lý, sử dụng đất đai di tích có xu hướng giảm, không phát sinh trường hợp vi phạm phức tạp, nghiêm trọng.

UBND phường Hoàng Liệt đã thực hiện tốt công tác quản lý di tích, quản lý và tổ chức lễ hội tại di tích đình Linh Đàm, qua đó góp phần bảo vệ và phát huy giá trị văn hóa tốt đẹp, gìn giữ truyền thống, thuần phong mỹ tục của dân tộc. Để có được kết quả này, trong những năm qua, các cấp chính quyền, các đoàn thể đã tổ chức tốt công tác tuyên truyền về di tích đình Linh Đàm, lễ hội của đình và tín ngưỡng thờ thủy thần Bảo Ninh Vương, tri ân công đức các bậc thánh linh thiêng có công với dân làng Linh Đàm, về lễ hội của đình tới đông đảo nhân dân và du khách trong vùng.

Công tác tuyên truyền, phổ biến các chính sách pháp luật của Nhà nước, của Thành phố về bảo vệ và phát huy giá trị di tích lịch sử - văn hóa, di tích lịch sử đình Linh Đàm được thực hiện dưới nhiều phương thức như: Thường xuyên tuyên truyền trên Cổng thông tin điện tử quận Hoàng Mai, Đài phát thanh của phường và trong lễ hội truyền thống của đình. Tổ chức tuyên truyền trực quan bằng pa nô, băng zôn nhằm quảng bá lễ hội đình Linh Đàm và trên các tuyến đường vào di tích. Tổ chức đón tiếp, cung cấp thông tin tuyên truyền về lễ hội cho các cơ quan truyền hình, cơ quan thông tấn báo chí của Trung ương và thành phố. Không chỉ vậy, công tác tuyên truyền còn được triển khai thông qua các hội nghị của UBND phường, các buổi sinh hoạt của các đoàn thể như Hội Cựu chiến binh, Đoàn Thanh niên, Hội Phụ nữ, Hội Nông dân, Hội người cao tuổi, sinh hoạt chi bộ,... tại các tổ dân phố của phường. Ngoài ra, một số cán bộ của Phòng Văn hóa - Thông tin, Ban Quản lý di tích danh thắng Hà Nội đã viết một số bài báo, bài nghiên cứu về di

tích đình Linh Đàm. Thông qua các hình thức tuyên truyền kể trên, nhận thức của đại đa số cán bộ, nhân dân trên địa bàn phường Hoàng Liệt về công tác bảo vệ và phát huy giá trị di tích đình Linh Đàm được nâng cao đáng kể.

Tuy nhiên hoạt động tuyên truyền, phổ biến, phát huy giá trị di tích đình Linh Đàm còn gặp một số khó khăn hạn chế do thành phần tham gia đang trong tình trạng già hóa về độ tuổi, hình thức tuyên truyền chưa phong phú, đa dạng nên chưa thu hút được sự tham gia của thế hệ trẻ. Đặc biệt, quan tâm đến việc chăm sóc đình, tham gia vào lễ hội hiện nay chủ yếu là những người cao tuổi trong phường. Giới trẻ ít quan tâm và không tới đình vào các dịp lễ trọng.

Trải qua giai đoạn trùng tu, tôn tạo khá dài, hiện nay, di tích đình Linh Đàm đã hoạt động bình thường trở lại và trở thành địa điểm về nguồn đối với những người con xa quê hương. Di tích đình Linh Đàm được quan tâm bảo tồn và phát huy giá trị, khai thác tiềm năng, thế mạnh để thúc đẩy phát triển du lịch, phát triển kinh tế-xã hội trên địa bàn phường Hoàng Liệt.

2.2.3. Tu bổ, tôn tạo di tích kiến trúc - nghệ thuật đình Linh Đàm

Để hoạt động tu bổ và tôn tạo đình Linh Đàm đạt hiệu quả, UBND phường Hoàng Liệt, UBND quận Hoàng Mai đã triển khai hướng dẫn thực hiện các quy định của nhà nước như: Luật Di sản văn hóa, các Nghị định, Thông tư về quản lý di sản văn hóa, di tích lịch sử văn hóa, đồng thời phổ biến nội dung đến các cán bộ, công chức và nhân dân trên địa bàn phường Hoàng Liệt. Đảm bảo công tác tu bổ, tôn tạo, chống xuống cấp cho các hạng mục của di tích được thiết thực và đạt hiệu quả cao, Sở Văn hóa và Thể thao phối hợp với chính quyền địa phương, BQL các DT quận đã khảo sát, đánh giá hiện trạng di tích để lựa chọn hạng mục, cấu kiện đã xuống cấp cần thiết tu bổ, từ đó đưa ra các phương án tu bổ tốt

nhất trên nguyên tắc giữ gìn tối đa các yếu tố gốc của di tích. Căn cứ vào giá trị, mức độ hư hỏng và quy mô tu bổ, tôn tạo của các hạng mục, BQL các DT tham mưu cho UBND phường Hoàng Liệt xây dựng hồ sơ, tờ trình về việc tu bổ, tôn tạo di tích; hỗ trợ kinh phí tu bổ, tôn tạo, chống xuống cấp di tích. Đây là hồ sơ tu bổ, tôn tạo tổng thể di tích vào năm 2020, trong đó có 03 phần: giới thiệu về lịch sử, giá trị của Đình Linh Đàm; đánh giá tình trạng xuống cấp của Đình, trong đó nêu cụ thể về những chi tiết cơ sở vật chất bị hỏng, vỡ, nứt, lún... và sự xuống cấp của hệ thống thoát nước, điện, cảnh quan môi trường; phương án tu bổ, tôn tạo để Đình chính thực được sửa chữa tổng thể, đảm bảo sự an toàn, giá trị về lịch sử - kiến trúc - nghệ thuật.

Tình trạng xuống cấp của di tích trước khi tu bổ, tôn tạo được đánh giá trong hồ sơ. Hiện trạng chung:

- Tổng thể chưa có quy hoạch cụ thể đăng đối, rõ ràng, cảnh quan chưa đồng bộ, không tương xứng với di tích, hệ thống hạ tầng chưa được đầu tư chú trọng, cảnh quan rất hoang tàn. Thời điểm đó, muốn đi vào di tích phải đi qua 2 cổng phụ phía sau và bên trái của di tích.

- Các hạng mục công trình còn toà đại đình, nhà Tả, hữu mạc, bức bình phong, giếng đình và 2 cổng phụ còn kiến trúc cổ truyền thống, tuy nhiên được sửa chữa chắp vá bổ sung không đồng bộ nên không phù hợp với kiến trúc gốc của di tích, đồng thời tuổi thọ không cao do vật liệu xây dựng chất lượng thấp.

- Qua khảo sát, hiện trạng thấy rõ các phần cột - xà - bẩy - mái - vách bị hư hỏng toàn bộ hoặc cục bộ; tường bị nứt, lún móng; mái xô dột; sân lát chắp vá... Đồng thời, hệ thống hạ tầng về thoát nước, hệ thống điện đèn đều chưa vận hành đồng bộ và ao hồ, sân vườn cảnh quan đều chưa được vệ sinh, dọn dẹp gây ô nhiễm môi trường.

Như vậy, nhìn chung, cần tu bổ tôn tạo di tích Đình làng Linh Đàm để khắc phục 02 hạn chế lớn đó là: kiến trúc chưa đồng bộ và tình trạng xuống cấp của cơ sở hạ tầng.

Bên cạnh việc tham mưu, triển khai và ban hành các văn bản quản lý di tích, hoạt động lập quy hoạch, dự án, hồ sơ bảo tồn di tích lịch sử đình Linh Đàm cũng được các cấp, các ngành quan tâm. UBND quận đã chỉ đạo các phòng chức năng, các đơn vị liên quan lập hồ sơ quy hoạch di tích lịch sử đình Linh Đàm. Nhằm đảm bảo quy định về bảo vệ di tích, tránh việc các hộ dân quanh di tích lấn chiếm diện tích của di tích, UBND phường Hoàng Liệt đã phối hợp với Ban Quản lý Di tích Danh thắng Hà Nội, Sở Tài nguyên Môi trường và các đơn vị liên quan đo đạc, trích lục bản đồ khu vực khoanh vùng bảo vệ di tích. Ngoài ra UBND phường Hoàng Liệt chỉ đạo BQL các DT của quận thường xuyên kiểm tra, nhắc nhở người dân sinh sống khu vực quanh di tích tuyệt đối không lấn chiếm, vi phạm đất đai thuộc di tích.

Công văn số 3220/BVHTTDL-DSVH 21/01/2019 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch về việc thỏa thuận chủ trương lập dự án tu bổ, tôn tạo di tích đình Linh Đàm, thành phố Hà Nội. Trong đó, Bộ đồng ý và với thống nhất với đề nghị của UBND thành phố Hà Nội về việc lập dự án xây dựng mới các hạng mục đình, công, nhà khách và bảo quản, tu bổ tả hữu hành lang, công trình vệ sinh của di tích. Về kinh phí, UBND thành phố Hà Nội xem xét chủ động cân đối kinh phí từ ngân sách địa phương và huy động các nguồn kinh phí hợp pháp khác để thực hiện dự án trên. Đến năm 2020 đình Linh Đàm đã chính thức bước vào giai đoạn tu bổ, tôn tạo lớn nhất do chủ đầu tư là đơn vị Ban quản lý dự án đầu tư xây dựng quận Hoàng Mai, đơn vị tư vấn là Công ty cổ phần đầu tư xây dựng công trình Văn hóa & Thời đại với tổng số vốn lên tới 15 tỉ đồng. Đến tháng 12/2022

đình Linh Đàm đã được tu bổ hoàn thiện các hạng mục và năm 2023 bắt đầu mở cửa trở lại hoạt động bình thường. Vì vậy, trong những năm qua, di tích đình Linh Đàm đã được các cấp chính quyền và nhân dân địa phương bảo vệ tốt, đảm bảo không xảy ra hoạt động lấn chiếm, xâm phạm di tích; được tu bổ, tôn tạo bằng nguồn kinh phí của Trung ương từ Chương trình mục tiêu quốc gia về phát triển văn hóa, đây chính là nguồn động lực lớn cho công tác quy hoạch, bảo quản, tu bổ và phục hồi di tích tại đình Linh Đàm.

Ông T. - Ủy ban nhân dân quận Hoàng Mai cho biết:

Việc quản lý hoạt động tu bổ, tôn tạo, phục hồi di tích trên địa bàn quận nói chung và tại di tích đình Linh Đàm nói riêng đã được Thành ủy, UBND thành phố hết sức quan tâm, tạo điều kiện. Đình Linh Đàm là một trong số các di tích quốc gia trên địa bàn thành phố được Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch hỗ trợ kinh phí tu sửa cấp thiết theo Chương trình Mục tiêu phát triển văn hóa giai đoạn 2018-2021. Đây chính là động lực cho hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị di sản văn hóa dân tộc [PVS, ngày 12/3/2021].

Theo tìm hiểu, khảo sát của chúng tôi, trong những năm qua, hoạt động tu bổ, tôn tạo, bảo quản và phục hồi di tích đình Linh Đàm được các cấp chính quyền và địa phương thực hiện đúng theo quy định của Trung ương và thành phố. Công tác tu bổ, tôn tạo di tích quốc gia đình Linh Đàm đã nhận được sự quan tâm của các cấp, được bố trí các nguồn lực để thực hiện do đây là di tích có giá trị lịch sử, giá trị kiến trúc - nghệ thuật và giá trị tâm linh đặc sắc.

Nội dung tu bổ, tôn tạo di tích đình Linh Đàm được thực hiện theo quy định tại Điều 15 Nghị định 166/2018/NĐ-CP bao gồm các nội dung chính: Thuyết minh dự án tu bổ di tích; bộ ảnh màu kích thước 10 x 15 cm,

chụp vào thời điểm khảo sát, thể hiện tổng thể và từng hạng mục di tích, kết cấu tiêu biểu, hiện vật, tình trạng kỹ thuật của công trình; thiết kế cơ sở của dự án tu bổ di tích với những nội dung chi tiết, cụ thể.

Thẩm quyền lập, thẩm định và phê duyệt dự án bảo quản di tích được quy định là cấp nào ra quyết định xếp hạng di tích, cấp đó có thẩm quyền cho phép lập hồ sơ, thẩm định và phê duyệt hồ sơ. Hoạt động tu bổ tập trung vào nội dung cơ bản là phòng ngừa, hạn chế nguy cơ xâm phạm, hủy hoại di tích, thường xuyên kiểm tra, phát hiện các hạng mục xuống cấp để có phương án tu bổ, tôn tạo kịp thời, đặc biệt là các cấu kiện gỗ bị mục, mọt có nguy cơ sập đổ nhằm đảm bảo an toàn cho nhân dân và du khách đến tham quan, chiêm bái và thực hành các nghi lễ tín ngưỡng. BQL các DT của quận kiểm tra định kỳ 3 tháng 1 lần để kịp thời phát hiện và xử lý các nguy cơ gây hại, xâm hại di tích nhằm đảm bảo giữ gìn tính nguyên gốc của hiện vật, cổ vật. Hàng năm, UBND phường Hoàng Liệt đều bố trí một phần kinh phí cho hoạt động bảo quản hiện vật, hoạt động phòng ngừa, chống trộm cắp cổ vật và cháy nổ tại di tích.

Cùng với các hộ dân sinh sống xung quanh Đình, chị T. - Người dân sinh sống tại Tổ dân phố số 12, phường Hoàng Liệt là một gia đình có đóng góp tích cực trong công tác bảo tồn, tu bổ di tích cho biết:

Trong những năm qua, gia đình chị và các tổ chức, cá nhân cùng với nhân dân địa phương đã tham gia vào hoạt động tu bổ, tôn tạo di tích đình Linh Đàm theo nhiều hình thức khác nhau với phương châm “nhà nước và nhân dân cùng làm”. Việc tham gia tu bổ, tôn tạo không chỉ bằng hiện vật, bằng tiền mà còn là công sức của nhiều người dân sống trên địa bàn phường Hoàng Liệt. Nhiều người là con em ở nước ngoài cũng gửi tiền về để tham gia đợt trùng tu lớn vào năm 2020 vừa qua [PVS, ngày 2/2/2023].

Đình Linh Đàm là di tích lịch sử được xây dựng từ khá lâu, trải qua nhiều lần tu bổ, tôn tạo. Hiện nay, đình Linh Đàm thuộc thửa đất số 301, 302 với diện tích 3018 m². Phía đông giáp khu dân cư và đường đi, phía tây và nam giáp đường đi, phía bắc giáp hồ Linh Đàm. Di tích gồm các hạng mục Đại đình, hậu cung tạo thành chữ công; sân đình, nghi môn và một số công trình phụ trợ khác. Đại đình là công trình kiến trúc có qui mô lớn, rộng và thoáng gồm 5 gian 2 mái. Hàng hiên đình Linh Đàm rộng 1,2m được lát đá xanh. Trải qua thời gian, đến nay, di tích đình Linh Đàm đã trải qua nhiều lần trùng tu tôn tạo và năm 2020 là đợt trùng tu lớn của đình.

Công tác quản lý bảo vệ di tích đình Linh Đàm trong những năm gần đây được triển khai hiệu quả, đình thường xuyên được đầu tư tu bổ, tôn tạo. Tuy nhiên, công tác đầu tư, hỗ trợ kinh phí cho hoạt động tu bổ, tôn tạo di tích đình Linh Đàm hiện nay vẫn chưa được quan tâm đúng mức. Việc quản lý và sử dụng tiền công đức đã được công khai, minh bạch, hiệu quả. Năm 2015, nguồn lực xã hội hóa huy động tại di tích là 70 triệu đồng, năm 2018 là hơn 90 triệu đồng, tuy nhiên, số kinh phí này được chi phần lớn cho hoạt động tổ chức lễ hội. Đến năm 2022, quỹ của di tích còn 30 triệu đồng, số kinh phí này được gửi vào Ngân hàng và do UBND phường Hoàng Liệt quản lý. Năm 2010, địa phương đã vận động nhân dân đóng góp, xã hội hóa cùng với nguồn công đức để tu bổ, tôn tạo di tích đình Linh Đàm với số tiền hơn 100 triệu đồng do thời điểm đó đình đã bị xuống cấp nghiêm trọng. Nguồn kinh phí này chỉ đáp ứng việc tu sửa cấp thiết, chống dột, chống sập, không đủ để tu bổ các hạng mục, công trình lớn thuộc di tích. Năm 2020, do một số hạng mục thuộc di tích bị xuống cấp như mái ngói hư hỏng, nứt vỡ; rui mè bị mối, mục; tường bao bị bong tróc, mục ruỗng dẫn đến tình trạng ngấm dột tại di tích, UBND thành phố Hà Nội đã đề nghị Bộ VH,TT&DL quan tâm, bố trí kinh phí từ Chương trình mục tiêu

quốc gia về phát triển văn hóa, hỗ trợ tu bổ, tôn tạo di tích đình Linh Đàm với số tiền 12 tỉ đồng từ Ngân sách Trung ương và 3 tỉ đồng từ nguồn xã hội hóa. Sau khi được quan tâm, hỗ trợ kinh phí từ Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch, công tác tu bổ, tôn tạo di tích đình Linh Đàm được triển khai theo đúng quy định pháp luật về di sản văn hóa, UBND thành phố Hà Nội đã giao Sở Văn hóa và Thể thao chủ trì hướng dẫn Ủy ban nhân dân quận Hoàng Mai triển khai thực hiện. UBND quận đã giao UBND phường Hoàng Liệt làm chủ đầu tư kêu gọi nguồn lực xã hội hóa đối ứng, lựa chọn đơn vị tư vấn và đơn vị thi công đủ điều kiện, năng lực thực hiện lập hồ sơ, thi công tu sửa di tích đình Linh Đàm theo đúng quy định. Tổ chức thi công công trình theo đúng nội dung hồ sơ tu bổ, tôn tạo di tích đã được phê duyệt, thanh quyết toán các nội dung theo quy định hiện hành.

Trong quá trình tu bổ, tôn tạo, tu sửa cấp thiết di tích đảm bảo tuân thủ các quy định về thiết kế, thi công, giám sát, nghiệm thu, an toàn lao động, phòng cháy chữa cháy, bảo vệ môi trường,... chất lượng công trình được nghiệm thu theo quy định về quản lý chất lượng và bảo trì công trình xây dựng. Do tuân thủ nghiêm những nguyên tắc về tu bổ, tôn tạo di tích đồng thời tôn trọng các yếu tố gốc, ưu tiên sử dụng các vật liệu truyền thống, phù hợp với di tích nên các hạng mục công trình thuộc di tích đình Linh Đàm vẫn giữ được yếu tố nguyên gốc, các giá trị về lịch sử, nghệ thuật của nhà Lê.

Công tác phòng, chống trộm cắp tại phường Hoàng Liệt nói chung, đình Linh Đàm nói riêng được chú trọng. Đội an ninh của xã khi đi kiểm tra đều coi đình là một địa điểm trọng yếu. Công tác phòng, chống lụt bão được phổ biến rộng rãi đến toàn thể cán bộ, người trông coi di tích và nhân dân địa phương. UBND phường Hoàng Liệt thường xuyên mở loa phát

thanh các nội dung pháp luật về di sản văn hóa, nội quy di tích, tuyên truyền đến người dân, khách tham quan, qua đó nâng cao ý thức trách nhiệm bảo vệ, giữ gìn an toàn cho di tích. Ngoài ra, ban trông coi là các cụ ông, cụ bà của tổ dân phố 12 chủ động xử lý tia cành, chặt bỏ, trồng thay thế các cây xanh có nguy cơ gãy, đổ, quét dọn rác, lá khô trong khuôn viên di tích đình, kiểm tra những nơi đọng nước, vị trí thấm, ngấm, dột.

Ban trông coi đình Linh Đàm thường xuyên phối hợp với chính quyền địa phương bảo đảm an ninh trật tự trong di tích và khách đến tham quan, hành lễ; phối hợp với các đơn vị chức năng thường xuyên kiểm tra phương tiện, dụng cụ phòng cháy, chữa cháy, tập huấn kỹ năng phòng cháy, chữa cháy cho BQLDT; tăng cường thanh tra, kiểm tra các hiện tượng mê tín dị đoan như đốt vàng mã trong dịp lễ hội không để xảy ra tình trạng cháy, nổ. Hiện nay, di tích đình Linh Đàm đã được trang bị hệ thống báo cháy và chống trộm nhằm phòng ngừa hiện tượng xâm hại di tích diễn ra.

2.3.4. Nghiên cứu, sưu tầm và phát huy giá trị di tích đình Linh Đàm

Xác định việc tăng cường công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di tích là quan trọng, trong thời gian qua, Sở VH và Thể thao thành phố HN, Ban Quản lý Di tích Danh thắng HN phối hợp với Ủy ban nhân dân quận Hoàng Mai, phòng Văn hóa và Thông tin quận, Ủy ban nhân dân phường Hoàng Liệt tiến hành kiểm kê cổ vật, hiện vật tại di tích đình Linh Đàm. Đoàn kiểm kê đã tiến hành lập biên bản kiểm kê hiện vật, vào sổ kiểm kê, phân loại, thực hiện lập phiếu đăng ký kiểm kê, xây dựng danh mục hiện vật di tích, tiến hành đo đạc, chụp ảnh chi tiết hiện vật, xây dựng phiếu hiện vật theo mẫu quy định. Kết quả, tại di tích đình Linh Đàm hiện còn nhiều cổ vật có giá trị như: một cuốn thần phả do đông các đại học sĩ Nguyễn Bính soạn vào năm Hồng Phúc 1572; 15 sắc phong do các triều đại vua trước đây phong cho thần (Sắc phong có niên đại sớm nhất đề ngày 17 tháng 5 năm

Cảnh Hưng thứ 44 (1783), sắc phong có niên đại muộn nhất năm Khải Định thứ 9 (1924); 02 tấm bia đá "Hậu thân bi ký" một tấm có niên đại Cảnh Hưng thứ 42 (1781) một tấm có niên đại Bảo Đại thứ 2 (1926); 02 con rồng đá thế kỷ XVIII.

Ngoài ra trong đình còn có các đồ thờ tự: 01 bức cửa võng gỗ sơn son thiếp vàng, 2 bức hoành phi gỗ sơn son thiếp vàng; 02 bức cuốn thư gỗ; 01 án thư gỗ, 01 bát hương đá; 01 bộ kiệu gỗ sơn son thiếp vàng thế kỷ XIX; 02 bộ tam sự, 01 bộ mũ áo thờ; 01 bộ long ngai bài vị; lọ hoa, cây nến, mâm đồng, bộ bát bửu v.v...

Trong những năm qua, công tác nghiên cứu, sưu tầm và phát huy giá trị di tích đình Linh Đàm cũng được quan tâm, chú trọng. Công tác kiểm kê di tích, kiểm kê các cổ vật, hiện vật, đồ thờ tự, tế khí, tài liệu có liên quan về di tích được thực hiện thường xuyên, liên tục, đảm bảo kịp thời phát hiện những bất cập, khó khăn, thiếu sót để có giải pháp xử lý. Tuy nhiên, hoạt động này vẫn đang thực hiện bằng các biện pháp thủ công.

Các nội quy quy định hoạt động tại di tích đình Linh Đàm được tuyên truyền, phổ biến rộng rãi tới đông đảo nhân dân và du khách qua đội ngũ quản lý di tích và các phương tiện truyền thông như Đài Phát thanh, pa no, tập gấp,... Website thông tin của địa phương được Ủy ban nhân dân phường Hoàng Liệt đã kịp thời nâng cao chất lượng, cập nhật, bổ sung, hoàn thiện các thông tin về di tích đình Linh Đàm. Giới thiệu về di tích cũng như các hoạt động diễn ra tại di tích, tại lễ hội một cách nhanh chóng, phục vụ nhu cầu tìm hiểu của nhân dân trên hệ thống mạng internet.

Hoạt động nghiên cứu, sưu tầm tài liệu phát huy giá trị di tích được thể hiện ở việc tổ chức tuyên truyền, giới thiệu, quảng bá di tích cho du khách và nhân dân tới thăm đình. Hàng năm, UBND quận Hoàng Mai chỉ đạo Phòng Văn hoá và Thông tin, UBND phường Hoàng Liệt tổ chức nghiên cứu, sưu tầm, khai thác các giá trị di sản tại di tích đình Linh Đàm nhằm tiếp

tục phục vụ tốt cho hoạt động bảo vệ di tích, di sản, đẩy mạnh công tác tuyên truyền, quảng bá di tích, lễ hội. Thực hiện chỉ đạo của UBND quận Hoàng Mai, các cơ quan, đơn vị đã triển khai sưu tầm tài liệu, nghiên cứu, tham mưu xây dựng các đề án, đề tài nghiên cứu khoa học cấp thành phố, đề tài nghiên cứu bóc tách, giải mã các lớp văn hóa, các giá trị tích hợp trong di tích và lễ hội của đình Linh Đàm, nghiên cứu các giải pháp quảng bá, tuyên truyền phát huy giá trị di tích đình Linh Đàm.

2.3.5. Quản lý và tổ chức lễ hội tại di tích

Hiện nay, trên địa bàn toàn thành phố Hà Nội có hơn 1000 lễ hội với quy mô, hình thức và nội dung khác nhau. Trong số những di sản văn hóa phi vật thể của thành phố thì lễ hội đình làng Linh Đàm gắn với di tích kiến trúc - nghệ thuật đình Linh Đàm khá đặc sắc. Lễ hội là để tưởng nhớ vị thủy thần - Bảo Ninh Vương, đã giúp cho người dân thoát khỏi hạn hán, mất mùa. Lễ hội còn tưởng nhớ tới Chu Văn An, người thầy của muôn đời, là thầy giáo của Bảo Ninh Vương.

Lễ hội đình làng Linh Đàm xưa kia vô cùng đặc sắc. Ngày 10 tháng 2 âm lịch hằng năm là ngày chính hội của lễ hội đình Linh Đàm. Vào ngày chính hội, cư dân trong làng rước hai cỗ kiệu bát cống sơn son thiếp vàng: 1 kiệu rước long ngai bài vị đức thánh Bảo Ninh Vương và một chóc nước lớn, 1 kiệu rước chiếu bài vị bà chúa Trần Thị Ngọc Tê (thờ hậu). Đám rước được tiến hành theo trật tự sau: đi đầu là đội cờ, tiếp đến là đội nhạc trống, đàn bát âm, đặc biệt đội nhạc có một chiếc công lớn do một cụ già đánh tạo ra hiệu lệnh dẫn đội kiệu thánh. Sau đó là kiệu đức thánh Bảo Ninh Vương do 18 thanh niên chưa có gia đình đôi vai nghênh nước tục gọi là kiệu thánh ông. Tiếp đó là kiệu bà chúa Trần do 18 con gái làng chưa chồng đôi vai rước, tục gọi kiệu bà chúa. Theo sau là những người cầm lọng, cầm tàn và dân làng.

Hội rước khởi hành vào hồi bảy giờ sáng từ đình làng đi quanh làng Linh Đàm, qua làng Đại Từ xuống tới vực Tụ - Tụ Liệt - Tam Hiệp - Thanh Trì. Tương truyền đầm Tụ là dấu tích nơi Đức Thánh Bảo Ninh Vương bị trời phạt. Các cỗ kiệu được đặt bên bờ vực Tụ, các bô lão đón chóc nước xuống và tế lễ chọn giờ tốt lấy nước cho vào chóc đón tay nhau đưa chóc nước vào kiệu làm lễ tạ và rước kiệu đức thánh Bảo Ninh Vương, kiệu bà chúa họ Trần về đình làng, hoàn giá thánh vào cung, lại đặt chóc nước vào ban thờ thánh. Nước này dùng làm nước cúng thần quanh năm. Điều đặc biệt là mâm cỗ cúng thủy thần đều là những con cá to đánh bắt từ ao làng và chặt bỏ đầu, có món nướng và hoặc rán, món cá nấu dấm rượu và nghệ. Việc cỗ cúng có kèm bỏ đầu liên quan đến sự tích vị thủy thần làng Linh Đàm thờ bị trời phạt đánh mất đầu chỉ còn thân xác nổi lên ở đầm.

Hằng năm, vào ngày 16 tháng Tám âm lịch là ngày hóa của Thành hoàng làng, nhân dân thôn Linh Đàm tổ chức làm lễ tại đình. Các bô lão đại diện các thôn trong tổng tụ họp ở miếu Gàn (tương truyền là nơi thủy thần từ đầm Linh Đàm hiện thân thành người đến Cung Hoàng học thầy Chu Văn An bàn tổ chức tế lễ), sau đó các bô lão đi thắp hương đức thánh Bảo Ninh Vương ở Thanh Liệt. Việc rước lễ trước tiên từ đình làng đến miếu Gàn, hạ kiệu cỗ trước miếu để quan viên, bô lão vào tế. Tế xong đến chiều các thôn rước kiệu trở lại đình làng.

Lễ hội diễn ra ở đình Linh Đàm với các nghi thức tế lễ và các hoạt động tâm linh, tín ngưỡng, các tích diễn và các trò chơi dân gian đã thành truyền thống của cha ông. Sau thời kỳ chiến tranh lễ hội đã không còn duy trì các nghi lễ như trước đây.

Công tác quản lý và tổ chức Lễ hội đình Linh Đàm được sự quan tâm của các cấp ủy, chính quyền và sự vào cuộc của nhân dân phường

Hoàng Liệt nên trong những năm qua có nhiều chuyển biến theo hướng tích cực, đã đạt được một số kết quả nhất định, đưa hoạt động lễ hội đi vào nề nếp, lành mạnh, ổn định.

Trước khi diễn ra lễ hội, các cơ quan, đơn vị, tổ chức, cá nhân có liên quan thành lập Ban Tổ chức lễ hội để tổ chức các hoạt động của lễ hội theo đúng truyền thống, thành lập các tiểu ban để thực hiện các nhiệm vụ cụ thể như Tiểu ban Lễ tân, khánh tiết, Tiểu ban Tài chính, Tiểu ban An ninh trật tự,...

Ban Tổ chức lễ hội tổ chức họp để nghe đại diện tổ dân phố, đại diện các dòng họ có ý kiến về quy mô lễ hội. Các thôn, dòng họ phân công nam thanh, nữ tú, người cao tuổi tham gia các hoạt động của lễ hội để đảm bảo tính linh thiêng, trang trọng. Việc lựa chọn nhân sự tham gia được thực hiện theo tiền lệ đã có từ trước, việc này góp phần bảo tồn tính thiêng liêng trong lễ hội qua các thế hệ. Bên cạnh những người tham gia trực tiếp, cộng đồng cùng họp và cử ra những thành viên của các hội như: bô lão, cựu chiến binh, phụ nữ, thanh niên... tham gia các hoạt động khác như: ghi phiếu công đức, hướng dẫn tổ chức các hoạt động dịch vụ, thành lập tổ tự quản đảm bảo vệ sinh môi trường, phối hợp với công an đảm bảo an ninh trật tự, giao thông trong thời gian diễn ra lễ hội.

Trong lễ hội, bên cạnh việc tham gia tích cực vào các hoạt động diễn ra tại lễ hội, cộng đồng cũng thành lập các tổ kiểm tra, giám sát để đảm bảo các hoạt động được vận hành theo đúng kế hoạch, không để xảy ra tiêu cực, lễ hội diễn ra thuận lợi, không gặp khó khăn, bất hợp tác của người dân trên địa bàn.

Ban Tổ chức lễ hội thực hiện tốt việc tiếp đón lịch sự, chu đáo, an toàn các đoàn khách Trung ương, các phường trên địa bàn quận Hoàng Mai cũng như các đoàn khách của thành phố tới tham quan, chiêm bái các hoạt

động diễn ra tại lễ hội. Tổ chức tuyên truyền cổ động trực quan trước, trong và sau lễ hội trên các phương tiện thông tin truyền thông và tại di tích. Tổ chức tiếp nhận các nguồn kinh phí hỗ trợ, công đức cho di tích tại lễ hội từ các đơn vị kết nghĩa, các “mạnh thường quân”, các tổ chức, cá nhân đóng góp; hạch toán, sử dụng vào hoạt động tu bổ, tôn tạo di tích; phục dựng, tổ chức lễ hội vào thời gian tiếp theo. Việc tổng kết, đánh giá các hoạt động, thống kê nguồn kinh phí huy động được từ hoạt động xã hội hóa đều có đại diện cộng đồng tham gia, đảm bảo tính minh bạch, rõ ràng trong hoạt động tài chính lễ hội. Điều này góp phần giúp lễ hội được tổ chức bền vững, tránh những mâu thuẫn không đáng có trong các hoạt động liên quan đến lễ hội.

Tuy nhiên hiện nay, lễ hội truyền thống đình Linh Đàm đã bị mai một đi rất nhiều. Việc tham gia tổ chức lễ hội đã không còn thu hút đông đảo người dân của 7 xã xưa kia cùng thờ thủy thần - Bảo Ninh Vương. Quy trình của lễ hội đã bị rút ngắn lại. Vì vậy, việc nghiên cứu để phục dựng lại lễ hội truyền thống đình Linh Đàm theo đúng như lễ hội của cha ông để lại là việc làm rất cần thiết, cần có sự tham gia của các nhà khoa học, nhà nghiên cứu văn hóa để nghiên cứu, khôi phục lại lễ hội gắn với di tích, để di tích đình Linh Đàm được sống lại trong đời sống tinh thần của người dân nơi đây.

Trong những năm qua, công tác quản lý và tổ chức lễ hội đình Linh Đàm đạt được những kết quả sau:

** Công tác chỉ đạo tổ chức các hoạt động:*

UBND quận Hoàng Mai sẽ chỉ đạo các phòng chức năng, các đơn vị liên quan hướng dẫn Ủy ban nhân dân phường Hoàng Liệt chuẩn bị cơ sở vật chất và các nguồn lực phục vụ hoạt động tổ chức nghi lễ Rước kiệu vào ngày 10 tháng 2 âm lịch theo nghi thức truyền thống, bao gồm nghi lễ dâng hương và nghi lễ rước kiệu. Ủy ban nhân dân phường Hoàng Liệt chủ trì xây

dựng Kế hoạch tổ chức, kịch bản và nội dung chương trình hoạt động của lễ hội báo cáo UBND quận, Phòng Văn hóa và Thông tin quận Hoàng Mai.

UBND phường Hoàng Liệt, Ban tổ chức lễ hội đình Linh Đàm thực hiện tốt các quy định về tổ chức lễ hội; đẩy mạnh tuyên truyền, giới thiệu về nguồn gốc của lễ hội, các nhân vật được thờ phụng, tôn vinh; vận động người dân trong xã tích cực tham gia các hoạt động của lễ hội như dâng lễ, tham gia đoàn rước, tham gia các trò chơi, ... để lễ hội của đình trở thành một sinh hoạt văn hóa quan trọng và có ý nghĩa với người dân. Thông qua việc tổ chức lễ hội, Ban tổ chức cũng thu được kinh phí công đức của du khách tham dự hội và góp phần vào quỹ tu bổ cho đình ngày càng khang trang, sạch đẹp.

Việc xây dựng chương trình, kịch bản lễ hội, các hoạt động văn hóa nghệ thuật và thể thao phục vụ lễ hội được các tổ chức và cá nhân liên quan thực hiện theo kế hoạch. Thực hiện nghi lễ rước kiệu và các nghi lễ quan trọng truyền thống của lễ hội. Ngoài ra, phần hội còn có các trò chơi dân gian truyền thống được duy trì như đánh cờ người, bắt vịt, bơi thuyền trên đầm. Bên cạnh trò chơi dân gian, còn tổ chức nhiều trò chơi mới, các hoạt động thể dục thể thao để làm giàu thêm giá trị cho lễ hội như: bóng chuyền hơi, bóng bàn, nhảy bao bố, thi đan lưới,... các hoạt động văn hóa nghệ thuật như diễn xướng châu văn, hát chèo,...

** Công tác chuẩn bị nội dung, đảm bảo cơ sở vật chất*

Ủy ban nhân dân phường Hoàng Liệt thành lập Ban Tổ chức lễ hội gồm Trưởng ban là đồng chí Chủ tịch UBND phường, Phó chủ tịch UBND phường làm Phó ban; trưởng các ban ngành, đoàn thể, các đồng chí tổ trưởng tổ dân phố số 12 và đại diện các dòng họ là thành viên. Thành lập 03 tiểu ban giúp việc Ban Tổ chức gồm tiểu ban Nội dung - Hậu cần; tiểu ban Khánh tiết - Tuyên truyền - Văn hóa văn nghệ - Thể dục thể thao và

Môi trường; tiểu ban An ninh trật tự. Các tiểu ban chịu trách nhiệm giúp Ban Tổ chức lễ hội xây dựng kế hoạch, phân công nhiệm vụ cụ thể, chi tiết tới từng thành viên.

Ban Tổ chức lễ hội chuẩn bị cơ sở vật chất, lễ vật phục vụ các nghi lễ truyền thống. Trước thời gian diễn ra lễ hội UBND phường Hoàng Liệt cho thời chuẩn bị các thiết bị âm thanh, loa đài phục vụ các hoạt động diễn ra trong lễ hội. Ban Tổ chức lễ hội thường xuyên phát loa thông báo tới nhân dân và du khách nội quy di tích, quy định về giữ gìn an ninh trật tự và phòng chống cháy nổ khi tham gia các hoạt động tại di tích. Kiểm tra, lắp đặt bổ sung hệ thống điện, nước, phòng cháy chữa cháy đảm bảo an toàn, tiết kiệm. Bố trí bãi đỗ xe, lực lượng trông coi xe, điều tiết giao thông tránh ùn tắc. Thực hiện công tác giữ gìn vệ sinh môi trường, cảnh quan trong khu vực di tích, bố trí lực lượng thu gom rác thải tại di tích sau khi kết thúc lễ hội. Tăng cường lực lượng bảo vệ an toàn cho hệ thống cơ sở vật chất, hiện vật, cổ vật của di tích thời gian trước, trong và sau lễ hội.

Với sự phối hợp chặt chẽ của các cấp chính quyền, đoàn thể, các tổ chức, cá nhân, đơn vị liên quan và sự đồng lòng của nhân dân địa phương, lễ hội đình làng Linh Đàm hàng năm luôn được tổ chức thành công. Phần lễ được tổ chức trang nghiêm, thành kính theo đúng nghi lễ truyền thống. Phần hội diễn ra sôi nổi, hào hứng, thu hút được đông đảo nhân dân và du khách tham gia.

Các hoạt động của lễ hội hầu hết diễn ra tại sân di tích; kịch bản Chương trình lễ hội được xây dựng một cách tổng thể và chi tiết. Bên cạnh nghi lễ rước kiệu truyền thống còn diễn ra nhiều hoạt động văn hóa nghệ thuật và thể thao, trò chơi dân gian truyền thống như cầu đánh cò người, bắt vịt, bơi thuyền trên đầm. Việc tổ chức thành công lễ hội đã khơi dậy truyền thống uống nước nhớ nguồn, tri ân công đức các bậc tiền

nhân của thế hệ con cháu Hoàng Châu, từ đó tạo ra sự đoàn kết, gắn bó trong cộng đồng.

Lễ hội đình Linh Đàm là hình thức sinh hoạt văn hóa tâm linh, tín ngưỡng mang tính gắn kết cộng đồng chặt chẽ. Thông qua lễ hội, người dân phường Hoàng Liệt còn giáo dục cho các thế hệ con em truyền thống quý báu của cha anh; giáo dục tình yêu quê hương, đất nước, yêu lao động và sản xuất. Lễ hội còn là nơi lưu giữ nguồn sử liệu quý giá, giúp các nhà nghiên cứu lịch sử có thêm các tư liệu về những nhân vật lịch sử được nhiều triều đại sắc phong, nhân dân tôn kính thờ phụng.

Năm 2020, 2021 trước diễn biến phức tạp của dịch Covid-19, thực hiện Chỉ thị số 06/CT-TTg ngày 31/01/2020 của Thủ tướng Chính phủ; Công điện số 393/CD-BVHTTDL ngày 31/01/2020 của Bộ VH, TT&DL; UBND thành phố HN đã ban hành nhiều văn bản, kịp thời chỉ đạo công tác quản lý di tích lịch sử - văn hóa, quản lý và tổ chức lễ hội nhằm đáp ứng yêu cầu công tác phòng, chống dịch cho nhân dân. Cũng trong thời gian này, đình Linh Đàm trải qua đợt tu bổ, tôn tạo lớn vì vậy không đón khách tham quan và tổ chức lễ hội truyền thống.

Ông V. - Tổ trưởng Tổ dân phố 12, phường Hoàng Liệt cho biết:

Ngay sau khi có chỉ đạo của các cơ quan chuyên môn về việc phòng, chống dịch bệnh viêm đường hô hấp cấp do Covid-19 gây ra, UBND phường cùng người dân đã thực hiện nghiêm quy định đóng cửa di tích, không tổ chức lễ hội. Đồng thời trong thời gian này đình cũng đang thực hiện đợt trùng tu, tôn tạo lớn nên các hoạt động tín ngưỡng cũng không được tổ chức ở đình. Đến nay, sau một thời gian dài đình Linh Đàm đã được tổ chức lễ hội truyền thống trong một không gian khang trang và to đẹp hơn [PVS, ngày 5/2/2023].

Di tích đình Linh Đàm là không gian tổ chức lễ hội. Vì thế, UBND phường Hoàng Liệt đã tích cực chỉ đạo thực hiện công tác bảo vệ, tôn tạo đình, đề nghị các cơ quan có thẩm quyền hỗ trợ, bố trí kinh phí đầu tư chống xuống cấp cho di tích. Năm 2023, đình Linh Đàm đã được tu bổ xong, khang trang đảm bảo những điều kiện tốt nhất để lễ hội hàng năm được tổ chức trang trọng, thành kính, đúng theo nghi lễ truyền thống.

2.3.6. Kiểm tra, giám sát và thi đua khen thưởng

Dựa trên cơ sở thanh tra, kiểm tra đề xuất khen thưởng đối với những cá nhân đơn vị thực hiện tốt công tác quản lý, vai trò của người làm công tác quản lý di sản văn hóa góp phần tích cực trong việc ngăn chặn, phòng ngừa tiêu cực, giúp cho cán bộ, công chức và nhân dân địa phương nâng cao tinh thần chủ động, vai trò và trách nhiệm trong công tác bảo vệ và phát huy giá trị di tích đình Linh Đàm.

Thực hiện các văn bản chỉ đạo, hướng dẫn của Trung ương và Thành phố, UBND quận Hoàng Mai hướng dẫn phường Hoàng Liệt thực hiện tốt công tác quản lý di tích, tổ chức và quản lý lễ hội, phối hợp với các cơ quan, đơn vị, cá nhân liên quan trong hoạt động quản lý di tích. Công tác thanh tra, kiểm tra của các Đoàn kiểm tra, cơ quan có thẩm quyền tại di tích đình Linh Đàm tập trung chủ yếu vào hoạt động vi phạm đất đai di tích; hoạt động thực hiện chỉ đạo điều hành trong quản lý, trong xây dựng nội quy, kế hoạch quản lý di tích; quản lý nguồn nhân lực, tài chính như việc tiếp nhận các khoản đóng góp, công đức, vị trí, số lượng hòm công đức; việc thu chi, sử dụng tiền công đức,... Ngoài ra đoàn thanh tra kiểm tra công tác vệ sinh môi trường, an toàn vệ sinh thực phẩm, việc đảm bảo an ninh trật tự, an toàn xã hội, phòng chống cháy nổ,... tại di tích.

Đối với di tích đình Linh Đàm là di tích cấp quốc gia về kiến trúc – nghệ thuật, hàng năm, Sở Văn hóa, Thể thao thành phố Hà Nội đều thành lập

đoàn thanh tra liên ngành tiến hành thanh tra, kiểm tra di tích, hướng dẫn Ban Quản lý thực hiện công tác quản lý di tích, quản lý lễ hội theo đúng quy định của pháp luật về di sản văn hóa, kịp thời tu bổ, tôn tạo, chống xuống cấp, biến dạng di tích và làm thay đổi nội dung lễ hội. Sau khi thanh tra, kiểm tra, Thanh tra Sở lập biên bản có xác nhận của các tổ chức, cá nhân có liên quan, có văn bản báo cáo kết quả kiểm tra và đề xuất hướng xử lý gửi Ủy ban nhân dân thành phố theo quy định.

Ông K. - Cơ quan thanh tra thông tin về kết quả:

Qua kiểm tra, cơ quan chức năng nhận thấy công tác quản lý di tích, công tác quản lý và tổ chức lễ hội diễn ra nghiêm túc, đúng quy định, di tích đã thành lập Ban Quản lý, có báo cáo, kế hoạch hoạt động, kế hoạch tổ chức lễ hội. BQLDT, Ban Tổ chức lễ hội đã bố trí khu vực cho du khách và nhân dân đăng ký công đức, bố trí nơi đặt hòm công đức, tiền giọt dầu phù hợp, tránh rơi vãi, phản cảm, thực hiện nếp sống văn minh trong lễ hội, các hoạt động văn hóa văn nghệ được tổ chức sôi nổi, thu hút đông đảo sự tham gia của nhân dân và du khách [PVS, ngày 10/2/2023].

Hàng năm, UBND quận Hoàng Mai đều ban hành kế hoạch kiểm tra các di tích trên địa bàn quận. Kế hoạch số 92/KH-UBND ngày 27/2/2023 tổ chức kiểm tra hoạt động kinh doanh dịch vụ Văn hóa, Thể thao, quảng cáo, di tích trên địa bàn quận Hoàng Mai năm 2023. Đối tượng kiểm tra là các cơ sở tín ngưỡng, tôn giáo trên địa bàn 14 phường của quận trong đó có di tích đình Linh Đàm; là các tổ chức cá nhân kinh doanh dịch vụ giải trí, thể dục – thể thao. Về nội dung kiểm tra: các loại giấy phép theo qui định của pháp luật và các qui định trong hoạt động. Về tổ chức thực hiện bao gồm Phòng Văn hóa và Thông tin quận, Phòng Lao động Thương binh và Xã hội, Phòng Y tế, Phòng Giáo dục và Đào tạo, Công an quận, Đội quản lý thị trường số 15, Đội

kiểm tra liên ngành, UBND 14 phường. Như vậy, với sự kiểm tra toàn diện và trong cả năm các hoạt động văn hóa, thể thao, quảng cáo, di tích trên địa bàn quận góp phần thực hiện tốt nhiệm vụ chính trị của địa phương, đưa các hoạt động văn hóa dịch vụ và kinh doanh vào nề nếp, góp phần giữ vững an ninh, chính trị, trật tự an toàn xã hội tại địa phương.

Hoạt động giải quyết khiếu nại, tố cáo chủ yếu liên quan đến hoạt động trùng tu, tôn tạo, vi phạm đất đai, hàng rào di tích chủ yếu là khiếu nại, kiến nghị của người dân khi phát hiện dấu hiệu vi phạm tại di tích. Đối với các kiến nghị, khiếu nại của các tổ chức cá nhân, cơ quan có thẩm quyền nhanh chóng xử lý, giải quyết dứt điểm, đúng thẩm quyền, không để dẫn đến tình trạng kiến nghị, khiếu nại kéo dài, vượt cấp, tạo sự hài hòa, đoàn kết trong nhân dân địa phương.

Bên cạnh công tác thanh tra, kiểm tra, công tác thi đua khen thưởng cũng là một nội dung quan trọng trong hoạt động quản lý di tích. Căn cứ quá trình hướng dẫn, theo dõi về hoạt động chuyên môn của các địa phương, kết quả thanh tra, kiểm tra thường xuyên, đột xuất của Sở Văn hóa, Thể thao thành phố Hà Nội, các đoàn thanh tra, kiểm tra liên ngành, UBND phường Hoàng Liệt lựa chọn các tập thể, cá nhân có nhiều đóng góp trong công tác quản lý văn hóa, quản lý di tích đình Linh Đàm đề nghị các cấp có thẩm quyền khen tặng với các hình thức: UBND quận Hoàng Mai vinh dự nhận cờ thi đua xuất sắc của Bộ VHTTDL, Bằng khen của Bộ VHTTDL; Phòng Văn hoá và Thông tin quận Hoàng Mai nhận Cờ thi đua và Bằng khen của UBND Thành phố; nhiều tập thể và cá nhân trực thuộc UBND quận Hoàng Mai được đề xuất Giấy khen của Sở Văn hoá và Thể thao Hà Nội, Giấy khen của UBND quận. Các nội dung đề xuất khen thưởng được trình các cấp thông qua UBND quận Hoàng Mai, bộ phận tham mưu và thực hiện quy trình là Phòng Nội vụ của quận.

UBND quận Hoàng Mai và phường Hoàng Liệt ban hành kế hoạch và phát động phong trào thi đua, tổ chức đăng ký thi đua từ đầu năm, ban hành quy chế thi đua, khen thưởng, các tiêu chí về chất lượng, hình thức khen thưởng phù hợp nhằm khen thưởng, động viên, khích lệ các tổ chức, cá nhân có những đóng góp lớn cho công tác bảo vệ và phát huy giá trị di tích. Sau khi tổ chức lễ hội tại đình Linh Đàm, UBND phường tổ chức cuộc họp, lựa chọn, bình xét những tập thể, cá nhân có nhiều đóng góp trong công tác bảo tồn và phát huy giá trị di tích, đề nghị UBND quận Hoàng Mai khen thưởng, kịp thời động viên các tập thể và cá nhân có nhiều đóng góp.

2.4. Đánh giá chung

2.4.1. Những kết quả đạt được

Nhìn chung, chúng tôi cho rằng, các chủ thể quản lý, cơ quan chức năng từ Trung ương đến địa phương đã có những quan tâm nhất định đối với di tích quốc gia đình Linh Đàm. Việc thực hiện quản lý nhà nước về DSVH tương đối bám sát những nội dung đã được quy định trong Luật di sản văn hóa. Căn cứ chủ trương, đường lối, pháp luật của Đảng, Nhà nước, các chủ thể quản lý theo nhiệm vụ, chức năng, quyền hạn của mình đã xây dựng, ban hành được những văn bản, kế hoạch, hướng dẫn để đáp ứng cho quản lý, bảo tồn, phát huy giá trị của đình Linh Đàm. Đồng thời, việc tổ chức, thực hiện các văn bản quy phạm pháp luật về DSVH nói chung, di tích đình Linh Đàm nói riêng đã được tiến hành một cách khá đầy đủ, đạt được những thành tựu đáng kể.

Tác giả nhận thấy, việc tổ chức, chỉ đạo hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị của di tích đình Linh Đàm về cơ bản đã tuân thủ, thực hiện theo đường lối, chủ trương, pháp luật của Đảng, Nhà nước, các văn bản chỉ đạo, kế hoạch, hướng dẫn của Trung ương và địa phương. Phương thức, quy trình bảo tồn, phát huy khá phù hợp với thực tiễn, có tính khoa học và đạt

được những kết quả đáng kể. Công tác tu bổ, tôn tạo, tổ chức lễ hội tại đình Linh Đàm nhận được sự quan tâm, chỉ đạo, tổ chức, tham gia của Trung ương, các cấp chính quyền địa phương, đơn vị chức năng, đoàn thể, tổ chức chính trị - xã hội, cộng đồng dân cư và nhân dân. Nhờ đó, hiện nay đình Linh Đàm vẫn trường tồn, đồng hành cùng với cuộc sống của nhân dân, đồng thời lưu giữ được những giá trị văn hóa đặc trưng, tiêu biểu của địa phương nói chung, khu di tích nói riêng.

Việc tổ chức, thực hiện tuyên truyền đường lối, chủ trương, pháp luật của Đảng, Nhà nước về DSVH, lịch sử và giá trị văn hóa của đình Linh Đàm đã góp phần nâng cao tinh thần, ý thức, trách nhiệm của cán bộ, nhân dân trong công tác quản lý di tích quốc gia ở phường Hoàng Liệt. Qua đó, cũng góp phần giáo dục cho người dân những truyền thống và đạo lý tốt đẹp của quê hương, đất nước.

Qua các đợt tập huấn chuyên môn, nghiệp vụ do cơ quan chức năng tổ chức, những cán bộ văn hóa của phường cũng phần nào tiếp nhận được kiến thức, kỹ năng, kinh nghiệm bổ ích, giúp cho công tác bảo tồn, phát huy giá trị của di tích có hiệu quả cao hơn.

Công tác huy động, quản lý và sử dụng các nguồn lực để phục vụ công tác bảo tồn, phát huy các giá trị của di tích đình Linh Đàm đã được địa phương thực hiện khá tốt. Với phương thức huy động phù hợp của chính quyền, các tổ chức, ban ngành, đoàn thể và cộng đồng dân cư phường Hoàng Liệt, nhiều tập thể, doanh nghiệp, cá nhân đã ủng hộ về vật chất, tinh thần, công sức lao động, đóng góp cho việc quản lý, tu bổ, tôn tạo, tổ chức lễ hội tại di tích đình Linh Đàm. Đây là những yếu tố quan trọng tạo tiền đề, động lực cho công tác quản lý DTLSVH đạt hiệu quả, chất lượng cao. Việc quản lý, sử dụng các nguồn lực của nhà nước, địa phương và nguồn lực được hỗ trợ một cách hợp lý, công khai, minh bạch đã phần nào tạo được niềm tin của nhân dân đối với chính quyền, đơn vị chức năng.

2.4.2. Hạn chế

Việc ban hành các văn bản quản lý di tích đình Linh Đàm của quận Hoàng Mai và phường Hoàng Liệt đôi khi còn chưa bám sát thực tiễn, nên một số vấn đề chưa được giải quyết kịp thời hoặc đang còn bỏ ngỏ. Đặc biệt, những nội dung liên quan đến đặc trưng, giá trị văn hóa của di tích chưa được đề cập đầy đủ trong các văn bản, hướng dẫn, nên công tác quản lý đôi lúc còn gặp lúng túng và đạt hiệu quả chưa cao.

Các hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị của đình Linh Đàm còn một số hạn chế liên quan đến công tác quản lý nhà nước về DSVH của các cấp chính quyền và tổ chức có trách nhiệm ở địa phương sở tại. Bên cạnh việc thiếu các điều kiện về cơ chế chính sách còn rất cần thêm yếu tố về trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của những thành phần tham gia chỉ đạo, tổ chức và trực tiếp thực hiện công việc cụ thể. Việc bảo vệ, an ninh, trật tự ở khu di tích; kiểm kê tài sản; gìn giữ, bảo quản, phục hồi các yếu tố văn hóa mang tính “nguyên gốc”, truyền thống, bản địa còn một số hạn chế và chưa đạt được chất lượng như mong muốn. Đặc biệt, việc xây dựng chiến lược, kế hoạch quản lý, bảo tồn, phát huy, nâng tầm các giá trị của đình Linh Đàm là vấn đề còn đang bỏ ngỏ.

Công tác tuyên truyền, giáo dục đáp ứng cho bảo tồn và phát huy giá trị của đình Linh Đàm còn nhiều hạn chế về chiều sâu, rộng, tính thường xuyên; phương tiện và nội dung chưa được đầu tư đúng mức; sự phối hợp giữa các đơn vị, tổ chức chưa ăn khớp; việc ứng dụng tiến bộ của cách mạng khoa học công nghệ lần thứ 4 chưa được chú trọng... nên hiệu quả, chất lượng của tuyên truyền, giáo dục chưa cao.

Hoạt động nghiên cứu khoa học về di tích đình Linh Đàm dường như còn đang bỏ ngỏ, chưa được quan tâm, đầu tư, dẫn đến việc thiếu thông tin, cơ sở, căn cứ tin cậy cho công tác quản lý, bảo tồn và phát huy các giá trị

của di tích này. Công tác đào tạo, bồi dưỡng chuyên môn, nghiệp vụ cho đội ngũ cán bộ chuyên trách, người trực tiếp quản lý còn nhiều bất cập, đôi lúc còn mang tính hình thức, chất lượng chưa cao.

Công tác huy động các nguồn lực để bảo tồn và phát huy các giá trị của di tích đình Linh Đàm mới chỉ đạt được thành tựu ở mức cơ bản, chưa xây dựng được kế hoạch nhằm tạo bước đột phá mạnh mẽ. Bên cạnh đó, nguồn nhân lực quản lý DTLSVH vẫn còn thiếu và năng lực chưa cao nên việc sử dụng cũng gặp những khó khăn và bất cập.

Công tác tổ chức lễ hội đình Linh Đàm hiện nay đã bị rút ngắn gọn lại so với trước đây. Lễ hội truyền thống đình Linh Đàm trước đây diễn ra suốt 3 ngày 3 đêm trên quy mô rộng lớn của cả 7 làng. Ngày nay chỉ tổ chức trong 1 ngày và quy trình lễ rước cũng không còn được như trước do các làng không tổ chức. Đối tượng tham gia chủ yếu là người cao tuổi, các cụ hưu trí, thanh niên và những đối tượng khác không nhiệt tình tham gia. Trước đây khi tổ chức hội dân làng từ khắp mọi miền đổ về dự hội tấp nập thì ngày nay chỉ có người trong làng tham gia. Khi tổ chức hội các cụ ông cũng chỉ dựa trên tri thức dân gian và giản lược các bước do không đủ điều kiện để thực hiện chứ không có văn bản hay tài liệu đầy đủ nào hướng dẫn chi tiết hoặc mô tả.

Việc tổ chức tổng kết, đánh giá, rút kinh nghiệm, tuyên dương, khen thưởng các tập thể, cá nhân xuất sắc trong công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị của đình Linh Đàm dường như là vấn đề đang còn bỏ ngỏ. Công tác thanh tra, kiểm tra các hoạt động liên quan đến đình Linh Đàm chưa được quan tâm đúng mức, việc triển khai, thực hiện là vấn đề đang cần được bàn luận, nghiên cứu.

Có thể tổng kết lại những hạn chế cơ bản cần được sớm khắc phục đối với công tác quản lý di tích Đình Linh Đàm:

1. Một số văn bản quản lý di tích còn chưa bám sát thực tiễn, nên một số vấn đề chưa được giải quyết kịp thời hoặc đang còn bỏ ngỏ, chưa được đề cập đầy đủ đặc trưng, giá trị văn hóa của di tích trong các văn bản.

2. Trình độ chuyên môn, nghiệp vụ và điều kiện về lứa tuổi của những thành phần tham gia chỉ đạo, tổ chức và trực tiếp thực hiện công việc cụ thể.

3. Công tác tu bổ, tôn tạo cơ bản đã hoàn thiện đảm bảo yêu cầu tuy nhiên các hoạt động chưa được khai thác tương xứng với điều kiện cơ sở vật chất mới.

4. Công tác tuyên truyền về giá trị, ý nghĩa văn hóa, lịch sử của di tích chưa được quan tâm, đối tượng tuyên truyền còn hạn chế.

5. Công tác lễ hội chưa có hướng dẫn cụ thể, bài bản.

Tiểu kết

Qua tìm hiểu, nghiên cứu thực tế cho thấy, việc quản lý di tích đình Linh Đàm - di tích cấp quốc gia được thực hiện bởi nhiều chủ thể từ Trung ương đến địa phương. Bên cạnh đó, di tích đã có sự tham gia quản lý của cộng đồng dân cư tổ dân phố 12, phường Hoàng Liệt. Các chủ thể quản lý tiến hành công tác theo nhiệm vụ, chức năng, quyền hạn và phối hợp với nhau theo đúng quy định của pháp luật.

Nhìn chung, các hoạt động quản lý về di sản văn hóa được thực hiện đối với đình Linh Đàm cơ bản đã bám sát nội dung theo quy định của luật DSVH; nhận được những sự quan tâm nhất định của các cơ quan chức năng, chính quyền và nhân dân địa phương; đồng thời đã đạt được những thành tựu và ưu điểm đáng kể. Tuy nhiên, trong thực tiễn hoạt động quản lý đối với di tích đình Linh Đàm vẫn còn một số nội dung hiện đang còn bỏ ngỏ, hoặc chưa được quan tâm, đầu tư đúng mức và phương thức thực hiện công tác chưa hiệu quả...

Điều này đã tạo ra những hạn chế và ảnh hưởng không mấy tích cực đến việc quản lý, bảo tồn, phát huy các giá trị của khu di tích. Để di tích đình Linh Đàm xứng tầm với di tích cấp quốc gia, rất cần có những phương thức, giải pháp nâng cao hiệu quả, chất lượng của các hoạt động quản lý nhà nước một cách toàn diện, đồng bộ. Đây cũng chính là những nội dung tác giả sẽ tiếp tục nghiên cứu và đề cập ở chương 3.

Chương 3

ĐỊNH HƯỚNG VÀ GIẢI PHÁP NÂNG CAO HIỆU QUẢ HOẠT ĐỘNG QUẢN LÝ DI TÍCH ĐÌNH LINH ĐÀM

3.1. Định hướng của các cấp về quản lý di tích quốc gia

3.1.1. Định hướng của Trung ương

Có thể nói, DSVH là “hòn cốt”, tài sản quý báu của dân tộc Việt Nam. Việc gìn giữ, phát huy DSVH là nghĩa vụ, trách nhiệm của toàn Đảng, toàn dân và cả hệ thống chính trị. Xác định rõ tầm quan trọng của vấn đề trên, Đảng, Nhà nước ta luôn đưa ra những chủ trương, đường lối, định hướng, chỉ đạo về công tác quản lý, bảo tồn, phát huy giá trị của các DSVH, coi đó là một trong những nhiệm vụ trọng tâm trong chiến lược xây dựng, bảo vệ và phát triển đất nước. Điều này được thể hiện qua nhiều tài liệu, văn bản quan trọng của Đảng, Nhà nước trong suốt quá trình lãnh đạo.

Nghị quyết số 03-NQ/TW, ngày 16/7/1998, Hội nghị lần thứ năm, Ban chấp hành Trung ương Đảng (Khóa VIII) “Về xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc” đã đề ra nhiệm vụ bảo tồn và phát huy các di sản văn hóa như sau: Di sản văn hóa là tài sản vô giá, gắn kết cộng đồng dân tộc, là cốt lõi của bản sắc dân tộc, cơ sở để sáng tạo những giá trị mới và giao lưu văn hóa. Hết sức coi trọng bảo tồn, kế thừa, phát huy những giá trị văn hóa truyền thống (bác học và dân gian), văn hóa cách mạng, bao gồm cả văn hóa vật thể và phi vật thể. Nghiên cứu và giáo dục sâu rộng những đạo lý dân tộc tốt đẹp do cha ông để lại. Trong Nghị quyết này, từ những nhiệm vụ cụ thể, cấp bách, Đảng đã đề ra nhiều giải pháp để xây dựng và phát triển văn hóa. Đặc biệt, thực hiện Nghị quyết, trong những năm tiếp theo nhiều văn bản quy phạm pháp luật đã được ban hành, tạo cơ chế, chính sách, định hướng cho việc nâng cao hiệu quả quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị của DSVH.

Văn kiện Đại hội X của Đảng đã đưa ra định hướng phát triển đất nước, trong đó khẳng định việc phát triển văn hóa để tạo nền tảng tinh thần cho xã hội, đồng thời nhấn mạnh:

Tiếp tục đầu tư cho việc bảo tồn, tôn tạo các di tích lịch sử cách mạng, kháng chiến, các di tích văn hóa vật thể và phi vật thể của dân tộc, các giá trị văn hóa, nghệ thuật, ngôn ngữ, thuần phong mỹ tục của cộng đồng các dân tộc; bảo tồn và phát huy văn hóa, văn nghệ dân gian; kết hợp hài hòa việc bảo vệ, phát huy các di sản văn hóa với các hoạt động phát triển kinh tế, du lịch [23, tr.119].

Trong Văn kiện, Đảng đã quán triệt việc tiếp tục tăng cường, đổi mới nội dung, phương thức quản lý Nhà nước về văn hóa; xây dựng, ban hành các chính sách, cơ chế, chế tài trong phát triển văn hóa, phù hợp với thực tiễn và yêu cầu của thời kỳ mới.

Trong Văn kiện các kỳ Đại hội XI, XII, Đảng tiếp tục khẳng định tầm quan trọng của quản lý, bảo tồn, kế thừa, phát huy các giá trị của DSVH, DTLSVH, văn hóa truyền thống, văn hóa cách mạng... Đồng thời, Đảng đã chỉ đạo việc đề cao nhân tố văn hóa, con người trong tất cả các hoạt động kinh tế, chính trị, xã hội; nhấn mạnh, mọi hoạt động văn hóa nói chung, quản lý, bảo tồn, phát huy DSVH đều phải hướng đến sự thiết thực phục vụ cho xây dựng, phát triển văn hóa và con người.

Tại Đại hội XIII, Đảng ta đã đưa ra định hướng về xây dựng, phát huy giá trị văn hóa trong giai đoạn phát triển của đất nước 10 năm tiếp theo (2021-2030). Trong quá trình kế thừa, phát triển những đường lối, chủ trương từ các kỳ Đại hội trước, Đảng tiếp tục nhấn mạnh về việc đổi mới phương thức, nội dung và nâng cao hiệu quả, hiệu lực của công tác lãnh đạo, quản lý về văn hóa; đồng thời: “Tăng cường đầu tư, khai thác và phát huy tối đa các nguồn lực văn hoá đi đôi với đổi mới nội dung, phương

thức quản lý, khắc phục tình trạng đầu tư dàn trải, kém hiệu quả; tăng cường kiểm tra, giám sát, bảo đảm hiệu quả đầu tư cao trong lĩnh vực văn hóa... Đào tạo và phát triển đội ngũ cán bộ lãnh đạo, chỉ đạo, quản lý, tham mưu trong lĩnh vực văn hóa...”.

Quyết định số 1230/QĐ-TTg, ngày 15/7/2021 của Thủ tướng Chính phủ về việc Phê duyệt Chương trình Bảo tồn và phát huy bền vững giá trị di sản văn hóa Việt Nam, giai đoạn 2021 - 2025 với mục tiêu “Bảo tồn và phát huy giá trị các di sản, các công trình có giá trị tiêu biểu quốc gia, có ý nghĩa chính trị, văn hóa, lịch sử, truyền thống đặc sắc, góp phần xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam vì sự phát triển bền vững đất nước”. Các chủ trương, chính sách được ban hành nhằm mục đích nâng cao nhận thức của các cấp ủy Đảng, chính quyền và Nhân dân về vai trò của văn hóa trong việc xây dựng và phát triển văn hóa.

Chiến lược Phát triển văn hóa đến năm 2030, ban hành kèm theo Quyết định số 1909/QĐ-TTg, ngày 12/11/2021 của Thủ tướng Chính phủ, phần nội dung về lĩnh vực di tích chỉ rõ:

Hoàn thành việc lập nhiệm vụ quy hoạch và quy hoạch bảo quản, tu bổ, phục hồi di tích. Tập trung đầu tư, bảo quản, tu bổ, phục hồi các di tích quốc gia đặc biệt, di sản thế giới, di tích lịch sử văn hóa có giá trị tiêu biểu, phục vụ giáo dục truyền thống và phát triển kinh tế; gắn kết bảo tồn, phát huy di sản văn hóa với phát triển du lịch. Đổi mới nâng cao chất lượng giáo dục di sản văn hóa trong và ngoài nhà trường bằng việc đa dạng hóa mô hình, phương thức, quy mô; tăng cường xã hội hóa hoạt động giáo dục di sản. Thực hiện số hóa và lập bản đồ số di tích quốc gia đặc biệt, di tích quốc gia, bảo vật quốc gia, di sản tư liệu.

Ngày 24/11/2021, phát biểu tại Hội nghị Văn hóa toàn quốc, đồng chí Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng đã tiếp tục quán triệt, triển khai thực

hiện Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng về lĩnh vực văn hóa. Đặc biệt, Tổng Bí thư nhấn mạnh việc cần phải quan tâm hơn nữa đến công tác giữ gìn, bảo vệ, phát huy, tu bổ, tôn tạo các DSVH, bảo vật, cổ vật của dân tộc, bởi “Đó là một tài sản vô cùng quý báu do Tổ tiên, Cha ông ta mấy nghìn năm để lại, không phải nơi nào cũng có được; chúng ta có trách nhiệm phải giữ gìn, trân trọng và phát huy”.

3.1.2. Định hướng của Thủ đô Hà Nội

Nghị quyết Đại hội đại biểu Đảng bộ thành phố lần thứ XVII, nhiệm kỳ 2020-2025 thể hiện rõ định hướng, mục tiêu phát triển văn hóa và con người Hà Nội trên cơ sở phát huy truyền thống Thăng Long - Hà Nội nghìn năm văn hiến; Thành phố vì hòa bình, Thành phố sáng tạo và tiếp thu tinh hoa văn hóa nhân loại. Xác định rõ phát triển văn hóa, xây dựng người Hà Nội thanh lịch, văn minh là nhiệm vụ quan trọng, thường xuyên của cả hệ thống chính trị; thực sự trở thành giá trị tinh thần to lớn, sức mạnh, nguồn lực nội sinh quan trọng quyết định sự phát triển bền vững của Thủ đô.

Ngày 17/3/2021, Thành ủy Hà Nội ban hành Chương trình số 06-CTr/TU về “Phát triển văn hóa, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, xây dựng người Hà Nội thanh lịch văn minh giai đoạn 2021-2025”. Phần bảo tồn, phát huy giá trị di sản văn hóa thành phố Hà Nội đưa ra một số nhiệm vụ như sau: “Nghiên cứu, dự báo về những thách thức tác động đến công tác bảo tồn, phát huy các giá trị văn hóa của Thủ đô trong quá trình phát triển đô thị, công nghiệp hóa, hiện đại hóa; đề xuất các giải pháp làm tốt công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa vật thể, phi vật thể, đảm bảo hài hòa mối quan hệ giữa bảo tồn và phát triển... Xử lý hài hòa giữa bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa với hoạt động phát triển kinh tế, du lịch bền vững phù hợp với từng đơn vị trên địa bàn Thành phố, góp phần quảng bá hình ảnh Thủ đô và con người Hà Nội với trong nước và thế

giới... Tích cực thực hiện cam kết với UNESCO, triển khai thực hiện các nội dung gia nhập mạng lưới “Thành phố sáng tạo” theo tiêu chí, lộ trình đã cam kết”.

Thực hiện Quyết định số 1909/QĐ-TTg ngày 12/11/2021 của Thủ tướng Chính phủ, căn cứ vào chương trình hành động của Thành ủy, UBND thành phố Hà Nội đã ban hành Kế hoạch số 129/KH-UBND ngày 25/4/2022, về việc Triển khai chiến lược phát triển văn hóa đến năm 2030 trên địa bàn thành phố, với chỉ tiêu và nhiệm vụ trong lĩnh vực bảo tồn và phát huy các giá trị di sản văn hóa như sau:

Về Chỉ tiêu: Trên 95% di tích xếp hạng quốc gia đặc biệt, khoảng 70% di tích xếp hạng quốc gia được tu bổ, tôn tạo.

Nhiệm vụ: Hoàn thành nhóm chỉ tiêu bảo tồn, phát huy giá trị văn hóa. Xây dựng và thực hiện các nghị quyết, kế hoạch giai đoạn 2021-2025: Nghị quyết về chế độ hỗ trợ hoạt động cho các di tích và trợ cấp thường xuyên cho cán bộ viên chức bảo tàng, thư viện và người trực tiếp trông coi, bảo vệ di tích; Kế hoạch thực hiện các sáng kiến gia nhập mạng lưới “Thành phố sáng tạo” của UNESCO; kế hoạch nâng cao công tác quản lý, tu bổ, tôn tạo và phát huy giá trị di tích lịch sử-văn hóa, danh thắng trên địa bàn Thành phố... Tăng cường quản lý nhà nước, phát huy giá trị các di tích trên địa bàn thành phố. Xây dựng kế hoạch, phương án tu bổ, tôn tạo đối với di tích xuống cấp và phát huy giá trị di tích... Xây dựng hồ sơ di vật, cổ vật, bảo vật quốc gia. Tiếp tục rà soát, bổ sung danh mục kiểm kê di tích, danh thắng trên toàn địa bàn thành phố... Để thực hiện tốt nhiệm vụ này, UBND Thành phố đưa ra giải pháp thực hiện bằng cách xây dựng “Đề án tổng thể về phát huy giá trị di tích trên địa bàn Thành phố” để làm cơ sở, định hướng cho các địa phương triển khai nhiệm vụ trong các năm tiếp theo. Căn cứ vào đó, các quận, huyện, thị xã, việc phối hợp với các sở, ngành liên quan triển khai kịp thời và tương đối đồng bộ các biện pháp quản lý di tích tại cơ sở.

3.1.3. Định hướng của quận Hoàng Mai và phường Hoàng Liệt

Đại hội Đảng bộ quận Hoàng Mai lần thứ XI, nhiệm kỳ 2020 - 2025, đã đưa ra Nghị quyết với tinh thần đoàn kết, dân chủ, kỷ cương, đổi mới, phát triển, trong đó xác định: “Hoàn thành xây dựng và tăng cường quản lý, đầu tư, khai thác có hiệu quả các thiết chế văn hóa từ Huyện đến cơ sở, nhất là những công trình văn hóa tiêu biểu. Gìn giữ, phát huy những giá trị truyền thống văn hóa đặc sắc của từng địa phương”. Tăng cường quản lý nhà nước đối với các hoạt động, dịch vụ văn hoá, tổ chức và hoạt động của các đơn vị sự nghiệp văn hoá, các tổ chức, hội nghề nghiệp. Phát huy vai trò của các tổ chức đoàn thể, cộng đồng dân cư trong việc tổ chức và quản lý, phát huy hoạt động văn hoá. Thực hiện tốt công tác quản lý, đầu tư bảo tồn, tôn tạo, phát huy giá trị các di tích và bản sắc văn hóa.

Quận Hoàng Mai có truyền thống văn hóa lâu đời. Trên địa bàn quận hiện nay có 56 di tích lịch sử văn hóa, trong đó có nhiều di tích được xếp hạng cấp quốc gia. Trong những năm qua, công tác quản lý và phát huy các giá trị di tích trên địa bàn huyện luôn được quan tâm. Quận đã triển khai nhiều hoạt động, giải pháp tích cực nhằm khơi dậy, bảo tồn và phát huy giá trị của các di tích như triển khai các văn bản hướng dẫn các xã, thị trấn tăng cường công tác khoanh vùng bảo vệ những nơi có di tích cũng như các di tích đã được xếp hạng; thành lập Ban quản lý di tích, rà soát các di tích xuống cấp để kịp thời tham mưu cho các cấp tu sửa cấp tốc đồng thời đẩy mạnh triển khai công tác xếp hạng các di tích trên địa bàn.

Đại hội Đảng bộ phường Hoàng Liệt khóa IV nhiệm kỳ 2020 - 2025 đã ra Nghị quyết, trong đó nhấn mạnh phải quan tâm đầu tư, xây dựng các thiết chế văn hóa. Hoàn thiện dự án cải tạo, nâng cấp sân vật; xây dựng và hoàn thiện 7 nhà văn hóa, trùng tu tôn tạo di tích đình Linh Đàm nhằm bảo tồn và phát huy giá trị DTLSVH đình Linh Đàm.

Những quan điểm, định hướng trên đây là cơ sở quan trọng để nghiên cứu, xây dựng các giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả, chất lượng quản lý di tích đình Linh Đàm phù hợp với xu thế phát triển của đất nước và địa phương. Qua đó, thể hiện được ý chí, nguyện vọng và quyết tâm chính trị cao của Đảng bộ và nhân dân quận Hoàng Mai nói chung, phường Hoàng Liệt nói riêng trong sự nghiệp bảo tồn, phát triển văn hóa, xây dựng văn hóa của thành phố Hà Nội.

Hướng tới kỷ niệm 20 năm thành lập quận Hoàng Mai (25/11/2003 - 25/11/2023), phường Hoàng Liệt cùng các đơn vị trong quận đồng loạt phát động thi đua chào mừng, căn cứ điều kiện thực tiễn. Ngoài các hoạt động chung về đảm bảo an ninh trật tự, văn minh đô thị, các phường trên địa bàn quận Hoàng Mai đăng ký mô hình mới, sáng tạo để triển khai thực hiện. Tại phường Hoàng Liệt, Đoàn Thanh niên phường đã tiên phong xung kích tham gia chuyển đổi số, bảo tồn văn hóa, gìn giữ các giá trị truyền thống cách mạng của quê hương, thông qua việc lắp đặt mã QR Code tại các di tích lịch sử văn hoá. Mỗi mã QR cấp có chứa nhiều thông tin, hình ảnh trực quan về các di tích trên địa bàn và có thể cập nhật thay đổi các dữ liệu thông tin.

3.2. Những thuận lợi, khó khăn trong việc nâng cao hiệu quả quản lý di tích đình Linh Đàm

3.2.1. Thuận lợi

Đảng, Nhà nước đã có những quan tâm, chỉ đạo, định hướng cho việc quản lý, bảo tồn, phát triển văn hóa nói chung, DSVH nói riêng. Thể chế, chính sách, pháp lý về lĩnh vực quản lý di sản văn hóa đang ngày một hoàn thiện, phần nào đã giải quyết được những bất cập, tồn tại trong quá trình bảo tồn và phát huy giá trị của di sản văn hóa. Qua đó, tạo hành lang pháp lý cho việc quản lý, bảo vệ và phát huy giá trị di tích quốc gia đình

Linh Đàm; góp phần tạo ra những tác động tích cực đến đời sống xã hội của nhân dân nơi đây, là tiền đề cho việc giữ gìn, phát huy giá trị DTLSVH trong thời đại mới.

Thành phố Hà Nội, quận Hoàng Liệt đã quan tâm, chỉ đạo xây dựng kế hoạch liên quan đến quản lý DSVH; hướng dẫn các địa phương tăng cường công tác khoanh vùng, bảo vệ di sản văn hóa; triển khai công tác về tín ngưỡng, tôn giáo nhằm tuyên truyền luật tín ngưỡng, tôn giáo; đẩy mạnh vai trò lãnh chỉ đạo của các cấp ủy, chính quyền trong công tác tham mưu, đề xuất thực hiện quản lý nhà nước về lĩnh vực tôn giáo, tín ngưỡng tại các di tích đã được công nhận; hướng dẫn các phường thành lập ban quản lý di và di tích lịch sử-văn hóa.

Pường Hoàng Liệt cũng đã quan tâm đến công tác quản lý di sản văn hóa trên địa bàn; xây dựng, triển khai các kế hoạch quản lý, bảo tồn, phát huy giá trị di tích đình Linh Đàm....

Nhân dân phường Hoàng Liệt có truyền thống yêu nước nồng nàn, “uống nước nhớ nguồn”, đoàn kết, gắn bó với nhau, sẵn sàng tham gia các hoạt động xây dựng, bảo vệ, phát triển quê hương, đất nước. Đời sống kinh tế của nhân dân trên địa bàn phường khá ổn định, không có nhiều hộ nghèo. Các cộng đồng dân cư luôn tích cực trong việc quản lý, bảo vệ, tu bổ, tôn tạo di tích, góp phần giữ gìn, phát huy các giá trị văn hóa của dân tộc và di tích đình Linh Đàm.

Đình Linh Đàm nằm ở vị trí có điều kiện khá thuận lợi về giao thông; gần trường học, trung tâm thương mại, điểm dừng của xe buýt công cộng; thuận tiện cho du khách đến tham quan, thực hiện hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo, tìm hiểu và hưởng thụ các giá trị văn hóa, nghệ thuật của di tích.

Những tiến bộ của cách mạng khoa học công nghệ lần thứ 4 đã tạo ra phương tiện, công cụ hiện đại giúp cho việc quản lý, bảo tồn và phát huy các giá trị của đình Linh Đàm được hiệu quả, khoa học hơn.

3.2.2. Khó khăn

Tình hình thế giới và khu vực có nhiều biến động khó lường, sẽ có những tác động, ảnh hưởng nhất định đến đời sống chính trị, kinh tế, văn hóa, xã hội trong nước và các địa phương. Xu thế toàn cầu hóa, đô thị hóa, kinh tế thị trường, bên cạnh các ưu điểm cũng sẽ có những tác động không mấy tích cực cho công tác quản lý DSVH nói chung, đình Linh Đàm nói riêng.

Hệ thống pháp luật, cơ chế, chính sách, quy hoạch, cơ cấu tổ chức bộ máy trong sự nghiệp bảo vệ, phát huy giá trị DSVH của nước ta vẫn đang trong quá trình đổi mới, bổ sung, hoàn thiện... Từ đó, cũng tạo ra những rào cản nhất định cho việc nâng cao chất lượng, hiệu quả quản lý DSVH.

Hiện nay phường Hoàng Liệt, các nguồn lực đáp ứng cho quản lý DSVH còn hạn chế sẽ tạo ra nhiều khó khăn đáng kể. Đặc biệt, về nguồn nhân lực quản lý DTLSVH, bên cạnh vấn đề thiếu, còn tồn tại một số bất cập về chuyên môn, nghiệp vụ, sự hiểu biết về đặc trưng, giá trị kiến trúc nghệ thuật của đình Linh Đàm. Bên cạnh đó, nguồn kinh phí eo hẹp là một khó khăn không nhỏ cho việc nâng cao chất lượng, hiệu quả quản lý di tích.

Đình Linh Đàm nằm trong khu vực đông dân cư, ngay phía trước di tích là hồ Linh Đàm nên chịu tác động của những yếu tố về xã hội, an ninh, trật tự, hoạt động buôn bán, giao thương... Những vấn đề trên cũng sẽ tạo ra không ít khó khăn cho việc quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị của di tích.

3.3. Đề xuất các nhóm giải pháp nâng cao hiệu quả quản lý di tích Đình Linh Đàm

Căn cứ thực trạng về những tồn tại, hạn chế đã tổng hợp tại chương 2 (phần hạn chế), trong khuôn khổ những hiểu biết còn hạn chế của tác giả,

tác giả đề xuất một số giải pháp cơ bản để nâng cao hiệu quả quản lý di tích Đình Linh Đàm, theo các nhóm giải pháp tương ứng như sau:

3.3.1. Nhóm giải pháp về chủ thể quản lý và văn bản quản lý di tích

Đình Linh Đàm là di tích lịch sử văn hóa cấp quốc gia đã được hình thành từ lâu đời, là nơi lưu giữ nhiều giá trị quý báu và văn hóa truyền thống tốt đẹp của người dân; gắn bó với đời sống văn hóa của nhiều thế hệ người dân phường Hoàng Liệt trong lịch sử và cả tương lai. Bởi vậy, theo chúng tôi, cần phải xây dựng chiến lược quản lý, bảo tồn, phát huy các giá trị, những nét văn hóa truyền thống đặc sắc gắn với di tích và người dân nơi đây.

Chiến lược quản lý, bảo tồn, phát huy giá trị đình Linh Đàm cần phải đưa ra được một “bức tranh” tổng thể về các nội dung, thời gian thực hiện. Trong đó, xác định rõ tầm nhìn, mục tiêu cần đạt được (ngắn hạn, dài hạn), các phương thức, kế hoạch tiến hành, các nguồn lực, điều kiện cần thiết để thực hiện. Chiến lược này sẽ góp phần đưa ra hướng đi cho các hoạt động, công việc liên quan đến quản lý di tích; đưa ra đề xuất bổ sung, nâng cấp các hoạt động, công tác còn thiếu, hoặc hiệu quả chưa cao trong thực tế quản lý. Việc xây dựng chiến lược sẽ giúp cho mọi hoạt động quản lý di tích được tiến hành một cách có hệ thống, góp phần khắc phục những hạn chế, nâng cao hiệu quả trong đầu tư các nguồn lực, tránh lãng phí. Đồng thời, góp phần tránh được những sai lệch trong việc bảo tồn, phát huy các giá trị văn hóa... Xây dựng chiến lược quản lý di tích đình Linh Đàm là công việc sẽ được thực hiện theo quyền hạn, chức năng của các cấp, ngành, chủ thể quản lý do Nhà nước quy định.

Cần căn cứ tầm nhìn, mục tiêu và nội dung của chiến lược quản lý, thực hiện quy hoạch có tính tổng thể, bao quát được tất cả các hạng mục liên quan đến di tích quốc gia đình Linh Đàm. Trước hết, tính tổng thể trong quy hoạch còn được thể hiện ở các hạng mục gắn bó hoặc liên quan

đến di tích. Chẳng hạn như, diện tích của quần thể di tích cần phù hợp và xứng tầm với di tích cấp quốc gia; việc xây dựng, bài trí, cảnh quan xung quanh di tích cũng cần được quy hoạch cho phù hợp với văn hóa của ngôi đình làng và đảm bảo mỹ quan chung... Những vấn đề liên quan đến quy hoạch di tích quốc gia đình Linh Đàm sẽ được thực hiện theo quy định của Nhà nước. Tuy vậy, là cơ quan trực tiếp quản lý di tích, phường Hoàng Liệt cần căn cứ chiến lược, quy hoạch, thực tế phát triển kinh tế, văn hóa, xã hội của địa phương để chủ động nghiên cứu, xây dựng, đề xuất phương án với cấp có thẩm quyền.

Về kế hoạch quản lý: Trước hết, đình Linh Đàm là khu DTLSVH cấp quốc gia nên việc quản lý được phân cấp, phân quyền theo quy định của pháp luật. Trong phạm vi luận văn, chúng tôi sẽ đề cập đến vấn đề kế hoạch quản lý của cơ quan và tổ chức trực tiếp tham gia quản lý tại phường Hoàng Liệt.

Bên cạnh kế hoạch tổng thể về quản lý DTLSVH trên địa bàn, quận Hoàng Mai và phường Hoàng Liệt cần có kế hoạch quản lý đặc thù đối với di tích quốc gia đình Linh Đàm. Tính kế hoạch cần được quán triệt với tất cả các bộ phận, tổ chức tham gia và trực tiếp quản lý di tích đình Linh Đàm. Việc xây dựng kế hoạch quản lý phải tuân thủ pháp luật và chỉ đạo, định hướng của cấp trên; thực hiện theo nguyên tắc, căn cứ kế hoạch của cấp trên, cấp dưới cụ thể hoạt động quản lý của mình; nếu có yếu tố sáng tạo, đặc thù, phát sinh... bộ phận quản lý cấp dưới phải báo cáo và được cấp trên phê duyệt mới đưa vào kế hoạch thực hiện. Bên cạnh những vấn đề đã nêu, khi xây dựng kế hoạch quản lý di tích đình Linh Đàm cần căn cứ tình hình thực tế, tính đặc thù của mỗi thực thể, tính tổng thể của di tích và những công trình, yếu tố văn hóa có liên quan; có mục tiêu ngắn hạn, dài hạn; có sơ kết, tổng kết, đánh giá, rút kinh nghiệm từng giai đoạn; có thanh

tra, kiểm tra, thi đua, khen thưởng; đảm bảo tính khoa học, tính thường xuyên; đáp ứng được những yêu cầu đặt ra đối với việc bảo tồn, phát huy các giá trị của di tích; hài hòa giữa bảo tồn và phát triển, phát huy tối đa những tiềm năng, thế mạnh, giá trị văn hóa truyền thống mang bản sắc của địa phương; gắn với phát triển kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội của phường Hoàng Liệt, quận Hoàng Mai và thành phố Hà Nội.

Về chính sách: Trong thực tế hiện nay, có nhiều đơn vị, tổ chức, doanh nghiệp, cá nhân đã nhiệt tâm tham gia quản lý, đóng góp, ủng hộ cho hoạt động bảo tồn, phát huy giá trị của DSVH. Vì vậy, cần có chính sách để phát huy sức mạnh từ nhiều đối tượng, thúc đẩy và thu hút được nhiều nguồn lực phục vụ cho sự nghiệp giữ gìn, bảo vệ, phát huy các giá trị, phát triển văn hóa của đất nước.

Cộng đồng dân cư Tổ dân phố số 12 cần có chính sách đối với những người đang trực tiếp tham gia các công việc quản lý DTLSVH quốc gia đình Linh Đàm. Bên cạnh đó, cần có chính sách để tôn vinh, động viên, khuyến khích các đơn vị, doanh nghiệp trên địa bàn, tổ chức, cá nhân trong nước và nước ngoài tham gia đầu tư, ủng hộ cho việc tu bổ, tôn tạo, bảo vệ, phát huy giá trị của di tích; tham gia công tác xã hội hóa trong các hoạt động quản lý, phát triển văn hóa, giáo dục, du lịch tại khu di tích, gắn với phát triển kinh tế, xã hội của phường Linh Đàm.

Ngoài ra, bộ phận chức năng cần thường xuyên quan tâm đến thực tiễn công tác quản lý DTLSVH quốc gia đình Linh Đàm, tham mưu, đề xuất cấp có thẩm quyền bổ sung, khắc phục những hạn chế trong chính sách, phù hợp với pháp luật, đáp ứng được nguyện vọng của nhân dân.

Về văn bản quản lý: Nhà nước cần đẩy mạnh việc hoàn thiện hệ thống văn bản pháp quy về quản lý văn hóa, DSVH; tiến độ, chất lượng triển khai và ban hành văn bản chỉ đạo, hướng dẫn tổ chức, thực hiện các

văn bản quản lý Nhà nước về văn hóa, DSVH. Tiếp tục rà soát hệ thống văn bản quy phạm pháp luật về DSVH, DTLSVH để kịp thời điều chỉnh, bổ sung trong những năm tiếp theo, nhằm đảm bảo tính hệ thống, liên tục. Các văn bản chỉ đạo cần được rà soát nghiêm túc, chặt chẽ tránh chồng chéo, nhằm đạt được hiệu quả cao nhất. Các văn bản mới cần ban hành bắt buộc phải theo đúng quy trình, trình tự và đảm bảo yêu cầu trong việc soạn thảo.

Đối với phường Hoàng Liệt, cần chủ động đề xuất với cấp có thẩm quyền, đồng thời kịp thời xây dựng và ban hành văn bản quản lý đối với di tích đình Linh Đàm. Khi xây dựng văn bản cần bám sát tình hình thực tiễn và nội dung quản lý Nhà nước theo quy định; bổ sung các nội dung còn bỏ ngỏ của những văn bản trước; nghiên cứu kỹ lưỡng về câu từ để văn bản dễ hiểu, thuận lợi cho việc thực hiện. Đối với những vấn đề liên quan đến đặc trưng, giá trị lịch sử, văn hóa, nghệ thuật của di tích đình Linh Đàm, bộ phận tham mưu, xây dựng văn bản cần phối hợp, nhờ sự hỗ trợ, tham vấn của các cơ quan chuyên môn, chuyên gia, nhà nghiên cứu... để tránh sự sai lệch trong hoạt động quản lý. Trong văn bản quản lý DTLSVH, bên cạnh những nội dung chung, cần có các nội dung mang tính đặc thù đối với di tích đình Linh Đàm; có thể có văn bản quản lý riêng đối với di tích quốc gia đình Linh Đàm.

Bên cạnh các vấn đề nêu trên, phường Hoàng Liệt cần thường xuyên rà soát, đề xuất bổ sung văn bản quản lý, hướng dẫn đối với di tích quốc gia đình Linh Đàm; cập nhật và giải quyết kịp thời những vấn đề nảy sinh từ thực tiễn quản lý khu di tích. Thực hiện việc xây dựng, ban hành văn bản quản lý về DTLSVH đúng theo quy định.

Có thể nói, việc đẩy mạnh huy động, phát huy tối đa các nguồn lực ngoài Nhà nước, thực hiện xã hội hóa để bảo tồn, phát huy giá trị của DSVH đã và đang được Đảng, Nhà nước, Chính phủ quan tâm, đưa ra

những chủ trương, đường lối, định hướng cho công tác này. Đồng thời, Đảng đã chỉ đạo việc nghiên cứu, rà soát pháp luật, cơ chế, chính sách để tạo điều kiện, thúc đẩy các nguồn lực, xã hội hóa, “hợp tác công tư” trong công tác bảo tồn và phát huy các giá trị của DSVH.

Trên cơ sở những đường lối, chủ trương của Đảng, pháp luật hiện hành của Nhà nước, theo chúng tôi, trước hết quận Hoàng Mai sở tại cần phải nghiên cứu, xây dựng kế hoạch cho công tác huy động nguồn lực và xã hội hóa để đáp ứng việc bảo tồn, phát huy giá trị của DT quốc gia đình Linh Đàm; kế hoạch này cần phải căn cứ và bám sát chiến lược quản lý, bảo tồn, phát huy tổng thể khu di tích, phù hợp với thực tiễn, tình hình kinh tế, chính trị, xã hội ở địa phương. Đồng thời, kế hoạch phải được cấp có thẩm quyền phê duyệt mới tiến hành.

Trong kế hoạch huy động nguồn lực, xã hội hóa (sau đây gọi tắt là kế hoạch) để bảo tồn, phát huy đình Linh Đàm cần phải xác định rõ những hạng mục cần tu bổ, tôn tạo, sửa chữa, thay thế, xây mới, phục hồi (bao gồm cả văn hóa vật thể và phi vật thể); những hạng mục cần huy động nhân lực, công sức, tài chính, vật chất, tinh thần; những hạng mục cần thực hiện theo hình thức đóng góp, ủng hộ, công đức, tình nguyện; những hạng mục cần thực hiện theo hình thức xã hội hóa trong đầu tư, quản lý; những hạng mục cần thực hiện theo hình thức “hợp tác công tư”... Kế hoạch cần phải đưa ra các giai đoạn, tiến độ, thời gian tiến hành và nghiệm thu kết quả; các quy định, yêu cầu, tiêu chí về thiết kế, kiến trúc, nguyên vật liệu, kỹ thuật, văn hóa, nghệ thuật của hạng mục; quy trình thẩm định bản dự kiến tham gia ủng hộ, đầu tư, xã hội hóa của các tập thể, cá nhân. Trong kế hoạch cần phải đưa ra phương án, phương thức, nguyên tắc, quy tắc quản lý và sử dụng các nguồn lực, nguồn thu; cơ chế, chính sách, hỗ trợ, tôn vinh, tuyên dương, khen thưởng đối với đơn vị, tổ chức, tập thể, cá nhân xuất

sắc, xử phạt với những trường hợp vi phạm pháp luật, quy định của Nhà nước, địa phương.

Việc thông báo, triển khai kế hoạch cần đảm bảo tính công khai, rộng khắp để toàn thể nhân dân, các đơn vị, tổ chức, doanh nghiệp, cá nhân trên địa bàn, trong nước và nước ngoài được biết; cần đảm bảo quyền được tham gia ủng hộ, tình nguyện, hỗ trợ, đóng góp, xã hội hóa của mọi đối tượng mà pháp luật Việt Nam cho phép. Trước khi lựa chọn nhà đầu tư, đấu thầu, tiếp nhận ủng hộ cho những hạng mục liên quan đến tu bổ, tôn tạo, sửa chữa, thay thế, xây mới, phục hồi và những hạng mục có tác động đến cơ sở hạ tầng, diện mạo, cảnh quan, giá trị văn hóa, nghệ thuật của khu di tích... chính quyền địa phương cần tổ chức cho mọi người tham gia khảo sát thực tế, hội thảo, hội nghị, có sự tư vấn, định hướng của các chuyên gia, nhà nghiên cứu chuyên sâu, nghệ nhân về các hạng mục đang được quan tâm. Công việc trên là bước chuẩn bị rất quan trọng cho chính quyền địa phương và những người ủng hộ, đầu tư, góp phần nâng cao chất lượng, đảm bảo yêu cầu về chuyên môn, gìn giữ giá trị văn hóa, nghệ thuật của các hạng mục trong di tích.

Bên cạnh đó, đình Linh Đàm cần phải nghiên cứu, đề xuất với cấp trên mở rộng nhiệm vụ, trách nhiệm đối với địa phương sở tại, đổi mới việc phân cấp, phân quyền, tăng cường quản lý Nhà nước trong công tác huy động các nguồn lực và xã hội hóa phục vụ bảo tồn, phát huy giá trị của di tích đình Linh Đàm. Đặc biệt, chính quyền quận Hoàng Mai và phường Hoàng Liệt cần nghiên cứu, đề xuất việc bổ sung, sửa đổi, khắc phục những tồn tại, hạn chế của pháp luật, cơ chế, chính sách hiện hành, đáp ứng yêu cầu thực tiễn, nguyện vọng của đông đảo người dân; góp phần thu hút tối đa các nguồn lực của xã hội, nâng cao hiệu quả, chất lượng quản lý, bảo

tồn và phát huy các giá trị của DSVH nói chung, di tích đình Linh Đàm nói riêng.

Về tuyên dương, khen thưởng: UBND phường Hoàng Liệt cần xây dựng kế hoạch, quy định, tiêu chí về tuyên dương, khen thưởng, tôn vinh (sau đây gọi tắt là kế hoạch tuyên dương, khen thưởng) các đơn vị, doanh nghiệp, tổ chức, tập thể, cá nhân có những đóng góp hiệu quả, xuất sắc trong quản lý, bảo tồn và phát huy các giá trị của di tích quốc gia đình Linh Đàm. Qua đó, động viên, ghi nhận sự cống hiến của họ, góp phần thúc đẩy việc thu hút được nhiều nguồn lực xã hội, nâng cao hiệu quả, chất lượng công tác quản lý, bảo tồn, phát huy giá trị của di tích.

Phường Hoàng Liệt nên xây dựng, triển khai kế hoạch tuyên dương, khen thưởng theo từng năm, gắn với việc tổng kết, đánh giá, rút kinh nghiệm, đồng thời đề ra phương hướng, mục tiêu, dự kiến kết quả các hoạt động quản lý, bảo tồn, phát huy giá trị của khu di tích cho năm tiếp theo. Công tác này cần được thực hiện một cách chính xác, trung thực, công khai, minh bạch, đúng người, đúng việc, đảm bảo tính trân trọng, lan tỏa rộng khắp. Các quy định, tiêu chí trong kế hoạch cần cụ thể, dễ hiểu, phù hợp với pháp luật, điều kiện và thực tiễn của địa phương.

UBND phường Hoàng Liệt cần phải đề xuất kế hoạch tuyên dương, khen thưởng với cấp có thẩm quyền trước khi triển khai, thực hiện. Về kinh phí, có thể trích từ nguồn kinh phí được ủng hộ, đóng góp, xã hội hóa trong các hoạt động của đình Linh Đàm, nhưng cần phải công khai, minh bạch, được phê duyệt của cấp trên, được sự đồng thuận của các tập thể, cá nhân có liên quan và đông đảo người dân.

Về xử lý vi phạm: Trước hết, đình Linh Đàm là di tích được xếp hạng cấp quốc gia, các hành vi xâm hại đến khu di tích sẽ được xử lý theo quy định của pháp luật. Khi có thông báo của chính quyền địa phương về hành vi xâm hại khu di tích, cơ quan chức năng có trách nhiệm xử lý các đối

tượng vi phạm theo luật định. Để việc xử lý vi phạm tiến hành thuận lợi, chính quyền địa phương cần tổ chức, chỉ đạo các bộ phận liên quan đến công tác quản lý, bảo vệ thường xuyên túc trực một cách hiệu quả, kịp thời thông báo cho cơ quan chức năng những biểu hiện xâm hại đến khu di tích; phối hợp chặt chẽ với cơ quan chức năng trong xử lý vi phạm.

Bên cạnh đó, UBND phường Hoàng Liệt cần nghiêm khắc, chặt chẽ trong xử lý những vi phạm thuộc thẩm quyền; có biện pháp phòng ngừa, phát hiện những dấu hiệu xâm hại khu di tích, kịp thời đôn đốc, nhắc nhở để tránh sự việc có thể diễn biến ở mức cao hơn...

Về thanh tra, kiểm tra: Phường Hoàng Liệt cần chủ động xây dựng kế hoạch thanh tra, kiểm tra đối với công tác quản lý, bảo tồn, phát huy các giá trị của di tích đình Linh Đàm. Trong đó, cần đề cao tính bao quát, tổng thể, chủ động, thường xuyên; tính kế hoạch, tự chịu trách nhiệm của các bộ phận, tổ chức, cá nhân đối với nhiệm vụ đã được phân công. Kế hoạch kiểm tra cần phải xây dựng trên cơ sở chiến lược quản lý tổng thể, kế hoạch các hoạt động quản lý, bảo tồn, phát huy giá trị của di tích; chú trọng đến việc kiểm tra, giám sát ngay sau mỗi hoạt động, góp phần kịp thời chỉnh sửa, khắc phục hậu quả công việc, rút kinh nghiệm cho những hoạt động tiếp theo.

UBND quận Hoàng Mai cần thành lập Ban kiểm tra liên ngành để kiểm tra các hoạt động quản lý, bảo tồn, phát huy giá trị của các di tích trên địa bàn quận nói chung, di tích đình Linh Đàm nói riêng. Bên cạnh việc kiểm tra các hạng mục bên trong khu di tích và hoạt động chuyên môn, nghiệp vụ, cần mở rộng ra khu vực bên ngoài, hành lang bảo vệ di tích, quan tâm đến cảnh quan, những dấu hiệu, biểu hiện xâm hại, các hoạt động văn hóa, dân sinh liên quan, ảnh hưởng đến đình Linh Đàm. Trong công tác kiểm tra cần đẩy mạnh việc sử dụng những công cụ, phương thức hiện đại,

ứng dụng tiên bộ của khoa học, công nghệ để nâng cao hiệu quả, chất lượng công việc.

Ban kiểm tra cần phối hợp chặt chẽ với bộ phận đã thực hiện công tác kiểm kê tại di tích đình Linh Đàm, Ban Giám sát đầu tư cộng đồng của phường, cộng đồng dân cư Tổ dân phố số 12 để có thêm thông tin, cách nhìn nhận khách quan; phối hợp, tham gia và tư vấn của các chuyên gia, nhà nghiên cứu, nghệ nhân có trình độ, kiến thức, hiểu biết liên quan đến đình Linh Đàm, qua đó đưa ra được đánh giá, kết quả thanh tra, kiểm tra sát thực hơn.

Bên cạnh đó, phường Hoàng Liệt cần chỉ đạo bộ phận thường trực, tham mưu cho công tác kiểm tra phải thường xuyên cập nhật các đường lối, chủ trương của Đảng, Nhà nước; văn bản, hướng dẫn của cơ quan cấp trên về chuyên môn, nghiệp vụ; các văn bản, kế hoạch, đề án liên quan đến di tích cấp quốc gia đình Linh Đàm...; qua đó có những đề xuất, tham mưu hiệu quả hơn đối với cấp trên.

3.3.2. Nhóm giải pháp về nâng cao trình độ chuyên môn, nghiệp vụ của những thành phần tham gia chỉ đạo, tổ chức và thực hiện công tác quản lý

Hiện nay, có một thực trạng tại địa phương là trình độ chuyên môn của những người làm công tác văn hóa chưa đáp ứng yêu cầu thực tiễn. Văn hóa là một ngành đa lĩnh vực, chứa đựng cả những yếu tố vật thể và phi vật thể, mang tính đặc thù cao, nên việc quản lý gặp rất nhiều khó khăn. Cán bộ văn hóa chưa đủ năng lực, thể mạnh để giải quyết những hiện tượng văn hóa mới, những vấn đề nảy sinh có tính phức tạp trong hoạt động văn hóa ở cơ sở. Công tác tổ chức bộ máy quản lý có ý nghĩa then chốt, chi phối toàn bộ hoạt động bảo tồn và phát huy giá trị vốn có của di tích. Nâng cao chất lượng nguồn nhân lực làm công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa trên địa bàn Thủ đô, chú trọng xây dựng đội ngũ thợ

lãnh nghề tham gia các hoạt động bảo quản, tu bổ, tôn tạo di tích lịch sử, văn hóa. Định kỳ tổ chức tập huấn, cập nhật kiến thức pháp luật liên quan cho cán bộ cơ sở, các ban quản lý di tích cũng như những người trực tiếp tham gia trông coi, bảo vệ di tích. Tăng cường kiểm tra hiện trạng các di sản văn hóa trên địa bàn Thủ đô, kiện toàn ban quản lý di tích, gắn trách nhiệm của tổ chức, cá nhân khi xảy ra sai phạm.

Chính sách đãi ngộ thích hợp cho cán bộ văn hóa các cấp, đặc biệt những người hoạt động trong các khu vực đặc thù cũng là vấn đề cần được các cấp, ngành quan tâm. Có chính sách thu hút người có trình độ cao trong lĩnh vực văn hóa, học sinh, sinh viên về công tác tại địa phương. Chính sách khen thưởng, tôn vinh những cán bộ làm công tác văn hóa... Những chính sách này sẽ góp phần nâng cao hiệu quả hoạt động của ngành văn hóa cũng như giữ chân lâu dài những người này công tác trong ngành.

Trước hết, địa phương cần xây dựng kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng nhân lực hiện đang đảm nhiệm công tác quản lý, bảo tồn, tôn tạo DSVH ở các cấp, nhằm nâng cao trình độ chuyên môn, cập nhật, tiếp thu những kiến thức mới để áp dụng vào việc quản lý di tích trong thời kỳ hội nhập quốc tế. Đối với quận Hoàng Mai hiện nay, nhân lực tại Phòng VH-TT chỉ có 02 lãnh đạo, 03 nhân viên, số lượng nhân lực không đảm bảo cho khối lượng công việc nên thường xuyên bị quá tải. Vì vậy, UBND quận Hoàng Mai cần có những kế hoạch tuyển dụng thêm cán bộ, công chức tham gia vào công việc của phòng VH-TT. Đặc biệt, phải tuyển dụng những người có trình độ chuyên môn, nghiệp vụ được đào tạo đúng ngành, nghề, có phẩm chất đạo đức lòng yêu nghề, nhiệt tình với công việc. Đối với lãnh đạo cần đưa ra các quy định, quy chế đối với cán bộ công chức trong quá trình làm việc đồng thời phân công trách nhiệm rõ ràng, đúng bằng cấp chuyên môn tránh chồng chéo làm giảm hiệu quả công việc.

UBND phường Hoàng Liệt cần xây dựng đội ngũ cán bộ làm công tác bảo vệ và phát huy giá trị DSVH; công chức phải là người có trình độ, năng lực chuyên môn phù hợp, có lòng nhiệt huyết, có kiến thức pháp luật để nghiên cứu, bảo vệ và phát huy giá trị di tích đình Linh Đàm đạt hiệu quả cao nhất. Vì vậy, UBND phường Hoàng Liệt cần xây dựng đội ngũ cán bộ đủ về số lượng, đảm bảo chất lượng, trình độ chuyên môn, nghiệp vụ đủ sức đảm đương nhiệm vụ được giao. Cán bộ làm công tác văn hóa chịu trách nhiệm quản lý di tích trên địa bàn thị trấn, ngoài các chuyên ngành về văn hóa cần được tập huấn về kiến thức ngành bảo tồn-bảo tàng, du lịch, trang bị kiến thức về Luật Di sản văn hóa, kiến trúc....

Cán bộ cơ sở cần được rà soát lại trình độ, văn bằng, độ tuổi, sự am hiểu về di tích để phân công công việc đúng người, đúng nhiệm vụ phù hợp với yêu cầu nhiệm vụ được giao. Sau đó, tiến hành đào tạo, tập huấn các kiến thức chuyên môn, nghiệp vụ trong lĩnh vực quản lý di tích, tạo điều kiện cho cán bộ theo học các khóa học bồi dưỡng nâng cao nghiệp vụ do huyện, thành phố tổ chức. Tạo mọi điều kiện để cán bộ tự giải quyết và định hướng được vấn đề, tìm tòi các tài liệu liên quan đến di tích, đến công tác quản lý di tích nhằm mục đích tham mưu tốt cho chính quyền địa phương giải quyết những vấn đề, những phát sinh trong quá trình quản lý di tích.

Để có nguồn nhân lực tốt, các cấp chính quyền cần coi trọng công tác đào tạo nguồn nhân lực. Hằng năm, Sở Văn hóa và Thể thao thành phố Hà Nội, Phòng VH-TT quận Hoàng Mai cần thường xuyên tổ chức các buổi tập huấn, học tập kinh nghiệm quản lý tại các khu di tích có mô hình quản lý đạt hiệu quả trên địa bàn thành phố để cho cán bộ quản lý cấp cơ sở tham gia và học tập kinh nghiệm quản lý. Công tác tập huấn nên diễn ra tại di tích cụ thể trên địa bàn, để buổi tập huấn sinh động, đạt kết quả cao, đánh giá được tình trạng xuống cấp, ưu, khuyết điểm trong quá trình quản

lý, tu bổ, tôn tạo và từ đó đề ra những giải pháp phù hợp để quản lý di tích và người dự cũng có thể áp dụng được vào công tác quản lý tại địa phương mình. Công tác tập huấn nên chia nhỏ, phân theo từng cụm, phân theo cấp xếp hạng, phân theo lịch sử hình thành và quá trình thờ tự để các cơ sở tham dự thảo luận, chia sẻ những ưu điểm, khó khăn, vướng mắc trong quá trình quản lý để giảng viên hướng dẫn có thể cầm tay chỉ việc cho cấp cơ sở trong quá trình quản lý.

Trong công tác quản lý, vấn đề nhân sự có yếu tố then chốt nên ngoài việc phát triển đội ngũ làm công tác quản lý thì cần phải có sự vào cuộc của quần chúng Nhân dân. Bởi di sản văn hóa là tài sản chung của nhân dân, mọi công dân đều có quyền sử dụng, khai thác và phát huy giá trị di tích phục vụ cho mục đích văn hóa lành mạnh. Cần triển khai các kế hoạch, quản lý di tích, quản lý các hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo tại di tích nhằm định hướng, vận động cho nhân dân tham gia và giám sát và bảo vệ di tích. Việc trao quyền cho cộng đồng dân cư chủ động trong việc quản lý di tích, bầu chọn người tham gia vào ban trị sự quản lý trực tiếp di tích đình Linh Đàm cũng làm cho người dân cảm thấy quyền làm chủ của mình từ đó tạo niềm tự hào, có ý thức trách nhiệm đối với di tích. Xây dựng cơ chế hợp tác chung tay giữa cộng đồng, doanh nghiệp, tiểu thương và chính quyền địa phương trong việc quản lý di tích quốc gia đình Linh Đàm. Giải quyết hài hòa các mối quan hệ giữa trách nhiệm và lợi ích của nhân dân, lợi ích của cộng đồng trong vấn đề quản lý, chống xâm lấn di tích.

Cần có chế độ, hỗ trợ cho những người trực tiếp quản lý di tích nhằm động viên, khuyến khích họ tham gia tích cực vào hoạt động quản lý, có tinh thần tự giác, trách nhiệm cao trong hoạt động bảo tồn, phát huy giá trị của di tích tại địa phương. Đặc biệt là quan tâm đào tạo nguồn nhân lực quản lý thay thế, nguồn nhân lực am hiểu về di tích để đào tạo làm thuyết

minh viên cho di tích; có cơ chế chính sách để giữ đội ngũ nhân sự này phát triển ổn định và hoạt động lâu dài nhằm phát triển tiềm năng du lịch tâm linh tại địa phương. Bên cạnh đó cần có chính sách động viên, khuyến khích cho những tập thể, cá nhân, cộng đồng dân cư tham gia tích cực vào công tác quản lý di tích bằng những hình thức khen thưởng thường xuyên hoặc đột xuất để các cá nhân, cộng đồng dân cư thấy được sự quan tâm, ghi nhận của chính quyền địa phương đối với những đóng góp của mình trong công tác quản lý di tích; đồng thời có chế tài xử phạt những hành vi vi phạm gây thiệt hại tới di tích.

Chính quyền địa phương cần phát huy tối đa vai trò, năng lực, trách nhiệm, sự chủ động của các thành viên Ban quản lý DTLSVH ở quận, đề cao việc nâng cao chất lượng, hiệu quả, phối hợp chặt chẽ trong công tác quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị của di tích quốc gia đình Linh Đàm.

3.3.3. Công tác tu bổ, tôn tạo, khai thác tương xứng với điều kiện cơ sở vật chất mới

Để làm tốt và nâng cao được hiệu quả, chất lượng công tác tổ chức, chỉ đạo các hoạt động bảo vệ, phát huy giá trị di tích đình Linh Đàm, các cấp quản lý cần quán triệt việc triển khai, thực hiện nghiêm túc chủ trương, đường lối, pháp luật của Đảng, Nhà nước về văn hóa nói chung, DSVH và DTLSVH nói riêng. Đặc biệt, các cấp quản lý cần tiếp tục thực hiện và hoàn thành Chương trình Bảo tồn và phát huy bền vững giá trị di sản văn hóa Việt Nam giai đoạn 2021-2025, đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt theo Quyết định số 1230/QĐ-TTg; Chiến lược phát triển văn hóa đến năm 2030, đã được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt theo Quyết định số 1909/QĐ-TTg; những nội dung đã được Tổng Bí thư Nguyễn Phú Trọng quán triệt trong Hội nghị văn hóa toàn quốc năm 2021. Tiếp đến, căn cứ những chủ trương, nội dung, nhiệm vụ, giải pháp đã được đề ra, lãnh đạo,

quản lý cần chỉ đạo các cơ quan, đơn vị có liên quan nghiên cứu kỹ lưỡng, cụ thể hóa thành công việc, kế hoạch, phương thức, mục đích thực hiện, thời gian nghiệm thu kết quả thực tế; tránh tình trạng việc chỉ đạo, tổ chức, triển khai, thực hiện và kết quả công việc đều mang tính chất “chung chung”...

Từ những nội dung đã nêu trên, chúng tôi thấy, bên cạnh việc quán triệt, nghiên cứu, triển khai chủ trương, đường lối của Đảng, Nhà nước, chiến lược, chương trình của Chính phủ, kế hoạch của cấp trên, phường Hoàng Liệt cần tập trung tổ chức, chỉ đạo việc tiến hành, thực hiện các hoạt động, công việc cụ thể, thiết thực cho bảo vệ và phát huy giá trị của di tích đình Linh Đàm; khắc phục những hạn chế đang tồn tại; nâng cao hiệu quả, chất lượng việc tổ chức, chỉ đạo các hoạt động; nghiên cứu, đề xuất các phương thức mới phù hợp với pháp luật Việt Nam, truyền thống và thực tiễn của địa phương... Theo chúng tôi, hiện nay công tác tổ chức, chỉ đạo các hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị di tích đình Linh Đàm cần có giải pháp cho một số công việc như: Bảo vệ di tích và sản phẩm văn hóa; kiểm kê, tu bổ, tôn tạo.

Về bảo vệ di tích và sản phẩm văn hóa: Để đảm bảo sự bền vững trong bảo vệ, phát huy giá trị của di tích, phường Hoàng Liệt cần đề xuất các cấp có thẩm quyền thành lập Tổ bảo vệ chuyên trách. Tổ bảo vệ có nhiệm vụ đảm bảo an ninh, trật tự toàn bộ khu vực đình, hành lang bảo vệ và những công trình liên quan đến hoạt động văn hóa của di tích; nhắc nhở và xử lý những vi phạm liên quan đến đất đai, không gian, cảnh quan, môi trường của khu di tích; báo cáo, phản ánh kịp thời đến cơ quan chức năng những dấu hiệu vi phạm đến an ninh, trật tự, ngoài thẩm quyền của Tổ bảo vệ; phối hợp chặt chẽ với cộng đồng dân cư tổ dân phố số 12 trong việc tổ chức các hoạt động tín ngưỡng, tôn giáo, bảo vệ cổ vật, đồ dùng, vật dụng, phòng cháy, chữa cháy của đình; kiểm tra, giám sát việc đưa đồ vật ra và

vào khu di tích, kịp thời báo cáo cấp trên những tình huống khó xử, hoặc chưa biết rõ...

Bên cạnh việc thành lập Tổ bảo vệ chuyên trách, phường Hoàng Liệt cần tổ chức, chỉ đạo cộng đồng dân cư tổ dân phố 12 xây dựng Đội tự quản, trên cơ sở tinh thần xung phong, tình nguyện của người dân tham gia bảo vệ di tích đình Linh Đàm. Đội tự quản sẽ phối hợp với Tổ bảo vệ tham gia hỗ trợ các hoạt động bảo vệ an ninh, trật tự đã nêu ở trên; đồng thời thay mặt cho nhân dân giám sát việc thực hiện nhiệm vụ của các đơn vị chức năng và tổ chức đã được phân công.

Để hỗ trợ và đảm bảo cho công tác bảo vệ di tích đình Linh Đàm đạt hiệu quả, chất lượng cao, phường Hoàng Liệt cần tổ chức, chỉ đạo việc thiết lập hệ thống camera an ninh, hệ thống phòng cháy, chữa cháy cho cả di tích và hành lang bảo vệ di tích, ứng dụng khoa học, công nghệ trong các hoạt động. Đồng thời, căn cứ pháp luật, quy định của Nhà nước, phường Hoàng Liệt cần tổ chức, chỉ đạo việc xây dựng nội quy, quy định các hoạt động tại các di tích trên địa bàn phường trong đó có đình Linh Đàm.

Đặc biệt, chính quyền phường Hoàng Liệt, các đơn vị chức năng, tổ chức được phân công nhiệm vụ cần phối hợp chặt chẽ, động viên cộng đồng dân cư tổ dân phố số 12, nhất là những hộ gia đình ở sát di tích nâng cao tinh thần cảnh giác, tham gia giám sát và bảo vệ; giữ gìn an ninh, trật tự, phòng chống cháy nổ tại di tích đình Linh Đàm đặc biệt là trong những ngày lễ hội; phòng ngừa đấu tranh trấn áp tội phạm, bài trừ các hủ tục mê tín dị đoan trong và ngoài khu di tích; bảo vệ các đồ thờ tự, tượng phật, cổ vật, đồ dùng, vật dụng, tiền công đức; giữ gìn vệ sinh, bảo vệ môi trường, chống xâm hại không gian, cảnh quan của di tích. Phường Hoàng Liệt cần tổ chức, chỉ đạo việc triển khai cho các hộ dân sống gần di tích tình nguyện ký cam kết về đảm bảo an ninh, trật tự, đảm bảo môi trường, cảnh quan,

chống xâm lấn không gian, đất đai hành lang bảo vệ và khu vực đình; đồng thời tình nguyện tham gia công tác bảo vệ an ninh, trật tự và các sản phẩm văn hóa của di tích quốc gia đình Linh Đàm.

Về kiểm kê, tu bổ, tôn tạo: Công tác kiểm kê di tích đình Linh Đàm cần phải đề cao tính tổng thể, toàn diện, chặt chẽ, thường xuyên. Qua đó, kịp thời phát hiện những biến động về tài sản, đánh giá sự biến đổi của các hạng mục, cổ vật, sản phẩm văn hóa trong khu di tích, giúp cho công tác quản lý đạt hiệu quả, chất lượng cao hơn.

Để nâng cao hiệu quả, chất lượng của công tác tu bổ, tôn tạo di tích đình Linh Đàm, trước hết cần đề cao việc nghiên cứu, đánh giá đúng hiện trạng của di tích, những hạng mục cần sửa chữa, thay thế, xây mới để lập kế hoạch, dự án. Ngay ở công đoạn đầu tiên này cần phải có sự đồng hành và tư vấn của các chuyên gia, nhà khoa học chuyên sâu về các hạng mục cần đề xuất tu bổ, tôn tạo. Đặc biệt, trước khi tiến hành tu bổ, tôn tạo cần phải tổ chức tuyển chọn đội ngũ nghệ nhân, thợ trực tiếp thi công, sửa chữa các hạng mục liên quan đến đặc trưng, giá trị lịch sử, văn hóa, nghệ thuật của di tích. Trong quá trình tu bổ, tôn tạo di tích đình Linh Đàm, bên cạnh việc tổ chức, chỉ đạo, quán triệt thực hiện đúng kế hoạch, dự án đã được phê duyệt, bộ phận có trách nhiệm vẫn cần phối hợp chặt chẽ với các chuyên gia, nhà khoa học tham gia giám sát và tư vấn cho những người đang trực tiếp thi công. Việc tu bổ, tôn tạo cần đảm bảo giữ gìn, phục hồi các yếu tố văn hóa mang tính “nguyên gốc” của di tích, gắn bó mật thiết với văn hóa truyền thống của địa phương.

Trong quá trình xây dựng kế hoạch, đề án, tiến hành tu bổ, tôn tạo di tích quốc gia đình Linh Đàm, chính quyền địa phương cần tổ chức để nhân dân tham gia đóng góp ý kiến, giám sát chặt chẽ các hoạt động; các cấp

lãnh đạo, bộ phận chức năng cần lắng nghe, tiếp thu ý kiến của người dân, kịp thời có những điều chỉnh cần thiết trong việc tu bổ, tôn tạo.

Bảo tồn và phát huy giá trị của di tích đình Linh Đàm gắn với phát triển du lịch. Có thể nói, DSVH nói chung, DTLSVH nói riêng là một trong những đối tượng quan trọng của du lịch. Việc bảo tồn, phát huy giá trị của DSVH và phát triển du lịch dường như có mối quan hệ khăng khít với nhau. Du lịch sẽ tạo động lực thúc đẩy các hoạt động bảo tồn, phát huy giá trị và “tạo sức sống” cho DSVH. Ngược lại, chính việc làm tốt công tác bảo tồn, phát huy DSVH sẽ tạo đà để du lịch phát triển hơn. Điều này cũng đã được Đảng, Nhà nước quán triệt và đưa ra các đường lối, chủ trương, định hướng.

Bên cạnh đó, phường Hoàng Liệt có thể đề xuất với cấp có thẩm quyền xây dựng liên kết các di tích của quận Hoàng Mai thành *mạng lưới di tích lịch sử văn hóa*. Theo nghiên cứu, tìm hiểu của chúng tôi, địa bàn quận Hoàng Mai có 56 di tích, trong đó có 21 di tích là di tích cấp quốc gia. Cùng với đó, như đã giới thiệu về lịch sử lễ hội truyền thống nơi đây, lễ hội nguyên gốc được tổ chức tại 5 xã 7 làng tại địa phương. Vì vậy, cũng cần có sự kết nối trở lại để không gian sinh hoạt cộng đồng liên kết này được tái tổ chức hoặc được lưu giữ theo hình thức mới mà vẫn tôn trọng phương thức tổ chức của mỗi nơi sau khi tách.

3.3.4. Công tác tuyên truyền về giá trị, ý nghĩa văn hóa, lịch sử của di tích cần được đẩy mạnh và mở rộng với đối tượng

Trước hết, phường Hoàng Liệt cần đẩy mạnh công tác tuyên truyền, giáo dục nhằm nâng cao nhận thức của cộng đồng về bảo vệ và phát huy di tích. Việc tuyên truyền về công tác bảo tồn các di sản văn hóa trong đó có đình Linh Đàm là giải pháp mang tính hiệu quả và phù hợp nhất trong bối cảnh công nghiệp hóa, đô thị hóa đang diễn ra trên địa phương Hoàng Liệt. Vì vậy, công tác tuyên truyền được đặt lên hàng đầu bởi tính hiệu quả của

công tác tuyên truyền sẽ tạo điều kiện nâng cao vốn hiểu biết cho người dân, để người dân hiểu rõ những giá trị văn hóa, lịch sử của di tích, trân trọng và tích cực tham gia vào hoạt động quản lý phát huy các giá trị đó trong đời sống cộng đồng.

Để công tác tuyên truyền đạt hiệu quả, chính quyền phường Hoàng Liệt cần xây dựng nội dung tuyên truyền pháp luật về di tích một cách ngắn gọn, dễ hiểu, dễ nhớ, thể hiện ở nhiều hình thức khác nhau, phù hợp với từng đối tượng cụ thể. Muốn làm được điều đó, BQL di tích quận Hoàng Mai cần cung cấp những tài liệu về di tích, sưu tầm các tư liệu về tích, giải thích được ý nghĩa, nguồn gốc của di tích, lễ hội và các nghi thức thờ cúng đang diễn ra hàng năm tại di tích để bộ phận văn hóa xã có thể viết bài và dựa vào đó để sáng tác những mẫu kịch hay, những câu chuyện truyền tải nội dung về pháp luật quản lý và phát huy di sản văn hóa, thể hiện được “tính thiêng” của di tích để tạo ra được nét riêng trong những nét chung của di tích quốc gia nhằm thu hút du khách thập phương đến tham quan.

Bên cạnh đó, phường Hoàng Liệt cần tổ chức các buổi nói chuyện chuyên đề, mời các chuyên gia nghiên cứu lịch sử địa phương hoặc nghiên cứu chuyên sâu về đình, đền, chùa trao đổi với nhân dân trên địa bàn về truyền thống văn hóa của cha ông, về Chu Văn An và thần Bảo Ninh Vương, tục thờ cá không đầu, cắt khúc, những truyền thuyết về các nhân vật, những phong tục tập quán của 5 làng quanh đó mà trung tâm là đình Linh Đàm đã tạo thành những truyền thống văn hóa tốt đẹp được truyền lại bao đời nay mà con cháu phải có ý thức giữ gìn và phát huy.

Công tác tuyên truyền phải được thực hiện dưới nhiều hình thức khác nhau như: tuyên truyền trên hệ thống loa truyền thanh, pano, áp phích, trên các trang thông tin điện tử. Sử dụng Youtube, Google, Facebook, Zalo... để đăng tải các video, bài viết, hình ảnh quảng bá về di tích đình Linh Đàm và

lễ hội truyền thống của di tích. Sự phát triển của khoa học công nghệ là điều kiện thuận lợi để ứng dụng công nghệ thông tin vào hoạt động bảo tồn di tích đình Linh Đàm. Ban trông coi, chăm sóc di tích có thể xây dựng website, tạo trang facebook riêng của di tích để quảng bá hình ảnh hiệu quả hơn. Dùng các phương tiện này để truyền tải nội dung, tạo diễn đàn trao đổi văn hóa, lịch sử, kết nối với các chuyên gia trong lĩnh vực bảo tồn, bảo tàng; từ đó xin ý kiến góp ý xây dựng trong các hoạt động quản lý của di tích.

Bên cạnh công tác tuyên truyền cần giáo dục ý thức bảo tồn giá trị bản sắc dân tộc trong môi trường giáo dục học đường tại các trường học trên địa bàn phường Hoàng Liệt và quận Hoàng Mai, từ đó thôi thúc niềm tự hào của thế hệ trẻ - chủ nhân tương lai của đất nước, chủ nhân tương lai của các DTLSVH. Ban Tuyên giáo cần đẩy nhanh công tác phối hợp với phòng giáo dục, UBND các phường tổ chức biên soạn và in ấn sách giới thiệu về các di tích lịch sử văn hóa được xếp hạng trên địa bàn huyện và đưa vào giảng dạy tại các trường học trên địa bàn quận Hoàng Mai. Từ đó, phát huy thế hệ trẻ trong công tác bảo tồn và gìn giữ di tích đình làng trên địa bàn thành phố Hà Nội.

Các hoạt động, sự kiện văn hóa tại di tích nên được lồng ghép với các trò chơi dân gian để Nhân dân có ý thức giữ gìn, phát huy vốn tinh hoa văn hóa, tránh hiện tượng vi phạm di tích do thiếu hiểu biết dẫn đến những biến dạng những tập tục cổ truyền quý giá của văn hóa dân tộc. Loại bỏ những hủ tục mê tín dị đoan xảy ra trong phạm vi lễ hội đình Linh Đàm. Việc khôi phục và tổ chức lễ rước mang một bản sắc riêng thu hút được đông đảo quần chúng nhân dân tham gia hưởng ứng.

Phối hợp với các nhà nghiên cứu, các nhà văn, nhà báo, xuất bản các ấn phẩm liên quan đến di tích đình Linh Đàm để mọi người biết đến di tích nhiều hơn. Thông qua các công trình nghiên cứu về đình, ban văn hóa của

phường Hoàng Liệt cần đẩy mạnh công tác nghiên cứu và xuất bản các ấn phẩm, quảng bá trên phương tiện thông tin đại chúng và phát vào các dịp lễ hội để nhân dân và du khách thập phương hiểu rõ hơn về giá trị di tích.

Nội dung và hình ảnh điểm đến được thiết kế gắn với việc quảng bá về các di tích, đẩy mạnh hoạt động kết nối di tích với hoạt động du lịch. Các cơ quan quản lý di tích và các cơ quan quản lý, các doanh nghiệp du lịch cần phải phối hợp, đẩy mạnh công tác thông tin, tuyên truyền, quảng bá trên các phương tiện thông tin đại chúng, xây dựng các tour du lịch gắn với các di tích trên địa bàn thành phố Hà Nội, xây dựng website liên kết giữa các điểm di tích để cung cấp thông tin cho khách du lịch, đồng thời chú trọng xây dựng những sản phẩm dịch vụ du lịch gắn với nội dung lịch sử của mỗi di tích.

Công tác tuyên truyền nâng cao nhận thức của các cấp, ngành, nhân dân trên địa bàn phường trong việc chấp hành các văn bản pháp luật của nhà nước về di tích cần được triển khai rộng rãi, không chỉ nhóm người tham gia quản lý. Phối hợp chặt chẽ với các ngành, đoàn thể đặc biệt là các nhà trường trong hoạt động ngoại khóa, các phong trào thi đua “Xây dựng tổ dân phố văn hóa, đô thị văn minh”, “xây dựng trường học thân thiện, học sinh tích cực”... Tập trung vào các nội dung tìm hiểu lịch sử hình thành, giá trị lịch sử và nhận chăm sóc các di tích lịch sử văn hóa ở địa bàn phường Hoàng Liệt. Đồng thời ban hành các văn bản phối hợp, chỉ đạo, hướng dẫn các phường thực hiện tốt công tác quản lý di tích.

Phường Hoàng Liệt cần xây dựng kế hoạch, tổ chức các cuộc thi tìm hiểu về di tích, tìm hiểu về quá trình hình thành, về lịch sử và các giá trị truyền thống, xây dựng thành các tiết học trong các môn lịch sử địa phương để giáo dục truyền thống cho thế hệ trẻ; làm mới các bảng giới thiệu về di tích, nội quy, quy chế bảo vệ di tích, bộ quy tắc ứng xử nơi công cộng thống nhất theo quy định của thành phố Hà Nội nhằm giúp nhân dân hiểu

rõ hơn về nguồn gốc di tích, ứng xử nơi công cộng văn minh, lịch sự; bổ sung các biển chỉ dẫn đường đến di tích tại các nút giao thông từ Nguyễn Xiển vào khu di tích. Tham mưu các cấp chính quyền ứng dụng công nghệ thông tin, công nghệ số, xây dựng cơ sở dữ liệu quản lý và bảo tồn, khai thác, phát huy các giá trị của di tích tạo thành sản phẩm du lịch văn hóa hấp dẫn, kết nối với Hà Nội và các phường, quận, xây dựng các chương trình du lịch văn hóa tâm linh để du khách đến thăm viếng khu di tích quốc gia góp phần thúc đẩy kinh tế, xã hội phát triển bền vững. Phối hợp với các cấp, các ngành ứng dụng công nghệ thông tin để số hóa các hiện vật có trong di tích, xây dựng kho cơ sở dữ liệu về hiện vật đang được lưu giữ, bảo quản tại di tích quốc gia đình Linh Đàm.

Đặc biệt, phường Hoàng Liệt cần xây dựng kế hoạch tổ chức các cuộc hội thảo, tọa đàm mang tính chuyên sâu với nội dung tìm hiểu, đánh giá thực trạng công tác quản lý di tích lịch sử văn hóa cấp quốc gia trong giai đoạn hội nhập; đánh giá công tác quản lý di tích đình Linh Đàm, tìm hiểu các giá trị lịch sử, văn hóa, nghệ thuật, tính thiêng của di tích.

Một điểm mới, sáng tạo trong công tác tuyên truyền là mô hình Số hoá các di tích lịch sử, nằm trong chuỗi hoạt động Chuyển đổi số trong quảng bá di tích lịch sử - Văn hóa phường Hoàng Liệt. Đoàn thanh niên phường Hoàng Liệt nhận thấy rằng trên địa bàn phường có các địa điểm di tích lịch sử, Đền, Đình, Chùa và Miếu. Phường Hoàng Liệt trở thành một địa điểm tâm linh cho các du khách thập phương để thăm quan, thờ tự, cầu may mắn. Nhằm quảng bá rộng rãi đến các du khách về các thông tin tại các di tích lịch sử trên địa bàn phường và cũng làm cầu nối đưa các Di tích lịch sử - văn hóa đến gần hơn với cộng đồng, đóng góp tích cực vào quá trình bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa, đưa di sản văn hóa trở thành sản phẩm của du lịch, phát triển kinh tế - xã hội và góp phần quảng bá hình ảnh quê hương Hoàng Liệt. Đoàn Thanh niên phường Hoàng Liệt thể hiện tinh thần tiên

phong, xung kích, tình nguyện, sáng tạo của tuổi trẻ chung tay tham gia chuyển đổi số, bảo tồn văn hóa, gìn giữ các giá trị truyền thống cách mạng của quê hương thông qua việc lắp đặt mã phản hồi nhanh (Quick response hay viết tắt là QR Code), các hình ảnh, nội dung đều được phiên dịch song ngữ Việt - Anh.

(Chi tiết về mô hình được giới thiệu phần phụ lục của luận văn)

Cùng với việc đổi mới về phương thức tuyên truyền ứng dụng công nghệ, tác giả đề xuất mở rộng đối tượng tuyên truyền đến với thiếu nhi, cụ thể là học sinh khối Tiểu học, THCS trên địa bàn phường. Hiện nay, theo tác giả nắm bắt, việc tuyên truyền giáo dục tới khối thanh niên trên địa bàn phường được các cấp ngành trong phường thực hiện tốt, có hiệu quả khi thanh niên tham gia tích cực vào công tác bảo tồn và tổ chức lễ hội tại đình Linh Đàm. Tuy nhiên, cần có phương án đưa công tác tuyên truyền giáo dục đến với khối thiếu niên, nhi đồng. Trong khuôn khổ luận văn, tác giả đề xuất đưa nội dung giới thiệu về di tích lịch sử, văn hoá truyền thống địa phương vào chương trình sinh hoạt chào cờ đầu tuần của các trường Tiểu học, Trung học cơ sở. Các em học sinh đã được giới thiệu thường xuyên về những di tích lịch sử tiêu biểu của Thủ đô như: Hoàng Thành Thăng Long, Văn Miếu - Quốc Tử Giám, Chùa Trấn Quốc... nhưng chưa nhiều địa phương đưa di tích của chính địa phương mình vào nội dung tuyên truyền cho học sinh. Đây là nội dung tuyên truyền, giáo dục truyền thống có tính thực tiễn cao vì những di tích của địa phương sẽ gần nơi các em sinh sống và học tập, có thể cũng là nơi các em gắn bó lâu dài.

3.3.5. Công tác tổ chức lễ hội

Như đã trình bày tại chương 2, công tác tổ chức lễ hội đình Linh Đàm hiện nay đã bị rút ngắn gọn về cả quy mô và thời gian tổ chức so với trước đây. Lý do chính là việc không duy trì lễ hội của 5 xã 7 làng mà các địa phương chủ động có hoạt động thờ cúng và lễ hội riêng nên quy trình lễ

rước cũng không còn được như trước. Trước đây khi tổ chức hội dân làng từ khắp mọi miền đổ về dự hội tấp nập thì ngày nay chỉ có người trong làng tham gia. Việc thời lượng và quy mô thu hẹp cũng có thể coi là sự thay đổi thông thường, phù hợp với những biến đổi của cuộc sống. Tuy vậy, sự giản lược đó lại dẫn đến thực trạng là kịch bản lễ hội không theo hướng dẫn hay quy trình cụ thể nào. Khi tổ chức hội các bộ lão cũng chỉ dựa trên tri thức dân gian và giản lược các bước.

Cùng với đó, đối tượng tham gia trực tiếp vào các quy trình đa số là người cao tuổi trong làng. Lứa thanh niên tham gia tích cực vào công tác hậu cần, hỗ trợ nhưng chưa đảm bảo tính kế thừa. Trong quá trình khảo sát, điền dã, tác giả nhận thấy có sự tham gia hỗ trợ của người dân làng kế cận (màn biểu diễn trống hội, múa lân sư rồng...). Đây có thể là phương án tạm thời để đảm bảo chất lượng nghệ thuật khi khó khăn về con người, nhất là nhóm yêu cầu sức khỏe và độ nhanh nhạy, tuy nhiên cũng dẫn đến sự pha trộn màu sắc đặc trưng các địa phương với nhau. Trước mắt, với độ tuổi và số lượng người dân tham gia như vậy, ngoài việc vận động thanh niên tại làng Linh Đàm trực tiếp tham gia, cũng cần nghiên cứu về sự kết hợp tổ chức các địa phương lân cận (như đã trình bày tại mục trên), để lưu giữ và tái hiện lại hình thức sinh hoạt nguyên gốc của 5 xã 7 làng. Phòng Quản lý các di tích của quận Hoàng Mai cũng nên có những đề xuất để nghiên cứu hoàn thiện kịch bản tổ chức lễ hội đình Linh Đàm để người dân có thể thực hiện một cách đầy đủ thể hiện được những giá trị văn hóa phi vật thể quý giá của lễ hội đình Linh Đàm - là tinh thần của di tích, giúp cho di tích có sức sống mạnh mẽ hơn trong đời sống tinh thần của người dân Linh Đàm.

Tiểu kết

Trên cơ sở lý luận và thực tiễn, định hướng của Trung ương, cơ quan chức năng, các cấp chính quyền địa phương, chúng tôi tiến hành nghiên cứu

các giải pháp để góp phần nâng cao hiệu quả, chất lượng quản lý, bảo tồn và phát huy giá trị của di tích quốc gia đình Linh Đàm. Giải pháp chú trọng tập trung vào các nội dung về chiến lược, quy hoạch, kế hoạch, chính sách, văn bản quản lý; nhân lực và nâng cao vai trò của các chủ thể quản lý; tổ chức, chỉ đạo các hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị của di tích; phát triển du lịch gắn với bảo tồn và phát huy giá trị của di tích; truyền thông, giáo dục, nghiên cứu khoa học; huy động các nguồn lực và xã hội hóa; tổ chức, chỉ đạo công tác tuyên dương, khen thưởng, xử lý vi phạm, kiểm tra, giám sát.

Với những giải pháp đã đưa ra ở trên, tác giả luận văn hy vọng có thể đóng góp một phần nhỏ trong việc hoàn thiện, nâng cao hiệu quả, chất lượng quản lý di tích quốc gia đình Linh Đàm, bảo tồn và phát huy được các giá trị văn hóa truyền thống quý báu mà cha ông đã để lại.

KẾT LUẬN

Qua nghiên cứu cho thấy, quản lý văn hóa nói chung, quản lý DSVH, DTLSVH nói riêng là vấn đề đã và đang được Đảng, Nhà nước, cơ quan chức năng, các địa phương, nhà khoa học quan tâm, chỉ đạo, nghiên cứu, thực hiện trên cả phương diện pháp luật, lý luận và thực tiễn. Trên phương diện pháp luật của Việt Nam, DTLSVH là một bộ phận của DSVH, vì vậy việc quản lý DTLSVH phải bám sát các nội dung quản lý nhà nước về DSVH. Về phương diện lý luận, từ sự nghiên cứu, tổng hợp quan điểm, khái niệm của các công trình, nhà khoa học đã cho thấy, quản lý DTLSVH là hoạt động hướng tới việc bảo tồn, gìn giữ các di tích chống lại sự tàn phá của thiên nhiên, con người. Từ đó thực hiện các hình thức khai thác, phát huy có hiệu quả di tích góp phần vào sự phát triển kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội của đất nước. Nhìn từ phương diện thực tiễn, quản lý DTLSVH là hoạt động của cơ quan các cấp và cộng đồng thực hiện việc quản lý, bảo tồn, phát huy các giá trị của DTLSVH, góp phần vào sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Đình Linh Đàm là di tích kiến trúc - nghệ thuật cấp quốc gia, được Nhà nước xếp hạng và cấp bằng công nhận năm 1996. Đây là di tích được hình thành từ lâu đời và chứa đựng nhiều giá trị quý báu về lịch sử, văn hóa, nghệ thuật. Trải qua nhiều biến cố, thăng trầm của lịch sử dân tộc, đình Linh Đàm vẫn trường tồn và trở thành niềm tự hào của người dân nơi đây. Hiện nay, di tích đình Linh Đàm là nơi sinh hoạt tín ngưỡng, tôn giáo của toàn thể nhân dân ở bán đảo Linh Đàm; nơi hội tụ mọi tâm tư, khát vọng, truyền thống văn hóa của người dân Việt; nơi ghi nhớ công lao của bậc tiền nhân đã mang lại bình yên cho muôn dân trăm họ.

Hiện nay, di tích quốc gia đình Linh Đàm vừa được trùng tu, tôn tạo mới, đang được quản lý bởi nhiều chủ thể từ Trung ương, cơ quan chức

năng về văn hóa, các cấp chính quyền địa phương, sự tham gia của các tổ chức và cộng đồng dân cư tổ dân phố số 12 phường Hoàng Liệt, quận Hoàng Mai, thành phố Hà Nội. Qua nghiên cứu thực tế cho thấy, việc quản lý, bảo tồn, phát huy các giá trị của di tích quốc gia đình Linh Đàm đã nhận được sự quan tâm, chỉ đạo của các chủ thể quản lý và đạt được một số thành tựu đáng kể. Về quản lý nhà nước đối với di tích đình Linh Đàm về cơ bản đã bám sát nội dung quản lý theo quy định. Việc xây dựng, ban hành, triển khai, tổ chức thực hiện văn bản quản lý; các hoạt động bảo vệ, phát huy giá trị của khu di tích; tuyên truyền, giáo dục; đào tạo, bồi dưỡng; huy động, quản lý và sử dụng các nguồn lực... nhìn chung đã thực hiện theo đường lối, chủ trương, pháp luật của Đảng, Nhà nước, chỉ đạo, hướng dẫn của cơ quan cấp trên. Bên cạnh những ưu điểm, thành tựu đạt được, việc quản lý di tích đình Linh Đàm cũng còn một số hạn chế, tồn tại nhất định. Những hạn chế biểu hiện ở việc chưa xây dựng chiến lược, kế hoạch quản lý tổng thể khu di tích; xây dựng, ban hành văn bản quản lý chưa chủ động, chưa bám sát thực tiễn, lúng túng khi gặp các nội dung liên quan đến đặc trưng, giá trị văn hóa của đình Linh Đàm và một số vấn đề còn bỏ ngỏ, hoặc chưa giải quyết kịp thời; việc bảo vệ, an ninh, trật tự, kiểm kê, bảo quản, phục hồi sản phẩm văn hóa; công tác truyền thông, nhân lực quản lý, huy động nguồn lực chưa tạo được bước đột phá mạnh mẽ. Đặc biệt, nội dung tuyên dương khen thưởng, xã hội hóa trong quản lý, bảo tồn, phát huy giá trị của di tích còn đang bỏ ngỏ; các nội dung về kiểm tra, xử lý vi phạm, cơ chế, chính sách, kinh phí trong quản lý di tích chưa được quan tâm, đầu tư đúng mức.

Với mục tiêu phát huy những thành tựu, ưu điểm, khắc phục hạn chế, bổ sung một số nội dung còn bỏ ngỏ, tác giả luận văn đã tiến hành nghiên cứu các nhóm giải pháp nhằm nâng cao hiệu quả, chất lượng quản lý di tích

quốc gia đình Linh Đàm. Trước tiên, cần tập trung xây dựng chiến lược, quy hoạch, kế hoạch quản lý tổng thể di tích, xác định tầm nhìn, mục tiêu, định hướng cho tất cả các nội dung, hoạt động quản lý, bảo tồn, phát huy giá trị của đình Linh Đàm; từ đó đề xuất, thực hiện các giải pháp về chính sách, cơ chế, văn bản quản lý. Trên cơ sở những hạn chế trong thực tế quản lý khu di tích, tác giả luận văn đã nghiên cứu các nhóm giải pháp về xây dựng, phát triển nhân lực, phát huy tối đa vai trò, năng lực, trách nhiệm của các chủ thể quản lý.

Đối với việc tổ chức, chỉ đạo các hoạt động bảo vệ và phát huy giá trị của di tích, trước mắt cần tập trung cho công tác bảo vệ khu di tích và các sản phẩm văn hóa; kiểm kê, tu bổ, tôn tạo di tích. Để phát triển du lịch gắn với bảo tồn và phát huy giá trị của di tích, luận văn tiếp tục đề cập đến giải pháp về xây dựng chiến lược, quy hoạch tổng thể, cơ chế, chính sách và các hoạt động quản lý liên quan. Trong đó, cần đặc biệt quan tâm đến sự đồng lòng, ủng hộ, tham gia của toàn thể người dân, cơ quan, đơn vị, tổ chức, đoàn thể, doanh nghiệp trên địa bàn phường Hoàng Liệt, các cấp có thẩm quyền, các nhà đầu tư trong nước và nước ngoài; đề xuất việc kết nối, xây dựng mạng lưới du lịch DTLSVH của quận Hoàng Mai.

Đối với nhóm giải pháp về truyền thông, giáo dục, cần chú trọng đến xây dựng kế hoạch, hệ thống, nền tảng, nội dung, sản phẩm, phương thức thực hiện các nội dung; ứng dụng tiến bộ của khoa học công nghệ; phối hợp chặt chẽ với các nhà nghiên cứu, đơn vị chức năng, trường học, doanh nghiệp, cộng đồng dân cư... Để góp phần thực hiện tốt công tác quản lý di tích đình Linh Đàm, cần đẩy mạnh việc huy động các nguồn lực ngoài Nhà nước, xã hội hóa, “hợp tác công tư” trong bảo tồn, phát huy giá trị của DSVH. Địa phương cần đề cao việc nghiên cứu, xây dựng, triển khai kế hoạch, đảm bảo tính cụ thể, rõ ràng, khoa học, công khai, minh bạch, rộng khắp; nhận được sự

đồng thuận của các tập thể, cá nhân liên quan; có cơ chế để thu hút nhiều nguồn lực xã hội... Chính quyền địa phương cần quan tâm, thực hiện nhóm giải pháp về tổ chức, chỉ đạo công tác tuyên dương, khen thưởng, xử lý vi phạm, kiểm tra. Trong đó, cần chú trọng tính kế hoạch, thường xuyên, trân trọng, sự phối hợp chặt chẽ với các đơn vị chức năng, bộ phận liên quan, tuân thủ pháp luật, các quy định hiện hành; cần nghiên cứu, đề xuất những nội dung liên quan đến tuyên dương, khen thưởng, xử lý vi phạm, thanh tra, kiểm tra, phù hợp với thực tiễn tại địa phương và việc quản lý di tích cấp quốc gia đình Linh Đàm.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Ban Quản lý Di tích Danh thắng Hà Nội (1996), *Hồ sơ di tích Đình Linh Đàm, thôn Linh Đàm, xã Hoàng Liệt, huyện Thanh Trì, Thành phố Hà Nội.*
2. Đặng Văn Bài (1995), “Vấn đề quản lý nhà nước trong lĩnh vực bảo tồn di tích”, *Tạp chí Văn hóa nghệ thuật.*
3. Đặng Văn Bài (2005), *Tiếp cận thực trạng công tác bảo vệ và phát huy giá trị di tích theo tinh thần của Luật di sản văn hóa, Một con đường tiếp cận di sản văn hóa, Nxb Thế giới, Hà Nội.*
4. Nguyễn Chí Bền (2010), *Bảo tồn và phát huy di sản văn hoá vật thể Thăng Long - Hà Nội, Nxb Hà Nội.*
5. Trần Lâm Biền (2008), *Diễn biến kiến trúc truyền thống Việt vùng Châu thổ sông Hồng, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.*
6. Trần Lâm Biền (2017), *Đình làng Việt, Nxb Hồng Đức.*
7. Trương Quốc Bình (2010), *Việt Nam công tác quản lý di sản văn hoá, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội.*
8. Lê Ngọc Dòng (2005), *Tổ chức, quản lý và khai thác các di tích và danh thắng ở Việt Nam trong cơ chế thị trường, Nxb Văn hoá Thông tin, Hà Nội.*
9. Nguyễn Đăng Duy - Trịnh Minh Đức (1993), *Bảo tồn di tích lịch sử văn hóa, Trường Đại học Văn hóa Hà Nội, Hà Nội.*
10. Trịnh Thị Minh Đức (Chủ biên, 2007), *Bảo tồn di tích lịch sử văn hóa, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội, Hà Nội.*
11. Ngô Thị Hồng Hạnh (2000), *Công tác quản lý di tích ở Thủ đô Hà Nội trong thời gian qua, Di tích lịch sử - văn hoá Hà Nội, Nxb Chính trị Quốc gia HCM.*
12. Lê Như Hoa (2000), *Quản lý văn hoá đô thị trong điều kiện công*

nghiệp hoá, hiện đại hoá đất nước, Viện Văn hoá và Nxb Văn hoá Thông tin, Hà Nội.

13. Học viện Chính trị Quốc gia (2004), *Quản lý hành chính nhà nước*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
14. Phan Khanh (1992), *Bảo tàng - di tích - lễ hội*, Nxb Văn hóa thông tin, Hà Nội.
15. Vũ Ngọc Khánh (2018), *Văn hóa làng ở Việt Nam*, Nxb Văn hóa dân tộc, Hà Nội.
16. Nguyễn Khởi (2002), *Bảo tồn và trùng tu các di tích kiến trúc*, Nxb Xây dựng, Hà Nội.
17. Nguyễn Khởi (1991), *Bảo quản trùng tu các di sản văn hóa*, Trường Đại học Kiến trúc Thành phố Hồ Chí Minh, thành phố Hồ Chí Minh.
18. Hoàng Đạo Kính (2002), *Di sản văn hóa bảo tồn và trùng tu*, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội.
19. Vũ Tự Lập (1991), *Văn hoá và dân cư đồng bằng sông Hồng*, Nxb Khoa học Xã hội, Hà Nội.
20. Thùy Linh, Việt Trinh (2011), *Di tích lịch sử và Di sản văn hóa Việt Nam*, Nxb Lao động, Hà Nội.
21. Lê Hồng Lý, Dương Văn Sáu, Đặng Hoài Thu (2010), *Quản lý di sản văn hóa với phát triển du lịch*, Nxb Đại học quốc gia, Hà Nội.
22. Vũ Duy Mến (2018), *Hương ước cổ làng xã Đồng bằng Bắc Bộ*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.
23. Nhiều tác giả (2018), *Quản lý và khai thác di sản văn hóa trong thời kỳ hội nhập*, Nxb ĐHQG Hồ Chí Minh, HCM.
24. Nhiều tác giả (2000), *Lĩnh nam chích quái*, Nxb Kim Đồng, Hà Nội.
25. Nhiều tác giả (2007), *Cổng làng Hà Nội xưa và nay*, Nxb Văn hóa thông tin.

26. Hoàng Phê (2003), *Từ điển Tiếng Việt*, Nxb Đà Nẵng, Đà Nẵng.
27. Nguyễn Lan Phương (2010), *Di tích lịch sử danh thắng Việt Nam*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.
28. Quốc hội (2009), *Luật Di sản văn hóa năm 2001, được sửa đổi bổ sung năm 2009*, Nxb Chính trị Quốc gia, Hà Nội.
29. Dương Văn Sáu (2008), *Di tích lịch sử - văn hóa và danh thắng Việt Nam*, Nxb Khoa học Xã hội, Hà Nội.
30. Hà Văn Tấn, Nguyễn Văn Kự, *Đình Việt Nam*, Nxb Khoa học xã hội, Hà Nội.
31. Nguyễn Đình Thanh (Chủ biên) (2007), *Bảo tàng - di tích, Một số vấn đề lý luận và thực tiễn*, Nxb Văn hóa thông tin, Hà Nội.
32. Trần Ngọc Thêm (2006), *Tìm về bản sắc văn hóa Việt Nam*, Nxb thành phố Hồ Chí Minh, TP. Hồ Chí Minh.
33. Nguyễn Hữu Thức (2015), “Nhận thức về di sản văn hóa ở Việt Nam qua một số văn bản của Đảng và Nhà nước”, *Tạp chí Di sản văn hóa*, (số 3).
34. Lưu Trần Tiêu (2002), *Bảo tồn và phát huy di sản văn hóa Việt Nam, Công ty in Tài chính*, Hà Nội.
35. Tổ chức giáo dục, khoa học và văn hóa của Liên Hợp quốc UNESCO (1992), *Công ước về bảo vệ Di sản văn hóa và thiên nhiên thế giới được Đại hội Tổ chức Giáo dục, Khoa học và văn hóa Liên Hợp Quốc họp tại Paris từ 17 tháng 10 đến 21 tháng 11 năm 1992, kỳ họp lần thứ 17*.
36. Tổng cục Du lịch (2007), *Du lịch ở các di sản văn hóa thế giới*, Hà Nội.
37. Thùy Trang (2009), *Văn hóa làng xã, tín ngưỡng, tục lệ và hội làng*, Nxb Thời đại, Hà Nội.

38. Lưu Minh Trị (2010), *Hà Nội - Danh thắng và di tích*, Nxb Văn hóa dân tộc, Hà Nội.
39. Hà Xuân Trường (1994), *Văn hóa, khái niệm và thực tiễn*, Nxb Văn hóa Thông tin, Hà Nội.
40. Trường Đại học Văn hóa Hà Nội (1993), *Giáo trình Bảo tồn di tích lịch sử- văn hóa*, Xưởng in Trung tâm thông tin Khoa học Kỹ thuật Quân sự, Hà Nội.
41. *Từ điển Bách khoa Việt Nam*, tập I (1995), Nxb Hà Nội, Hà Nội.
42. Đặng Nghiêm Vạn (1996), *Về tôn giáo tín ngưỡng Việt Nam hiện nay*, Nxb Khoa học Xã hội, Hà Nội
43. Hoàng Vinh (1997), *Một số vấn đề bảo tồn và phát triển di sản văn hóa dân tộc*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
44. Lê Trung Vũ, Lê Hồng Lý đồng chủ biên, Nguyễn Minh Tiên hiệu đính (2005), *Lễ Hội Việt Nam*, Nxb Văn hoá thông tin.
45. Trần Quốc Vượng, (2003), *Việt Nam tìm tòi và suy ngẫm*, Nxb Văn học, Hà Nội.
46. Trần Quốc Vượng, Tô Ngọc Thanh, Nguyễn Chí Bền, Lâm Mỹ Dung, Trần Thúy Anh (2000), *Cơ sở Văn hóa Việt Nam*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
47. Trần Quốc Vượng (Chủ biên) (2008), *Cơ sở văn hóa Việt Nam*, Nxb Giáo dục, Hà Nội.
48. Phan Văn Ý (2003), *Di tích và danh thắng Thăng Long xưa*, Nxb Văn hóa, Hà Nội.
49. Dương Hồng Yên (2021), “Bảo vệ, phát huy các di sản văn hóa, bảo vật, cổ vật của dân tộc”, *Tạp chí Nghiên cứu văn hóa*, số 45, Hà Nội.

**BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO
TRƯỜNG ĐẠI HỌC SƯ PHẠM NGHỆ THUẬT TRUNG ƯƠNG**

PHẠM NGỌC TRÂM

**QUẢN LÝ DI TÍCH ĐÌNH LINH ĐÀM PHƯỜNG HOÀNG
LIỆT, QUẬN HOÀNG MAI, THÀNH PHỐ HÀ NỘI**

PHỤ LỤC LUẬN VĂN

Hà Nội, 2023

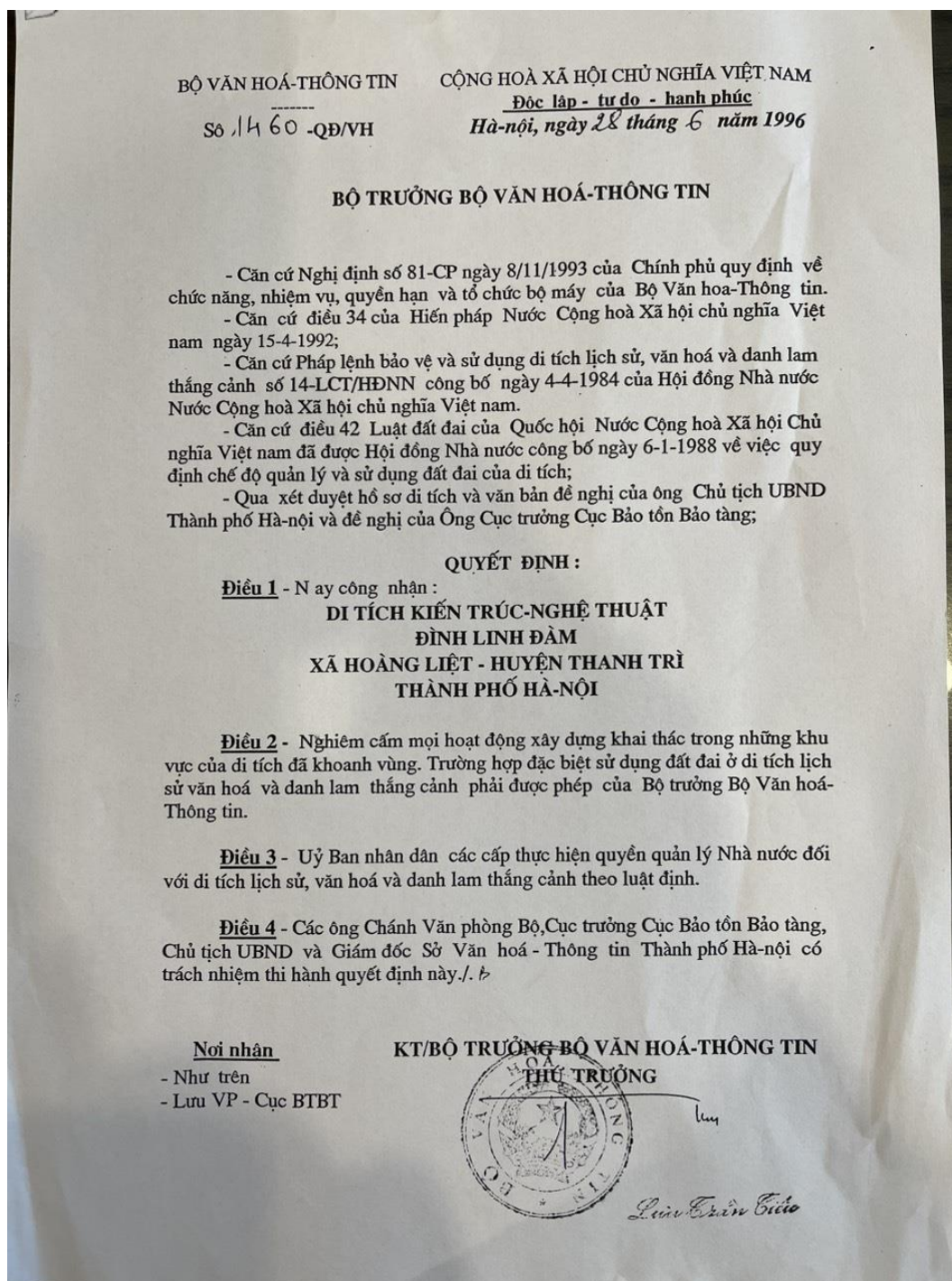
MỤC LỤC

Phụ lục 1: MỘT SỐ VĂN BẢN	119
1.1. Quyết định công nhận đình Linh Đàm là di tích cấp quốc gia	119
1.2. Sơ đồ khoanh vùng bảo vệ di tích đình Linh Đàm	120
1.3. Kế hoạch tổ chức kiểm tra hoạt động kinh doanh dịch vụ Văn hóa, Thể thao, quảng cáo, di tích trên địa bàn quận Hoàng Mai năm 2013	123
Phụ lục 2: DANH SÁCH CÂU HỎI PHÒNG VẤN	128
Phụ lục 3: DANH SÁCH NGƯỜI THAM GIA PHÒNG VẤN.....	129
Phụ lục 4: "MÔ HÌNH SỐ HÓA DỮ LIỆU" GIẢI PHÁP SÁNG TẠO TRONG CÔNG TÁC BẢO TỒN, PHÁT HUY GIÁ TRỊ CỦA CÁC DI TÍCH LỊCH SỬ, VĂN HÓA TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HÀ NỘI	130
Phụ lục 5: HÌNH ẢNH VỀ DI TÍCH ĐÌNH LINH ĐÀM.....	135
Phụ lục 6: MỘT SỐ HÌNH ẢNH VỀ LỄ HỘI ĐÌNH LINH ĐÀM NĂM 2023	138

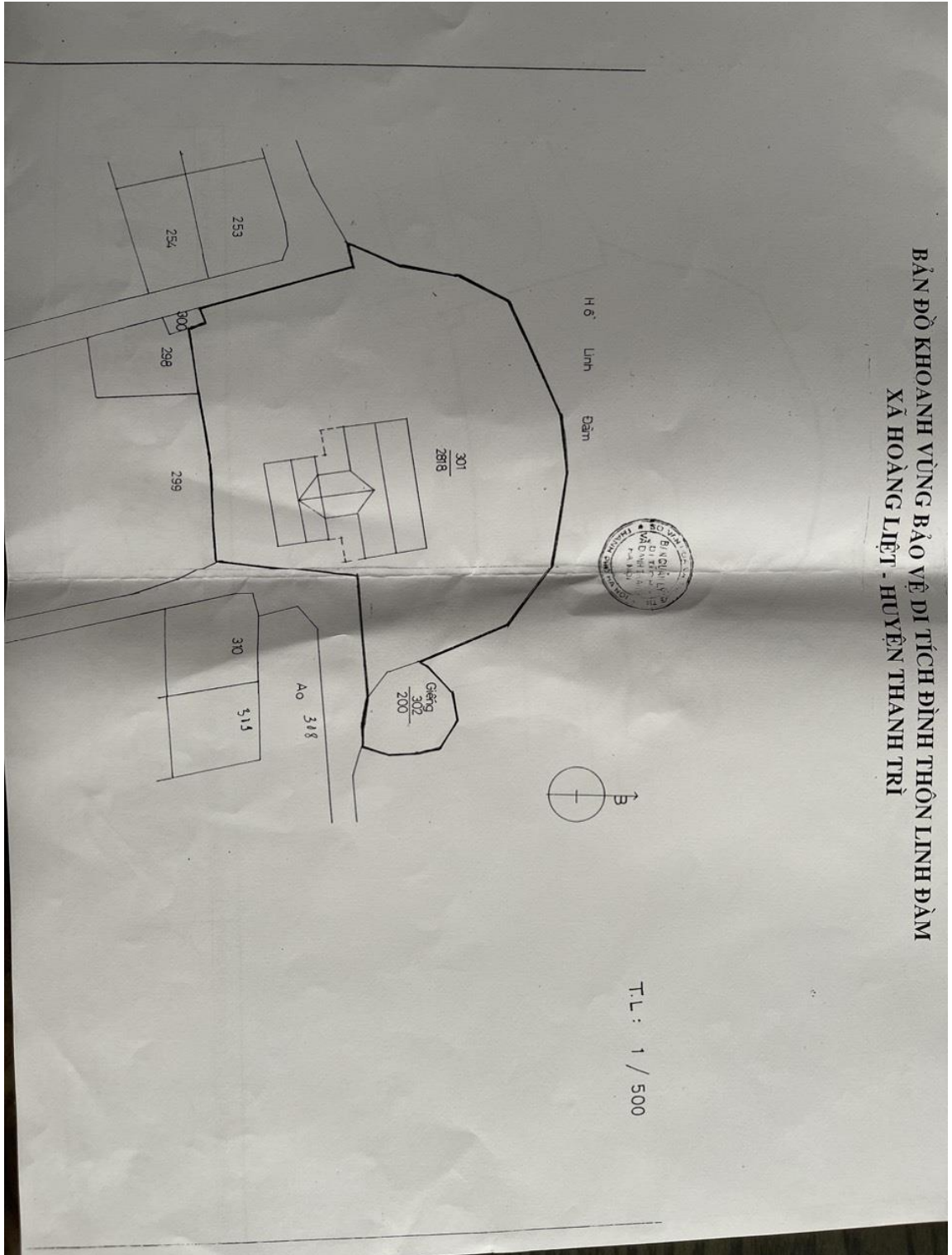
Phụ lục 1

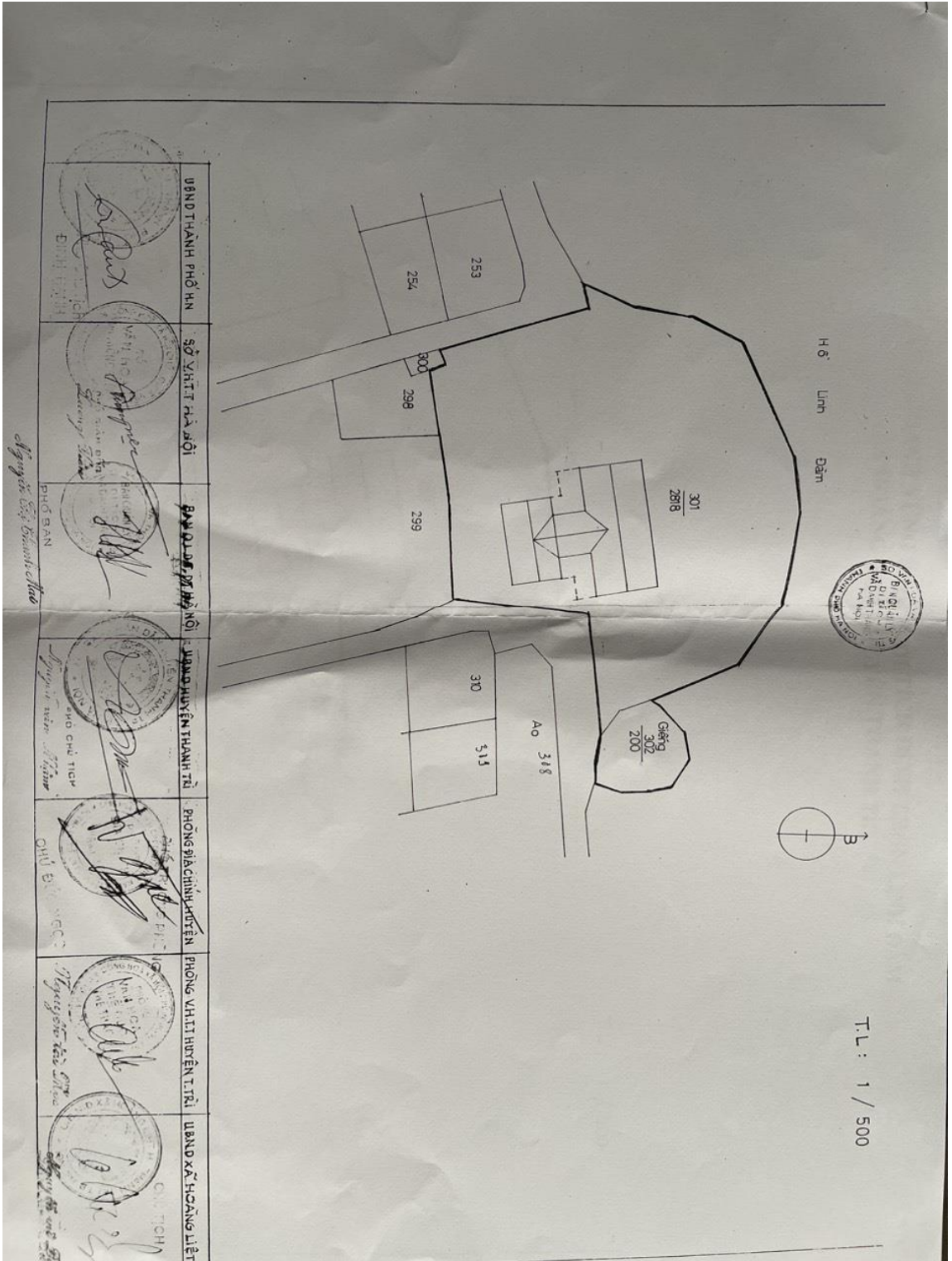
MỘT SỐ VĂN BẢN

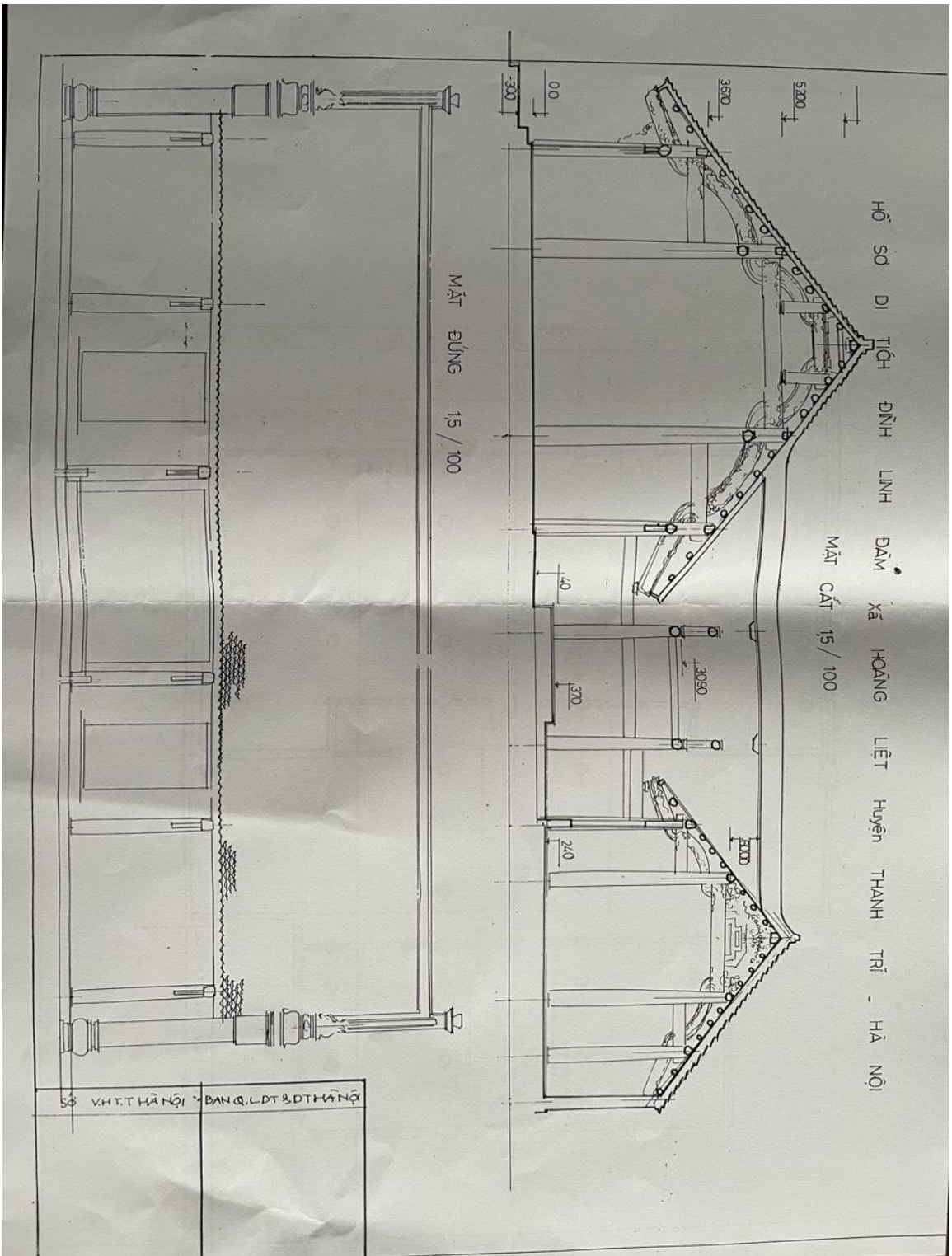
1.1. Quyết định công nhận đình Linh Đàm là di tích cấp quốc gia

1.2. Sơ đồ khoanh vùng bảo vệ di tích đình Linh Đàm

1.3. Kế hoạch tổ chức kiểm tra hoạt động kinh doanh dịch vụ Văn hóa, Thể thao, quảng cáo, di tích trên địa bàn Quận Hoàng Mai năm 2023

<p>ỦY BAN NHÂN DÂN QUẬN HOÀNG MAI</p> <p>Số: 92/KH-UBND</p>	<p>CỘNG HOÀ XÃ HỘI CHỦ NGHĨA VIỆT NAM Độc lập - Tự do - Hạnh phúc</p> <p>Hoàng Mai, ngày 27 tháng 02 năm 2023</p>
<p>KẾ HOẠCH</p> <p>Tổ chức kiểm tra hoạt động kinh doanh dịch vụ Văn hoá, Thể thao, quảng cáo, di tích trên địa bàn Quận Hoàng Mai năm 2023</p>	
<p>Căn cứ Luật Tổ chức Chính quyền địa phương;</p> <p>Căn cứ Luật Xử lý vi phạm hành chính;</p> <p>Căn cứ Nghị định số 131/2013/NĐ-CP ngày 16/10/2013 của Chính phủ về việc Quy định xử phạt vi phạm hành chính về quyền tác giả, quyền liên quan.</p> <p>Căn cứ Nghị định số 110/2018/NĐ-CP ngày 29/8/2018 của Chính phủ Quy định về việc quản lý và tổ chức lễ hội.</p> <p>Căn cứ Nghị định số 46/2019/NĐ-CP ngày 27/5/2019 của Chính phủ quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực thể thao.</p> <p>Căn cứ Nghị định số 54/2019/NĐ-CP ngày 19/06/2019 của Chính phủ quy định về kinh doanh dịch vụ Karaoke dịch vụ Vũ trường; Nghị định 142/NĐ-CP ngày 09/10/2018 sửa đổi một số quy định về điều kiện đầu tư kinh doanh thuộc phạm vi quản lý nhà nước của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch; Nghị định số 159/2013/NĐ-CP ngày 12/11/2013.</p> <p>Căn cứ Nghị định số 136/2020/NĐ-CP ngày 24/11/2020 của Chính phủ về việc quy định tiết một số điều và biện pháp thi hành Luật Phòng cháy, Chữa cháy và Luật sửa đổi bổ sung một số điều của Luật Phòng cháy, Chữa cháy.</p> <p>Căn cứ Nghị định số 38/2021/NĐ-CP ngày 29/03/2021 của Chính phủ về việc quy định xử phạt vi phạm hành chính trong lĩnh vực văn hoá và quảng cáo.</p> <p>Căn cứ Thông tư số 147/2020/TT-BCA Ngày 31/12/2020 của Bộ Công an về việc quy định biện pháp bảo đảm an toàn phòng cháy và cứu nạn cứu hộ đối với các cơ sở kinh doanh dịch vụ Karaoke dịch vụ vũ trường.</p> <p>Căn cứ Nghị quyết số 26/2022/NQ-HĐND ngày 08/12/2014 của HĐND thành phố Hà Nội về việc quy định mức tiền phạt đối với một số hành vi vi phạm hành chính trong lĩnh vực văn hóa ở nội thành thành phố Hà Nội.</p> <p>Căn cứ Kế hoạch số 20/KH-UBND ngày 17/01/2023 của UBND quận Hoàng Mai về việc thực hiện nhiệm vụ lĩnh vực Văn hóa thông tin, Thể dục thể thao, Du lịch, Bưu chính viễn thông, tần số vô tuyến điện năm 2023 và Chào mừng kỷ niệm 20 năm Ngày thành lập quận Hoàng Mai (25/11/2003-25/11/2023).</p> <p>UBND quận Hoàng Mai xây dựng kế hoạch kiểm tra hoạt động kinh doanh dịch vụ Văn hoá, Thể thao, quảng cáo, di tích năm 2023 trên địa bàn Quận cụ thể như sau:</p>	
<p>I. MỤC ĐÍCH YÊU CẦU</p> <p>- Kiểm tra việc chấp hành các quy định Nhà nước về hoạt động, tổ chức</p>	

- *Lĩnh vực văn hoá*

+ Kiểm tra các hoạt động lễ hội trong các di tích.

+ Kiểm tra các hoạt động kinh doanh dịch vụ văn hóa: Karaoke, biểu diễn nghệ thuật, các hoạt động văn hóa...

- *Lĩnh vực thể thao*

+ Kiểm tra các hoạt động thể dục, thể thao của Trung tâm Văn hóa, Thông tin và Thể thao Quận (các hoạt động phục vụ nhiệm vụ chính trị của Quận, CLB; các hoạt động của các đơn vị sử dụng địa điểm để tổ chức các hoạt động Thể thao và tổ chức thi đấu....).

+ Kiểm tra các doanh nghiệp, hộ kinh doanh hoạt động trong lĩnh vực thể thao trên địa bàn Quận.

+ Kiểm tra các hoạt động thể thao tại nhà trường (chương trình phổ cập bơi phòng chống tai nạn thương tích, các hoạt động Câu lạc bộ tại các nhà trường....).

+ Giám sát các hoạt động theo quy định của Luật Thể thao trên địa bàn Quận.

- *Lĩnh vực quảng cáo*: Kiểm tra các hoạt động về biển quảng cáo, biển hiệu tại biển hông tường nhà, biển quảng cáo tấm lớn, biển tuyên truyền các nhiệm vụ chính trị kèm quảng cáo thương mại...

- Ngăn chặn tình trạng kinh doanh dịch vụ không phép, trái phép xử lý nghiêm đối với các hành vi vi phạm quy định của nhà nước của các tổ chức và cá nhân.

- Thực hiện tốt nhiệm vụ chính trị của địa phương, đưa các hoạt động kinh doanh dịch vụ văn hoá vào nề nếp, góp phần giữ vững an ninh, chính trị, trật tự an toàn xã hội tại địa phương.

II. ĐỐI TƯỢNG KIỂM TRA

- Các cơ sở tín ngưỡng, tôn giáo.

- Trung tâm Văn hóa, Thông tin và Thể thao, các trường học trên địa bàn quận Hoàng Mai.

- Các tổ chức, cá nhân kinh doanh dịch vụ: Karaoke, quảng cáo; băng đĩa, tổ chức biểu diễn văn hóa, nghệ thuật...

- Các tổ chức, cá nhân kinh doanh dịch vụ Thể dục-Thể thao.

III. NỘI DUNG, THỜI GIAN, ĐỊA ĐIỂM VÀ QUY TRÌNH KIỂM TRA

1. Nội dung kiểm tra

- Đội kiểm tra liên ngành kiểm tra các loại giấy phép theo quy định của pháp luật.

- Kiểm tra việc chấp hành và thực hiện các quy định của pháp luật trong hoạt động kinh doanh của các cơ sở.

2. Thời gian kiểm tra

- Kiểm tra thường xuyên trong năm 2023 (từ tháng 01/2023 đến tháng 12/2023 vào tất cả các ngày trong tuần).

- Kiểm tra đột xuất: Căn cứ theo chỉ đạo của Thành phố, Quận cũng như đơn thư tố cáo, khiếu kiện phản ánh và theo tình hình thực tiễn trên địa bàn của 14 phường.

- Thời gian:

+ Sáng từ 08 giờ 30 đến 17 giờ;

+ Tối từ 17 giờ 30 đến 05 giờ sáng hôm sau.

3. Địa điểm kiểm tra

Kiểm tra trên địa bàn 14 phường thuộc quận Hoàng Mai.

4. Quy trình kiểm tra

Đội kiểm tra liên ngành Quận tiến hành kiểm tra hành chính bao gồm các bước sau:

- Bước 1: Yêu cầu chủ cơ sở (người đại diện hợp pháp) xuất trình giấy tờ có liên quan đến ngành nghề đang kinh doanh theo quy định của pháp luật hiện hành như: Giấy chứng nhận thành lập doanh nghiệp, Giấy chứng nhận đăng ký kinh doanh, giấy phép đủ điều kiện, giấy xác nhận đủ điều kiện về an ninh trật tự, biên bản kiểm tra đủ điều kiện an toàn về phòng cháy, chữa cháy...

- Bước 2: Kiểm tra các điều kiện kinh doanh theo quy định, việc chấp hành và thực hiện các quy định của pháp luật trong hoạt động kinh doanh của các cơ sở.

- Bước 3: Nếu phát hiện có dấu hiệu vi phạm, đội kiểm tra liên ngành tiến hành lập biên bản vi phạm hành chính, tham mưu UBND Quận tiến hành xử lý theo quy định pháp luật hiện hành.

- Bước 4: Tham mưu UBND Quận ra quyết định xử phạt hành chính theo quy định pháp luật hiện hành.

IV. TỔ CHỨC THỰC HIỆN

1. Phòng Văn hoá và Thông tin Quận

- Là cơ quan thường trực có trách nhiệm xây dựng lịch, nội dung kiểm tra tháng, quý gửi các đơn vị để phối hợp.

- Trực tiếp giải quyết theo thẩm quyền và đề xuất với lãnh đạo UBND Quận biện pháp xử lý những tổ chức, cá nhân vi phạm theo quy định của pháp luật.

- Chuẩn bị tài liệu chuyên ngành, dự trù kinh phí, phương tiện phục vụ cho công tác kiểm tra của đội liên ngành (trong nguồn kinh phí được cấp năm 2023).

- Hướng dẫn UBND các phường thành lập tổ kiểm tra liên ngành.

- Báo cáo Ủy ban nhân dân Quận, Sở Văn hóa và Thể thao Thành phố (định kỳ hàng tháng, 06 tháng và 01 năm theo quy định) kết quả kiểm tra và tham mưu hình thức xử lý.

2. Phòng Lao động Thương binh và Xã hội

- Phối hợp với đội kiểm tra liên ngành kiểm tra, giám sát việc triển khai phòng, chống tai nạn đuối nước cho học sinh, trẻ em. Theo dõi, tổng hợp báo cáo, tổng kết đánh giá tình hình thực hiện Chương trình. Báo cáo Sở Lao động- Thương binh

3. Phòng Y tế

- Nâng cao năng lực phòng, chống tai nạn đuối nước cho các cơ sở hành nghề y tế trên địa bàn.

- Phối hợp với Đội kiểm tra liên ngành, phòng Văn hóa và Thông tin kiểm tra thường xuyên đảm bảo chất lượng nước bể bơi và các điều kiện khác theo quy định.

4. Phòng Giáo dục và Đào tạo

- Tăng cường giáo dục, tuyên truyền, tập huấn nâng cao nhận thức, kỹ năng cho cán bộ quản lý, giáo viên, nhân viên y tế trường học, cha mẹ học sinh và học sinh về phong trào phổ cập bơi, phòng, chống tai nạn đuối nước cho học sinh, trẻ em.

- Tham mưu cho UBND Quận những văn bản có liên quan đến hoạt động phòng chống tai nạn thương tích và đuối nước theo hướng dẫn của Sở Giáo dục và Đào tạo.

5. Công an Quận

- Là thành viên đoàn kiểm tra, chuẩn bị các hồ sơ, tài liệu, các văn bản quy phạm pháp luật về lĩnh vực ANTT, PCCC cũng như các tài liệu khác có liên quan đến việc kiểm tra của Đội kiểm tra liên ngành.

- Đảm bảo công tác an ninh, an toàn cho những thành viên của đoàn kiểm tra, có phương án bảo vệ và trấn áp xử lý kịp thời đối với những cơ sở không hợp tác và chống đối đoàn kiểm tra.

- Phối hợp với phòng Văn hóa và Thông tin Quận chuẩn bị các văn bản quản lý chuyên ngành và tham mưu giải quyết các vấn đề có liên quan đến hoạt động kinh doanh, an ninh, trật tự, PCCC và các điều kiện khác theo quy định.

6. Đội quản lý thị trường số 15

- Là thành viên đoàn kiểm tra, chuẩn bị hồ sơ tài liệu có liên quan trong lĩnh vực Thương mại phối hợp với Đội kiểm tra liên ngành tham mưu về công tác xử phạt hành chính trong lĩnh vực Thương mại.

- Phối hợp với phòng Văn hóa và Thông tin Quận chuẩn bị các văn bản quản lý chuyên ngành và tham mưu giải quyết các vấn đề có liên quan đến hoạt động kinh doanh, các điều kiện theo quy định.

7. Đội kiểm tra liên ngành

- Tham gia đầy đủ, đúng thành phần theo kế hoạch và lịch kiểm tra của UBND Quận.

- Thường xuyên tổng hợp và báo cáo kết quả kiểm tra các cơ sở kinh doanh có điều kiện về UBND Quận (qua phòng Văn hóa và Thông tin Quận).

8. UBND 14 phường

- Kiện toàn tổ kiểm tra liên ngành phường, xây dựng kế hoạch và triển khai kiểm tra thường kỳ cũng như đột xuất.

- Báo cáo kết quả kiểm tra về UBND Quận vào ngày 25 hằng tháng để tổng hợp báo cáo theo quy định. Nội dung báo cáo hằng tháng phải có số liệu cụ thể những vụ việc đã giải quyết và những việc tồn đọng trong tháng. Nêu rõ nguyên nhân và hướng xử lý.

- Chuẩn bị tài liệu có liên quan đến nội dung kiểm tra, phương tiện phục

- Phối hợp với đội Kiểm tra liên ngành của Quận khi có yêu cầu; tiếp nhận những vụ việc do đội Kiểm tra liên ngành bàn giao thuộc thẩm quyền giải quyết của UBND phường.

- Trực tiếp giải quyết xử lý vi phạm theo thẩm quyền, đề xuất UBND Quận xử phạt nếu vượt thẩm quyền của UBND phường.

Trên đây là Kế hoạch kiểm tra hoạt động kinh doanh dịch vụ Văn hoá, Thể thao, quảng cáo, di tích năm 2023. UBND Quận yêu cầu các đơn vị và UBND các phường tổ chức, triển khai thực hiện./.

Nơi nhận:

- Sở Văn hóa và Thể thao;
- Sở Y Tế; LĐT BXH; Sở GD-ĐT (đề b/c)
- TT Quận uỷ- HĐND Quận;
- Lãnh đạo UBND Quận;
- Phòng VH TT; Y Tế
- Phòng LĐT BXH; GD-ĐT;
- Công an Quận; (đề t/h)
- Đội QLTT số 15;
- UBND các phường;
- Lưu: VT-VH TT

TM. ỦY BAN NHÂN DÂN
CHỦ TỊCH
CHỦ TỊCH

Trần Quý Thái

Phụ lục 2

DANH SÁCH CÂU HỎI PHÒNG VẤN

1. Xin ông/bà cho biết đánh giá về việc thực thi các văn bản quản lý liên quan đến công tác bảo tồn và phát huy di tích trên địa bàn phường Hoàng Liệt hiện nay như thế nào ?
2. Theo ông/bà công tác quản lý di tích và tổ chức lễ hội đình Linh Đàm trong thời gian có những hạn chế gì? Cần chú trọng giải pháp nào để công tác quản lý di tích và tổ chức lễ hội đình Linh Đàm trong thời gian tới ?
3. Theo ông/bà di tích lịch sử - văn hóa đình Linh Đàm nói riêng và hệ thống các di tích lịch sử - văn hóa trên địa bàn quận Hoàng Mai có vai trò gì trong phát triển kinh tế - xã hội, đặc biệt đối với lĩnh vực du lịch của quận ?
4. Là cán bộ của phòng nghiệp vụ quản lý về di tích, trong đó đình Linh Đàm, ông/bà có kiến nghị đề xuất gì để công tác quản lý di tích và tổ chức quản lý di tích này ngày một tốt hơn trong thời gian tới ?
5. Theo ông/bà di tích đình Linh Đàm có vai trò như thế nào trong đời sống cộng đồng dân cư phường Hoàng Liệt ?
6. Ông/bà và những người dân sống gần đình Linh Đàm đã làm gì để góp phần cho việc bảo tồn và phát huy giá trị của di tích.
7. Ông/ bà cho biết cảm nhận của mình khi tham gia lễ hội tại di đình Linh Đàm?
8. Ông/bà biết đến đình Linh Đàm qua các phương tiện gì ?
9. Theo ông/bà di tích đình Linh Đàm cần khắc phục những hạn chế gì để có thể đến gần hơn với người dân trong vùng và trở thành 1 điểm du lịch trong các tour du lịch văn hóa của thành phố Hà Nội và quận Hoàng Mai ?
10. Ông/bà có hiểu biết gì về lịch sử của đình Linh Đàm không ? Nếu biết thì ông/bà biết từ nguồn thông tin nào?

Phụ lục 3
DANH SÁCH NGƯỜI THAM GIA PHÒNG VẤN

STT	HỌ VÀ TÊN	TUỔI	ĐƠN VỊ
1.	Ông Nguyễn Xuân Chinh	48	Chủ tịch Ủy ban nhân phường Hoàng Liệt, quận Hoàng Mai
2.	Ông Bùi Duy Khanh	34	Bí thư Đoàn Thanh niên quận Hoàng Mai
3.	Ông Lê Hồng Kỳ	50	Phó chánh tranh tra quận Hoàng Mai
4.	Bà Trần Thị Thanh Nga	45	Trưởng phòng Văn hóa và Thông tin quận Hoàng Mai
5.	Ông Đàm Chiến Thắng	48	Phó Chủ tịch Ủy ban nhân dân quận Hoàng Mai
6.	Chị Nguyễn Thị Thơm	38	Người dân sinh sống tại Tổ dân phố số 12, phường Hoàng Liệt
7.	Ông Hoàng Duy Văn	59	Tổ trưởng Tổ dân phố 12, phường Hoàng Liệt

Phụ lục 4
"MÔ HÌNH SỐ HÓA DỮ LIỆU"
GIẢI PHÁP SÁNG TẠO TRONG CÔNG TÁC BẢO TỒN, PHÁT HUY
GIÁ TRỊ CỦA CÁC DI TÍCH LỊCH SỬ, VĂN HÓA
TRÊN ĐỊA BÀN THÀNH PHỐ HÀ NỘI

Trong 10 Chương trình hành động, Chương trình số 06/Ctr-TU của Thành ủy Hà Nội về *“Phát triển văn hóa, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực, xây dựng người Hà Nội thanh lịch, văn minh giai đoạn 2021 - 2025”* (sau đây gọi tắt là *Chương trình số 06*) được xác định là một trong những nội dung quan trọng mà tổ chức Đoàn Thanh niên cần tham gia sâu, có chất lượng, hiệu quả; bởi thanh niên là lực lượng quan trọng trong xã hội, việc xây dựng thế hệ trẻ thanh lịch, văn minh, nhạy bén với thời cuộc, tiên phong trong chuyển đổi số, tham gia có chất lượng và trách nhiệm trong tổ chức các hoạt động văn hóa thể thao quy mô quốc tế và khu vực - chính là tham gia trực tiếp vào công cuộc xây dựng người Hà Nội thanh lịch, văn minh trong hiện tại và cả tương lai.

Trong những năm qua, việc giáo dục truyền thống cách mạng cho thanh thiếu nhi được gắn với các di tích lịch sử bằng các hoạt động quen thuộc như: tổ chức lễ báo công, dọn dẹp vệ sinh các Đền tưởng niệm liệt sĩ; dâng hương, thăm quan di tích lịch sử, tổ chức lễ kết nạp đoàn viên, đảng viên, sinh hoạt chính trị, sinh hoạt truyền thống, nói chuyện chuyên đề, xem phim tư liệu tại các địa chỉ đỏ,... Bên cạnh những hình thức giáo dục truyền thống, những năm trở lại đây việc ứng dụng công nghệ hiện đại, thành tựu của cuộc cách mạng công nghiệp 4.0 vào chung tay giữ gìn và giới thiệu các điểm di tích lịch sử, “địa chỉ đỏ” trên địa bàn Thành phố trở thành một trong những cách thức đặc biệt hiệu quả được Thành đoàn Hà Nội triển khai, bởi - trong thời đại công nghệ 4.0 diễn ra mạnh mẽ, số hóa tiến

tới chuyển đổi số di sản được coi là xu hướng tất yếu. Đây cũng là giải pháp căn cốt để tối ưu hóa khả năng lưu trữ, bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa theo hướng bền vững; là một bước tiến quan trọng để vừa làm tốt công tác bảo tồn di tích, vừa đem lại những thay đổi tích cực trong việc khai thác, quảng bá văn hóa, di tích. Đây chính là cầu nối đưa các di tích, địa chỉ đỏ đến gần hơn với cộng đồng, đóng góp tích cực vào quá trình bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa, đưa di sản văn hóa Thủ đô trở thành sản phẩm của du lịch, phát triển kinh tế - xã hội và góp phần quảng bá hình ảnh Việt Nam ra thế giới.

Đề án số hóa dữ liệu các di tích lịch sử trên địa bàn thành phố Hà Nội phục vụ công tác tuyên truyền, giáo dục cho đoàn viên, thanh niên được kỳ vọng sẽ trở thành một “*bản đồ số*” thu thập đầy đủ và phong phú, chi tiết các tư liệu về các địa chỉ đỏ trên địa bàn Thành phố, từ đó trở thành công cụ đắc lực giúp ngành Du lịch, ngành Văn hoá tuyên truyền, giới thiệu với bạn bè trong nước và quốc tế về các di tích cách mạng trên địa bàn thành phố Hà Nội,... giúp cán bộ, đảng viên, đoàn viên thanh niên, các tầng lớp Nhân dân Thủ đô và du khách khi đến thăm quan tại các điểm di tích dễ dàng tra cứu thông tin, hình ảnh của điểm di tích. Bên cạnh đó, thông qua Đề án giúp ngành Giáo dục và đào tạo tăng cường giáo dục truyền thống văn hóa, lịch sử, khơi dậy lòng yêu nước, lòng tự hào dân tộc, nâng cao ý thức trách nhiệm của đoàn viên, thanh niên trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Thủ đô, đất nước.

Ngay sau khi Ban Chỉ đạo 06 ký ban hành Đề án đến nay, bám sát các mốc thời gian đã đặt ra trong Đề án, tổ chức Đoàn Thanh niên Thành phố đã chú trọng việc triển khai Đề án để lan tỏa sâu rộng trong các cấp bộ Đoàn và đoàn viên, thanh niên, nhân dân Thủ đô; chuẩn bị các điều kiện cần thiết trong quảng bá, giới thiệu, tuyên truyền về hoạt động mã hóa dữ liệu các di

tích phục vụ công tác tuyên truyền, giáo dục theo tiến độ. Trên mạng xã hội của các cấp bộ Đoàn toàn Thành phố và báo Tuổi trẻ Thủ đô, Thành đoàn Hà Nội chỉ đạo triển khai xây dựng tuyến tin bài tuyên truyền về các di tích lịch sử trên địa bàn Thành phố. Mặt khác, nhiều mô hình, công trình thanh niên và các hoạt động phong phú, sáng tạo được triển khai hiệu quả từ cấp cơ sở như: Đội hình tuyên truyền văn hóa lịch sử, Đội hình hỗ trợ Du lịch Thăng Long - Hà Nội,...

Ở cấp Thành phố, đầu năm năm 2022 Thành đoàn Hà Nội phối hợp với các đơn vị triển khai công trình cải tạo, chỉnh trang tượng đài Anh Hùng Lý Tự Trọng (*Thụy Khuê, Tây Hồ*); đồng thời khánh thành điểm quét mã QR chứa thông tin về Anh hùng Lý Tự Trọng thông qua liên kết với những trang web uy tín, chính thống tại khu vực Tượng đài. Bên cạnh đó, chỉ đạo các cấp bộ Đoàn toàn Thành phố tích cực triển khai hoạt động mã hóa dữ liệu, phối hợp với các cơ quan đơn vị tại địa phương tổ chức khánh thành điểm quét mã QR về “*địa chỉ đỏ*” và các di tích lịch sử, di tích cách mạng kháng chiến trên địa bàn, tiêu biểu như các đơn vị: Quận đoàn Tây Hồ, Ba Đình, Hoàn Kiếm, Thị đoàn Sơn Tây, Huyện đoàn Thanh Trì, Phúc Thọ,...

Trong tương lai, hệ thống mã QR và tư liệu số về các địa chỉ đỏ đã được khánh thành, đưa vào sử dụng tại các đơn vị, địa phương sẽ được tích hợp vào một nền tảng “*bản đồ số*” chung do Thành đoàn Hà Nội thiết lập và vận hành. “*Bản đồ số*” được xây dựng sẽ là một nền tảng với đầy đủ hệ thống tương tác hai chiều với người dùng trên thiết bị thông minh, đáp ứng cả phần “*nghe*” với thuyết minh song ngữ, phần “*nhìn*” với công cụ camera 360 độ chiếu toàn bộ hình ảnh di tích; thiết kế các trò chơi trải nghiệm đa phương tiện trên nền tảng số đó để kích thích tư duy, trí tò mò của người xem, đặc biệt là người trẻ để tìm hiểu sâu hơn về các địa chỉ đỏ. Đồng thời từ bản đồ số đó, các mã QR giới thiệu riêng biệt từng địa chỉ đỏ được thiết

kế và gắn tại các di tích trên địa bàn Thành phố phục vụ đoàn viên, thanh niên, Nhân dân Thủ đô và khách tham quan trải nghiệm, khám phá về di tích một cách tiện lợi nhất trên điện thoại thông minh. Việc triển khai mô hình “Số hóa các địa chỉ đỏ” được Đoàn Thanh niên Thành phố kỳ vọng sẽ làm “mềm hóa” chặng đường tiếp cận lịch sử trong học sinh, sinh viên bằng cách đưa bản đồ số hóa di tích các “địa chỉ đỏ” trên địa bàn Thành phố vào chương trình giảng dạy môn học lịch sử - trở thành nguồn tài liệu tham khảo trực quan, sinh động không những giúp giáo viên có bài giảng phong phú mà còn giúp học sinh, sinh viên hứng thú hơn trong quá trình học tập đối với môn học lịch sử trong giai đoạn tiếp theo. Bên cạnh đó, Đoàn Thanh niên Thành phố kỳ vọng đây sẽ là mô hình không chỉ tiết kiệm kinh phí trong công tác tuyên truyền, quảng bá du lịch, mà còn thể hiện tính tiên phong, đổi mới, sáng tạo của tuổi trẻ góp phần thúc đẩy du lịch thông minh trên địa bàn Thành phố; thể hiện vai trò của thanh niên tham gia **“phát triển văn hóa, xây dựng người Hà Nội thanh lịch, văn minh”** theo những nhiệm vụ, giải pháp trọng tâm mà ĐTN Thành phố đã xác định trong quá trình triển khai Kế hoạch hành động thực hiện Chương trình 06.

Trên địa bàn quận Hoàng Mai, Đoàn thanh niên phường Hoàng Liệt nhận thấy rằng trên địa bàn phường có các địa điểm di tích lịch sử, Đền, Đình, Chùa và Miếu. Phường Hoàng Liệt trở thành một địa điểm tâm linh cho các du khách thập phương để thăm quan, thờ tự, cầu may mắn. Nhằm quảng bá rộng rãi đến các du khách về các thông tin tại các di tích lịch sử trên địa bàn phường và cũng làm cầu nối đưa các Di tích lịch sử - văn hóa đến gần hơn với cộng đồng, đóng góp tích cực vào quá trình bảo tồn và phát huy giá trị văn hóa, đưa di sản văn hóa trở thành sản phẩm của du lịch, phát triển kinh tế - xã hội và góp phần quảng bá hình ảnh quê hương Hoàng Liệt đến 4 phương. Đoàn Thanh niên phường Hoàng Liệt thể hiện tinh thần

tiên phong, xung kích, tình nguyện, sáng tạo của tuổi trẻ chung tay tham gia chuyển đổi số, bảo tồn văn hóa, gìn giữ các giá trị truyền thống cách mạng của quê hương thông qua việc lắp đặt mã phản hồi nhanh (Quick response hay viết tắt là QR Code), các hình ảnh, nội dung đều được phiên dịch song ngữ Việt - Anh. Mô hình được triển khai theo 02 giai đoạn:

1. Giai đoạn 1:

Đoàn Thanh niên phường phối hợp với Bộ phận Văn Hóa và TDP số 4, 5 Bảng B phường trong việc biên tập thông tin, làm điểm tại Khu di tích Miếu Gàn (KDC Bảng B) và Đặt biển quét mã QR. Thời gian thực hiện và khánh thành công trình thanh niên ***“Chuyển đổi số trong quảng bá di tích lịch sử - Văn hóa”***.

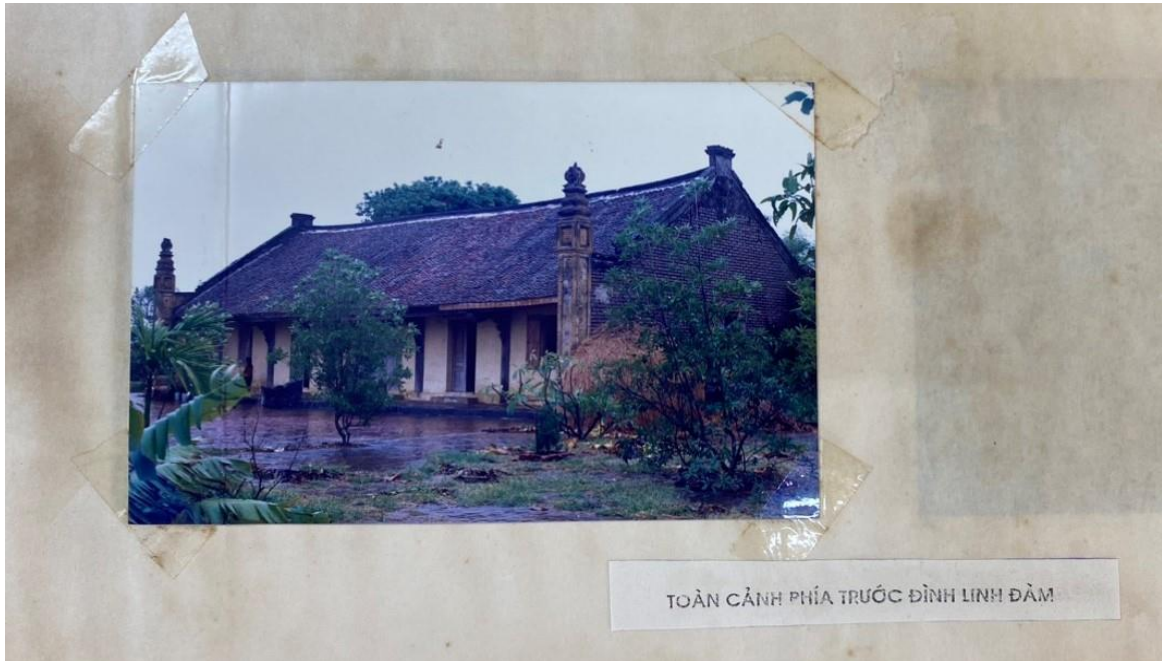
2. Giai đoạn 2:

Đoàn Thanh niên phường tiếp tục phối hợp với Bộ phận Văn Hóa và các tổ dân phố (có Đình, chùa) trong việc biên tập thông tin các Đình, chùa trên địa bàn phường. Đoàn TN phường sẽ phối hợp tiếp tục chỉnh sửa, thu thập thông tin các địa điểm di tích vào Mã QR cho đầy đủ, chính xác. Thời gian lắp đặt các biển quét mã QR tại các địa điểm Đình, chùa trên địa bàn phường. **Trong đó, di tích Đình Linh Đàm đã được hoàn thành số hoá vào tháng 5 năm 2023** (*Ảnh minh họa chi tiết trong phần phụ lục*)

Ưu điểm chính của việc cấp mã QR Code tại các điểm di tích trên địa bàn phường là khả năng linh hoạt, tiện dụng, phù hợp với xu thế thời đại. Mỗi mã QR cấp có chứa nhiều thông tin, hình ảnh trực quan về các di tích trên địa bàn phường và có thể cập nhật sự thay đổi các dữ liệu thông tin theo thời gian một cách dễ dàng. Từ đó giúp tiết kiệm kinh phí trong việc tuyên truyền, quảng bá du lịch tại các điểm di tích, đem đến cho người dân, du khách nhiều hơn những thông tin về điểm du lịch và những trải nghiệm, cách tiếp cận mới về quảng bá du lịch trong xu thế thời đại công nghệ 4.0.

Phụ lục 5

HÌNH ẢNH VỀ DI TÍCH ĐÌNH LINH ĐÀM

Hình 5.1: Toàn cảnh phía trước Đình Linh Đàm
Nguồn: Ban Quản lý Di tích và Danh thắng Hà Nội cung cấp

Hình 5.2: Đình Linh Đàm sau khi được trùng tu năm 2022
Nguồn: Tác giả chụp ngày 21/2/2023

Hình 5.3: Cổng đình Linh Đàm sau khi được trùng tu năm 2022
Nguồn: Tác giả chụp ngày 21/2/2023

Hình 5.4: Phía trước đình là Hồ Linh Đàm
Nguồn: Tác giả chụp ngày 21/2/2023

Hình 5.5: Mái đình sau khi đã được trùng tu

Nguồn: Tác giả chụp ngày 21/2/2023

Hình 5.6: Khuôn viên của đình Linh Đàm hiện nay

Nguồn: Tác giả chụp ngày 21/2/2023

Phụ lục 6

MỘT SỐ HÌNH ẢNH VỀ LỄ HỘI ĐÌNH LINH ĐÀM NĂM 2023

Hình 6.1. Chuẩn bị cho lễ hội

Nguồn: Tác giả chụp ngày 9/2/2023 âm lịch

Hình 6.2. Toàn cảnh buổi lễ trong sân đình

Nguồn: Tác giả chụp ngày 10/2/2023 âm lịch

Hình 6.3. Lễ tế ngoài sân đình
Nguồn: Tác giả chụp ngày 10/2/2023 âm lịch

Hình 6.4. Lễ tế trong đình
Nguồn: Tác giả chụp ngày 10/2/2023 âm lịch

Hình 6.5. Lễ tế trong đình
Nguồn: Tác giả chụp ngày 10/2/2023 âm lịch

Hình 6.6. Khánh thành công trình Số hoá dữ liệu di tích lịch sử
Nguồn: Tác giả chụp ngày 07/5/2023

Hình 6.7. Khai mạc hè và chào mừng Tết Thiếu nhi
Nguồn: Tác giả chụp ngày 01/6/2023

Hình 6.8. Khai mạc hè và chào mừng Tết Thiếu nhi
Nguồn: Tác giả chụp ngày 01/6/2023

Hình 6.9. Khánh thành công trình Số hoá dữ liệu di tích lịch sử
Nguồn: Tác giả chụp ngày 07/5/2023

Hình 6.10. Khai mạc hè và chào mừng Tết Thiếu nhi
Nguồn: Tác giả chụp ngày 01/6/2023

Hình 6.11. Thanh niên tham gia hỗ trợ lễ hội
Nguồn: Tác giả chụp ngày 10/2 âm lịch

Hình 6.12. Thanh niên tham gia hỗ trợ lễ hội
Nguồn: Tác giả chụp ngày 10/2 âm lịch

Hình 6.13. Thanh niên tham gia hỗ trợ lễ hội
Nguồn: Tác giả chụp ngày 10/2 âm lịch

Hình 6.14. Khai mạc hè và chào mừng Tết Thiếu nhi
Nguồn: Tác giả chụp ngày 01/6/2023